

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
w ZAWIERCIU

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za 2017 rok

ZAWIERCIE, LUTY 2018 r.

Zatwierdził:
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Zawierciu

Ewelina Sergiel-Błaszczuk

Spis treści

I.	OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ.....	6
II.	STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU.....	24
III.	JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA.....	38
IV.	STAN SANITARNY OBIEKTÓW KOMUNALNYCH I UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ.....	47
V.	OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO NADZOROWANYCH OBIEKTÓW OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZYCH.....	56
VI.	WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY..	60
VII.	OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA.....	66
VIII.	ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY.....	86

„Zdrowie publiczne jest umiejętnością i sztuką zapobiegania chorobom, przedłużania życia oraz promowania zdrowia i sprawności fizycznej poprzez zorganizowane wysiłki społeczności na rzecz higieny środowiska, kontroli chorób zakaźnych, oświaty dotyczącej zasad higieny osobistej, powoływania i sprawnego funkcjonowania służb medycznych i opiekuńczych w celu wczesnego diagnozowania i zapobiegawczego leczenia chorób oraz na rzecz takiego rozwoju mechanizmów społecznych, który zapewni każdemu członkowi społeczności standard życia umożliwiający zachowanie zdrowia.”

C. E. Winslow

Głównym celem zdrowia publicznego jest zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego obywateli, poprzez realizację zadań posiadających wymiar zbiorowy lub indywidualny.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Sytuacja demograficzna powiatu zawierciańskiego w 2017 roku

(dane liczbowe z GUS, stan na dzień 30.06.2017 roku)

Powierzchnia powiatu zawierciańskiego – **1 003 km²**

Powiat zawierciański zajmuje 8,16% powierzchni województwa śląskiego.

Liczba ludności w powiecie zawierciańskim – **119 348**

Liczba ludności w powiecie zawierciańskim stanowi 2,6% ludności województwa śląskiego

Liczba ludności w województwie śląskim – **4 552 627**

Liczba ludności w Polsce – **38 422 346**

W skład powiatu zawierciańskiego wchodzi **10 gmin**:

Ludność

2 gminy miejskie:	Miasto Zawiercie	50 061
	Miasto Poręba	8 620
4 gminy miejsko-wiejskie:	Gmina Łazy	15 999
	Miasto	6 916
	Wieś	9 083
	Gmina Ogrodzieniec	9 203
	Miasto	4 314
	Wieś	4 889
	Gmina Pilica	8 700
	Miasto	1 938
	Wieś	6 762
	Gmina Szczekociny	7 863
	Miasto	3 699
	Wieś	4 164
4 gminy wiejskie:	Irządze	2 686
	Kroczyce	6 302
	Włodowice	5 224
	Żarnowiec	4 690
Liczba dzieci do lat 2 w Polsce:		762 822
Liczba dzieci do lat 2 w woj. śląskim:		85 510
Liczba dzieci do lat 2 w powiecie zawierciańskim:		1 997

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

I. Ocena sytuacji epidemiologicznej

1.1 Epidemiologia chorób zakaźnych

1.2 Wstęp

Celem prowadzonego nadzoru epidemiologicznego w powiecie zawierciańskim jest monitorowanie sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych oraz wczesne wykrywanie zagrożeń w celu ich skutecznego zwalczania.

Ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. 2018 r., poz. 151) nakłada na lekarzy obowiązek zgłaszania 59 chorób zakaźnych, jednostek i zespołów chorobowych, a na Państwową Inspekcję Sanitarną obowiązek ich rejestracji.

W 2017 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu zgłoszono 2289 przypadków chorób zakaźnych, zakażeń i zatruc podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu (w tym 728 przypadków podejrzeń i zachorowań na grypę), 221 osób z powodu chorób zakaźnych było hospitalizowanych. Ocenę sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie zawierciańskim w 2017 roku sporządzono na podstawie danych pochodzących z meldunku „Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w Polsce” od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r. NIZP-PZH, danych uzyskanych z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach oraz prowadzonego nadzoru epidemiologicznego (dochodzenia epidemiologiczne, formularze zgłoszeń zachorowań, sprawozdania, raporty).

Należy zaznaczyć, że dane są w trakcie weryfikacji i mogą ulec nieznacznym zmianom. Użyty w opracowaniu termin wskaźnik zapadalności to liczba przypadków zachorowań na 100 000 mieszkańców w odniesieniu do ogólnej populacji.

Zapadalność na wybrane choroby zakaźne w latach 2012-2017 w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i Polsce w roku 2017 została przedstawiona w tabelach nr 5, 6.

1.3 Sytuacja epidemiologiczna w zakresie wybranych chorób zakaźnych Krzusiec

Krzusiec jest bakteryjną, ostrą i wysoce zakaźną chorobą dróg oddechowych - w wyniku kontaktu z osobą chorą zakażeniu ulega do 90% osób nieuodpornionych. W roku 2017 odnotowano spadek liczby przypadków zachorowań na krztusiec -3 przypadki, w porównaniu do 2016 r., w którym odnotowano 13 przypadków. Zachorowania dotyczyły dzieci w wieku 8 i 13 lat, szczepionych przeciw krztuścowi oraz 1 osoby dorosłej nieszczepionej. Roczna zapadalność na 100 000 mieszkańców wyniosła 2,5 i była niższa niż

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

w Polsce i województwie śląskim. Należy pamiętać, że następuje stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją nabyły zarówno w sposób czynny poprzez szczepienie jak i osób, które wcześniej chorowały na krztusiec. Jednocześnie należy wspomnieć, że na poprawę sytuacji zachorowań może wpłynąć decyzja wprowadzenia w Programie Szczepień Ochronnych od 2016 roku dawki przypominającej szczepienia przeciwko krztuścowi w 14 roku życia, jako szczepienia obowiązkowego.

Ostre porażenie wiotkie

Nadzór nad ostrymi porażeniami wiotkimi został wprowadzony w Polsce w 1990 roku, celem monitorowania sytuacji w zakresie występowania zachorowań na poliomyelitis, a także eradykacji wirusa Polio z populacji.

W Polsce odnotowano 51 przypadków ostrych porażen wiotkich, w województwie śląskim – 9, w powiecie zawierciańskim – zarejestrowano 1 przypadek zachorowania u 11 letniego chłopca. Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej kontynuują aktywny nadzór polegający na cotygodniowym kontakcie z lekarzami oddziałów szpitalnych, w których mogą być hospitalizowane dzieci, u których stwierdzono ostre porażenie wiotkie.

Odra

Odra jest chorobą objętą jest przez WHO programem eliminacji. Głównym założeniem programu eliminacji odry/różyczki jest przede wszystkim badanie serologiczne (oznaczenie przeciwciał w klasie IgM) w każdym przypadku podejrzenia zachorowania na odrę czy różyczkę.

Realizacja tego programu oparta jest na:

- nadzorze nad wykonawstwem szczepień ochronnych,
- nadzorze epidemiologicznym nad wszystkimi podejrzeniami zachorowań na odrę i różyczkę,
- badaniach laboratoryjnych podejrzeń o zachorowaniu na odrę/różyczkę potwierdzających zakażenie danym wirusem.

W roku 2017 nie zgłoszono zachorowań na odrę. W województwie śląskim rozpoznano 2 przypadki zachorowania, w Polsce – 63.

Różyczka

W roku 2017 odnotowano - 4 przypadki różyczki rozpoznane na podstawie objawów klinicznych. Zachorowanie wystąpiło u 1 dziecka i 1 osoby dorosłej nie szczepionych

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

przeciwko różycze oraz dwojga dzieci szczepionych 2 dawkami szczepionki przeciw różycze.

W województwie śląskim w analizowanym okresie odnotowano ogółem 68 zachorowań, w Polsce – 496. Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim wynosił 3,3 i jest wyższy niż w województwie śląskim 1,4 i w Polsce – 1,2.

Różyczka jest chorobą o łagodnym przebiegu, a w wielu przypadkach przebiega bezobjawowo, to jednak zakażenie wirusem różyczki kobiety w ciąży może doprowadzić do zakażenia płodu i w konsekwencji do wystąpienia u noworodka groźnego w skutkach zespołu różyczki wrodzonej.

Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)

Od kilku lat liczba zachorowań w powiecie zawierciańskim utrzymuje się na podobnym poziomie. Na podstawie objawów klinicznych rozpoznano 7 przypadków zachorowań - u 6 dzieci w wieku od 0-14 lat, szczepionych zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych oraz 1 osoby dorosłej nieszczepionej.

Od końca 2003 r. prowadzone są obowiązkowe powszechne szczepienia ochronne przeciwko śwince, z użyciem szczepionki trójskładnikowej (MMR). Obecny schemat szczepień przewiduje 2 dawki szczepionki skojarzonej, podawane w 13-14 miesiącu życia, a następnie w 10 roku życia oraz dawkę uzupełniających dla osób, które nie otrzymały 2 dawek szczepienia.

W województwie śląskim odnotowano 209 przypadków, a w Polsce 1669. Zapadalność wyniosła 5,8 i była wyższa od zapadalności krajowej (4,3) oraz województwa śląskiego (4,5).

Gruźlica

W roku 2017 w powiecie zawierciańskim odnotowano 27 przypadków zachorowań na gruźlicę. Zarejestrowano 24 osoby z kontaktu z chorym, nie odnotowano zachorowań wśród osób ze styczności. Zachorowania rozpoznano u osób dorosłych, a analiza zachorowań wg płci wykazała, że wśród osób chorych było 23 mężczyzn i 4 kobiety – 7 osób bezrobotnych, 17 emerytów, 3 osoby pracujące (10 przypadków zostało potwierdzonych bakteriologicznie). Obliczony wskaźnik zapadalności za 2017 rok jest wyższy od wskaźnika województwa śląskiego (20,2) i wynosi 22,6. W chwili obecnej brak jest danych dotyczących zachorowań w Polsce. Szczepienia BCG są obecnie najpowszechniej stosowaną metodą zwiększenia odporności u ludzi, odporność indukowana przez szczepienia BCG jest częściowa i może być przełamana. Poprawa warunków życia i pracy, tzw. zdrowy tryb życia,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

dobre wyżywienie, eliminowanie szkodliwych nałogów zwiększa naturalną odporność ustroju.

Choroby przenoszone drogą płciową (Kila)

W powiecie zawierciańskim w 2017 roku odnotowano 4 przypadki, (w analogicznym okresie roku ubiegłego nie zarejestrowano zachorowań). Wskaźnik zapadalności wynosi 3,3 i jest wyższy od województwa śląskiego (2,4) i niższy od zapadalności w Polsce (4,0).

Wirusowe zapalenia wątroby typu A

W związku ze wzrostem w 2017 r. zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A obserwowanym w województwie śląskim, jak i na terenie całego kraju, Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny nawiązał współpracę z Narodowym Instytutem Zdrowia Publicznego – Państwowym Zakładem Higieny w zakresie badania „Charakterystyki szczepów wirusa HAV występujących w Polsce”.

Na terenie powiatu zawierciańskiego zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na wzv typu A, w województwie śląskim w analizowanym okresie odnotowano ogółem 546 zachorowania, w Polsce – 3072. Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim wynosił 0,8, w województwie śląskim 11,9, a w Polsce – 7,9.

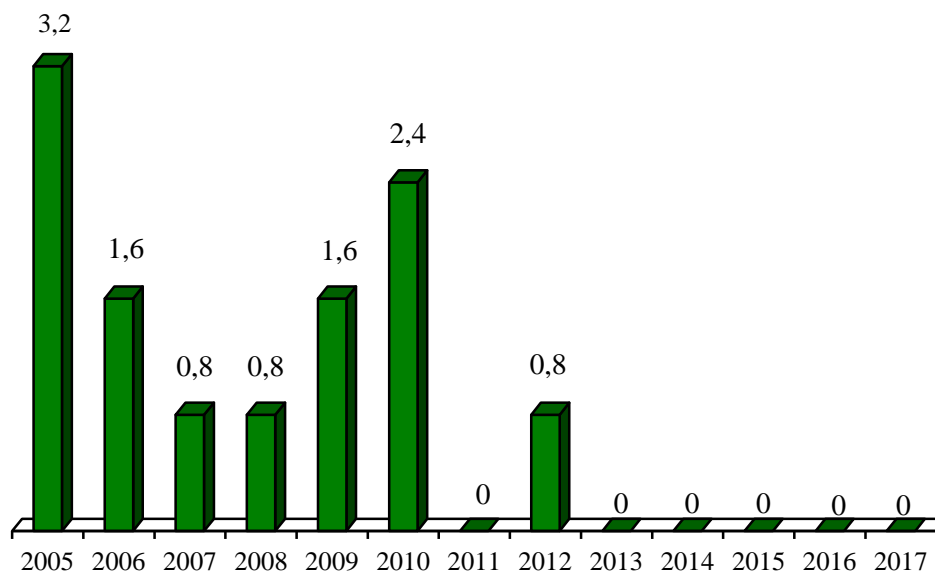
Wirusowe zapalenia wątroby typu B przewlekłe

Od stycznia do końca grudnia 2017 roku w powiecie zawierciańskim odnotowano 3 przypadki przewlekłego wzv typu B. Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim wynosił 2,5, w województwie śląskim 11,4, a w Polsce 8,4. Zgłoszone przypadki rozpoznano na podstawie badań laboratoryjnych wykonywanych w ramach diagnostyki objawów.

Nie odnotowano ostrych i bliżej nieokreślonych zachorowań.

Poniżej przedstawiono ilość zachorowań na ostre wzv typu B na 100 tys. ludności na terenie nadzorowanym przez PPIS w Zawierciu

Wykres 1. Wskaźniki zapadalności na wzv typu B ostre na terenie powiatu zawierciańskiego w latach 2005-2017

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Wirusowe zapalenia wątroby typu C

W PSSE w Zawierciu, w roku 2017, zarejestrowano 16 zachorowań, nie odnotowano ostrych zachorowań.

Ze względu na brak szczepień przeciwko HCV, szerzeniu się zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C można zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych, polegających na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywanych świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedycznym, przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek, jak również poprzez działania o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym. Państwowa Inspekcja Sanitarna w obliczu narastającego w Polsce problemu występowania wirusowych zapaleń wątroby typu C podejmuje inicjatywy zapobiegawcze.

W 2012 roku rozpoczęto realizację współfinansowanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy i Ministra Zdrowia, projektu pn.: „Zapobieganie zakażeniom HCV”. W ramach projektu 5 „Edukacja pracowników wybranych zawodów zwiększonego ryzyka transmisji zakażeń krwiopochodnych i ogółu społeczeństwa w zakresie prewencji (HCV, HBV, HIV)”, przeprowadzone zostało szkolenie dla pracowników sektora usług pozamedycznych. Na platformie learningowej <http://www.hcv.pzh.gov.pl/Page/platforma-e-learningowa-1>, umieszczone są materiały informacyjno-edukacyjne na temat HCV w formie multimedialnej. Strona w całości dedykowana programowi „Zapobieganie zakażeniom HCV” jest dostępna pod adresem: www.hcv.pzh.gov.pl

Ospa wietrzna

Liczbę zachorowań na ospę wietrzną w latach 2005-2017, z podziałem na grupy wiekowe na terenie nadzorowanym przez PPIS w Zawierciu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2005-2017, z podziałem na grupy wiekowe na terenie powiatu zawierciańskiego

Wiek (ukończone lata)	Liczba zachorowań na ospę wietrzną												
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0-4	139	173	81	143	177	266	211	283	263	168	290	368	434
5-14	410	477	274	302	240	512	291	345	455	323	390	458	588
15-64	74	99	52	61	57	116	90	74	145	91	73	95	111
65 i więcej	0	3	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	1
Razem	623	752	407	507	474	894	593	702	864	582	753	922	1134

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Ospa wietrzna, po zakażeniach dróg oddechowych, jest najczęściej występującą chorobą zakaźną. Ze względu na okresowość epidemiczną choroby, wzrost zachorowań występuje średnio co 3-4 lata. Na terenie powiatu zawierciańskiego, po spadku zachorowań w roku 2014, w latach kolejnych odnotowano znaczny wzrost liczby zachorowań.

Ospa wietrzna jest chorobą, której można zapobiegać poprzez szczepienia. W powiecie zawierciańskim przeciwko tej chorobie zaszczepiono 44 dzieci. Wśród osób, które zachorowały - 1 dziecko było szczepione 1 dawką szczepionki p/ospie wietrznej, pozostałe osoby nie były szczepione.

Szczepienia przeciwko ospie wietrznej są szczepieniami zalecanymi. Wyjątek stanowią dzieci z wybranych grup zagrożonych ciężkim przebiegiem choroby i znacznym ryzykiem wystąpienia powikłań oraz dzieci do ukończenia 12 roku życia narażone na zakażenie ze względów środowiskowych, w szczególności przebywające w domach opieki długoterminowej, żłobkach i innych instytucjach opiekuńczych.

Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim na ospę wietrzną wyniósł 950,1 i był wyższy niż w województwie śląskim (502,0) i Polsce (451,7).

Neuroinfekcje

W 2017 roku w powiecie zawierciańskim odnotowano 4 przypadki neuroinfekcji: 3 przypadki wirusowego zapalenia opon mózgowych nieokreślonego oraz 1 przypadek nieropnego zapalenia opon mózgowych.

Borelioza z Lyme

W latach 2016 - 2017 zaobserwowano wzrost zachorowań na boreliozę w stosunku do lat poprzednich. W 2017 roku zarejestrowano 76 przypadków boreliozy. Wszystkie zachorowania sklasyfikowano na podstawie definicji przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. W 75 przypadkach zachorowanie potwierdzono - 35 przypadków na podstawie objawów klinicznych (rumień), 40 przypadków potwierdzonych objawami klinicznymi i badaniami laboratoryjnymi (obecność przeciwciał). W 1 przypadku zachorowanie wykazano jako prawdopodobne spełniające kryteria późnej fazy (objawy stawowe) i badania laboratoryjne.

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na rozpoznawalność boreliozy i jej zgłaszalność jest diagnostyka laboratoryjna. Ze względu na niespecyficzne i rozciągnięte w czasie objawy, wiele przypadków boreliozy może być zgłaszanych ze znacznym opóźnieniem.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Na występowanie zachorowań w naszym regionie niewątpliwie ma wpływ specyficzny charakter regionu – tereny leśne stanowią 29,5% ogólnej powierzchni powiatu. Z dochodzeń epidemiologicznych przeprowadzonych z osobami chorymi na boreliozę wynika, że w 30 przypadkach wskazanym terenem na którym doszło do ukłucia przez kleszcza był las, w 20 było to obejście wokół domu, w 4 przypadkach działka rekreacyjna, w 7 przypadkach park, w 1 przypadku teren rekreacyjny, w pozostałych przypadkach brak danych. Zachorowania wystąpiły u: emerytów/rencistów (34), pracowników fizycznych (8), pracowników umysłowych (14), bezrobotnych (11), uczniów/studentów (7), rolników (2). W powiecie zawierciańskim wskaźnik zapadalności na 100 tys. ludności (63,3), jest wyższy niż w województwie śląskim (61,0) i w Polsce (56,2).

Tabela 2. Analiza zachorowań na boreliozę z Lyme w Polsce, województwie śląskim i powiecie zawierciańskim, w latach 2005–2017

Rok	Polska		województwo śląskie		powiat zawierciański	
	A	B	A	B	A	B
2005	4409	11,6	535	11,4	30	24,1
2006	6694	17,5	908	19,4	32	25,8
2007	7723	20,3	1151	24,7	60	48,5
2008	8255	21,7	1491	32,0	88	71,4
2009	10332	27,1	1766	38,0	59	48,0
2010	9003	23,6	1522	32,8	40	32,6
2011	9170	23,8	1722	37,2	34	27,8
2012	8786	22,8	1640	35,5	30	24,5
2013	12763	33,1	2278	49,4	50	41,0
2014	13866	36,0	2624	57,1	44	36,2
2015	13624	35,4	2102	45,8	33	27,3
2016	21220	55,2	3264	71,5	85	70,9
2017	21528	56,0	2779	61,0	76	63,3

A – liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B – wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100 tys. ludności)

Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień

W 2017 roku w Polsce rozpoczęto szczepienia u 8234 osób w związku ze stycznością i narażeniem na wściekliznę, w województwie śląskim u 744 osób, wśród osób z powiatu zawierciańskiego rozpoczęto szczepienia u 9 osób pokąsanych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

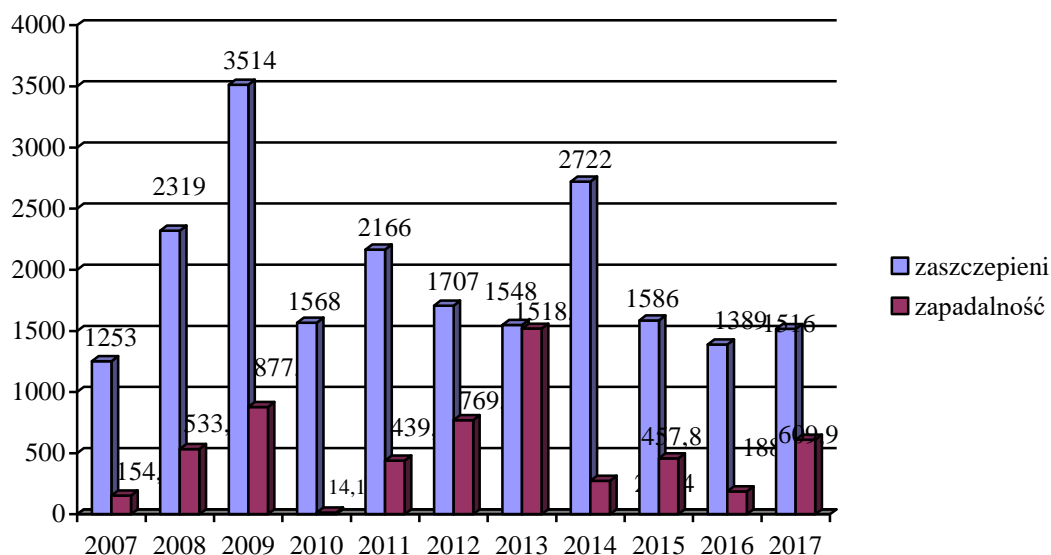
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Grypa

Od stycznia do końca grudnia do PSSE w Zawierciu zgłoszono 728 zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę. Dla porównania w roku 2016 zgłoszono 226 przypadków.

Pomimo, iż szczepienia przeciwko grypie są bezpieczną i skuteczną metodą profilaktyki, a szczepionka jest dostępna na rynku, zaszczepiło się jedynie 1516 mieszkańców powiatu zawierciańskiego, (co stanowi 1,2 % populacji powiatu), podobnie jak w roku ubiegłym i stanowi tylko symboliczny procent ogółu ludności.

Wykres 2. Liczba osób, które zaszczepiły się przeciwko grypie i wskaźnik zapadalności na grypę i zachorowania grypopodobne w powiecie zawierciańskim w latach 2007-2017

AIDS i HIV

Gromadzenie, weryfikacja, analiza i upowszechnianie informacji o zakażeniach ludzkim wirusem niedoboru odporności (HIV) i zespołu nabytego niedoboru odporności AIDS należy do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

W 2017 roku w Polsce zarejestrowano 1485 zakażeń HIV i 116 zachorowań na AIDS, a w województwie śląskim 193 zakażeń i 19 zachorowań. W powiecie zawierciańskim w roku 2017 zarejestrowano 2 przypadki nowo wykrytych zakażeń HIV.

W powiecie zawierciańskim od 2007 roku odnotowano 11 zakażeń HIV i 1 zachorowanie na AIDS.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Tabela 4. Liczba przypadków zarejestrowanych w okresie 2007-2017 w powiecie zawierciańskim

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
HIV	2	-	1	1	-	-	-	-	2	3	2
AIDS	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-

W Polsce obowiązuje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 lutego 2011 r. w sprawie „Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS” (Dz. U. z dnia 1 marca 2011 r. Nr 44, poz.227), Program zakłada przeciwdziałanie epidemii HIV/ zapobiegania AIDS poprzez działania w pięciu obszarach:

- zakażeniom HIV wśród ogółu społeczeństwa,
- zapobieganie zakażeniom HIV wśród osób o zwiększonym poziomie zachowań ryzykownych,
- wsparcie i opieka zdrowotna dla osób zakażonych HIV i chorych na AIDS,
- współpraca międzynarodowa,
- monitoring.

1.4 Zakażenia i zatrucia pokarmowe

Salmoneloza - zatrucia pokarmowe

W 2017 roku, w Polsce odnotowano 9709 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych pałeczkami Salmonella, w województwie śląskim – 781 przypadków, w powiecie zawierciańskim – 12. Czynnikiem etiologicznym była w 3 przypadkach – S. Enteritidis; w 9 przypadkach – S. Species.

Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim (10,0), jest niższy niż w Polsce (25,2) i województwie śląskim (13,3).

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe i zatrucia pokarmowe

W powiecie zawierciańskim w 2017 r., zarejestrowano 33 przypadki bakteryjnych zakażeń jelitowych, w roku 2016 – 45 przypadków. W 31 przypadkach zakażenia wywołane były przez Clostridium difficile, w 1 przypadku E. coli oraz w 1 przypadku czynnik etiologiczny był nieokreślony.

Na terenie powiatu zawierciańskiego nie odnotowano ognisk zakażeń. Zarejestrowane zachorowania w 87% dotyczyły osób starszych po 60 r.ż., u 73% chorych stwierdzono zachorowanie po stosowanej długotrwałej antybiotykoterapii. Dodatkowo ważnym

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

czynnikiem ryzyka mającymi wpływ na szerzenie się zakażeń były choroby współistniejące pacjentów. Z przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych oraz przeprowadzonej analizy wynika, że wykazane przypadki nie były ze sobą powiązane. Należy zaznaczyć, że od 2013 roku badania w kierunku zakażenia *Clostridium difficile* wykonywane są u wszystkich chorych przyjętych z objawami ostrej biegunki, jak i u chorych u których biegunka pojawiła się w trakcie hospitalizacji. Wskaźnik zapadalności – w powiecie zawierciańskim (26,5) jest niższy niż w Polsce (30,4) i w województwie śląskim (46,4).

Wirusowe zakażenia jelitowe ogółem

W 2017 roku do PSSE w Zawierciu zgłoszono 80 przypadków wirusowych zakażeń jelitowych (w roku 2016 - 71 przypadków). W większości czynnikiem etiologicznym były rotawirusy, w 5 przypadkach czynnik etiologiczny był inny określony, w 3 nieokreślony. Wysoki udział w tej grupie mają dzieci do lat 2 – 46 przypadków zachorowań.

Zakażenia wywołane przez rotawirusy były przyczyną powstania 2 ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych, obejmujących w sumie 5 osób chorych, które uległy zakażeniu w środowisku domowym.

Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim był niższy niż w Polsce i województwie śląskim.

Biegunki i zapalenia żołądkowo jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

W 2017 roku zarejestrowano 94 przypadki zachorowań (2016 – 79). W 23 przypadkach zachorowania dotyczyły dzieci do lat 2 (2016 – 19). Odnotowano 1 ognisko zbiorowego zatrucia pokarmowego. W trakcie dochodzenia w ognisku, którym objęto 73 osoby ustalono, że objawy chorobowe wystąpiły u 21 osób, w tym 9 dzieci w wieku do 14 lat. Przebieg zachorowań był lekki, żadna z osób nie wymagała hospitalizacji. Do lekarza zgłosiły się 4 osoby. Wyniki badań laboratoryjnych w kierunku wirusologicznym i bakteriologicznym pobrane od 5 osób z objawami chorobowymi i 1 osoby przygotowującej posiłki (zdrowej) były ujemne. Wskutek podjętych działań zgodnie z opracowanymi w tym zakresie procedurami ognisko epidemiczne wygaszono, źródła zakażenia nie udało się ustalić.

Wskaźnik zapadalności – w powiecie zawierciańskim (81,2) jest niższy niż w Polsce (146,6), i województwie śląskim (109,9).

Giardioza (lamblioza)

W powiecie zawierciańskim odnotowano 1 przypadek zachorowania u dziecka w wieku 7 lat, rozpoznany na podstawie objawów klinicznych i badań laboratoryjnych. W analogicznym okresie roku ubiegłego nie zarejestrowano zachorowań.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Tabela 5. Analiza zachorowań na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i Polsce w 2017 roku

Lp	Jednostka chorobowa (symbole wg. „Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych” ICD - 10)		Powiat zawierciański		Województwo śląskie		Polska	
			A	B	A	B	A	B
1.	Salmoneloza - zatrucie pokarmowe (A02.0)		12	10,0	781	13,3	9709	25,2
2.	wywołane przez Clostridium difficile (A04.7)		31	26,5	2115	46,4	11704	30,4
3.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	inne określone (A04.8)	-	-	160	3,5	806	2,1
4.		nieokreślone(A04.9)	1	0,8	271	5,9	1542	4,0
5.	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe - nieokreślone (A05.9)		-	-	161	3,5	421	1,1
6.	wywołane przez rotawirusy (A08.0)		72	60,0	3255	71,4	33019	85,9
7.	Wirusowe zakażenia jelitowe	inne określone (A08.2-3)	5	4,2	502	11,0	4193	10,9
8.		nieokreślone (A08.4)	3	2,5	2596	57,0	14861	38,6
9.	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu – ogółem (A09)	ogółem	94	81,2	5004	109,9	56345	146,6
10.	Biegunki u dzieci do lat 2 (A04, A05, A08, A09)		71	355,5*	5389	630,2*	41878	5678*
11.	Gardioza (A07.1)		1	0,8	255	5,6	1229	3,2
12.	Krzusiec (A37)		3	2,5	228	5,0	3045	7,9
13.	Płonica /szkarlatyna/ (A38)		21	17,5	2112	46,3	16432	42,7
14.	Choroba meningokokowa, inwazyjna	zapalenie opon mózgu. i/ lub mózgu (A39.0; A39.8/G05.0)	-	-	12	0,2	121	0,4
15.		posocznica (A39.1-4)	-	-	17	0,3	156	0,4
16.	Choroba wywołana przez Streptococcus pyogenes, inwazyjna- róża (A46)		29	24,2	922	20,2	5199	13,5
17.	Borelioza z Lyme (A69.2)		76	63,3	2779	61,0	21528	56,0
18.	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień (Z20.3/Z24.2;Z28)		9	7,5	744	16,3	8234	21,4
19.	Wirusowe zapalenie opon mózgu- inne określone i nieokreśl. (A87.1-9; B02.1)		3	2,5	71	1,5	712	1,8
20.	Ospa wietrzna (B01)		1134	950,1	2285	502,0	17357	451,7
21.	Różyczka (B06)		4	3,3	68	1,4	496	1,2
22.	Wirusowe zapalenie Wątroby	typu A (B15.9)	1	0,8	546	11,9	3072	7,9
23.		typu B – przewlekłe i BNO (B18.0-1)	3	2,5	522	11,4	3240	8,4
24.	typu C wg definicji przypadku – 2014 r. /B17.1; B18.2/		16	13,4	517	11,3	3932	10,2
25.	Nowowykryte zakażenia HIV (Z21)		2	1,7	193	4,2	1485	3,8
26.	Świnka /nagminne zapalenie przyusznicy/ (B26)		7	5,8	209	4,5	1669	4,3
27.	Kiła (A50;A51;A52;A53)		4	3,3	111	2,4	1567	4,0
28.	Choroba wywołana przez Streptococcus pneumoniae, inwazyjna	zapalenie opon mózgu. i/ lub mózgu (B95.3/G04.2; G00.1)	-	-	11	0,2	173	0,4
29.		w innych chorobach objętych MZ-56 (G01; G04.2;G05.0)	-	-	14	0,3	211	0,5
30.	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	inne, nieokreślone (G 00.9; G04.2)	-	-	26	0,5	226	0,5
31.								
32.	Gruźlica (A15-A19)		27	22,6	922	20,2	b.d	b.d

A - Liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B - Wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/ 100 tys. ludności)

B*- Wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania/10 tys. dzieci do lat 2)

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Tabela 6. Liczby zachorowań i zapadalności na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim w latach 2012-2017

L.p.	Jednostka chorobowa	2017		2016		2015		2014		2013		2012	
		A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
1.	Salmonelozy – ogółem	12	10,0	19	15,8	14	11,6	11	9,1	8	6,5	12	9,8
2.	Inne bakter. zakażenia jelit. ogółem	33	27,6	45	37,5	30	24,8	27	22,2	31	25,4	2	1,6
3.	Inne bakter. zatr. pokarm. - ogółem	-	-	1	0,8	3	2,5	2	1,6	1	0,8	-	-
4.	Wirusowe zakaż. jelitowe - ogółem	80	67,0	71	59,2	54	44,6	32	26,4	37	30,3	37	30,2
5.	Biegunki u dzieci do lat 2*	71	355,5	65	339,4	44	223,1	26	127,6	37	172,8	32	144,7
6.	Krztusiec	3	2,5	13	10,8	2	1,6	2	1,6	1	0,8	6	4,9
7.	Szkarlatyna	21	17,5	17	14,2	28	23,1	30	24,7	32	26,2	18	14,7
8.	Zapalenia opon mózgu. i/lub mózgu	1	0,8	7	5,8	3	2,5	10	8,2	2	1,6	3	2,4
9.	Róża	29	24,2	25	20,8	19	15,7	20	16,5	23	18,8	18	14,7
10.	Borelioza z Lyme	76	63,6	85	70,9	33	27,3	44	36,2	50	41	30	24,5
11.	Styczność i narażenie na wściekliznę/ potrzeba szczepień	9	7,5	5	4,2	7	5,8	9	7,4	6	4,9	15	12,2
12.	Ospa wietrzna	1134	950,1	922	768,6	753	622,2	582	479,6	864	708,4	702	573,0
13.	Różyczka	3	3,3	1	0,8	2	1,6	17	14,0	154	126,3	15	12,2
14.	Wzw typu A	1	0,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15.	Wzw typu B - przewlekłe i BNO	3	2,5	4	3,3	6	4,9	6	4,9	7	5,7	-	-
16.	Wzw typu C	16	13,4	13	10,8	8	6,6	13	10,7	14	11,4	9	7,4
17.	AIDS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,8
18.	Nowo wykryte zakażenia HIV	2	1,7	3	2,5	2	1,6	-	-	-	-	-	-
19.	Świnka	7	5,8	5	4,2	4	3,3	7	5,8	8	6,5	7	5,7
20.	Grypa i podejrz. grypy-ogółem**	728	609,9	226	188,4	554	457,8	333	274,4	1852	1518,6	943	769,8
21.	Gruźlica	27	22,6	21	17,5	20	16,5	31	25,5	30	24,6	14	11,4

A - liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B - wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100tys. ludności).

B* - wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania/10tys.dzieci do lat 2)

** - dane wg sprawozdań o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Tabela 7. Wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim w 2017 roku

Jednostka chorobowa		Gminy miejskie		Gminy miejsko-wiejskie				Gminy wiejskie				RAZEM
		Zawiercie	Poręba	Ogrodzie- niec	Łazy	Pilica	Szcze- kociny	Żarnowiec	Kroczyce	Włodowice	Irządze	
Salmoneloza - zatrucia pokarmowe	A	4	-	1	2	1	-	1	1	2	-	12
	B	7,9	-	10,8	12,5	11,4	-	21,3	15,8	38,2	-	10,0
Szkarlatyna	A	15	-	2	1	1	-	2	-	-	-	21
	B	29,9	-	21,7	6,2	11,4	-	42,6	-	-	-	17,5
Gruźlica	A	14	1	1	3	-	-	5	1	2	-	27
	B	27,9	11,6	10,8	18,7	-	-	106,6	15,8	38,2	-	22,6
Zapalenie opon mózgu. i mózgu (ogółem)	A	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	B	1,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,8
Róża	A	16	-	2	6	1	2	-	-	2	-	29
	B	31,9	-	21,7	37,5	11,4	25,4	-	-	38,2	-	24,2
Borelioza z Lyme	A	31	7	7	15	5	1	5	2	3	-	76
	B	61,9	81,2	76,0	93,7	57,4	12,5	106,6	30,2	57,4	-	63,3
Ospa wietrzna	A	456	42	134	215	60	15	123	11	75	3	1134
	B	910,8	487,2	1456,0	13438	689,6	190,7	2622,6	174,5	1435,6	111,69	950,1
Różyczka	A	-	-	1	2	1	-	-	-	-	-	4
	B	-	-	10,8	12,5	11,4	-	-	-	-	-	3,3
WZW typu B przewlekłe	A	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	3
	B	1,9	-	-	12,5	-	-	-	-	-	-	2,5
WZW typu C	A	8	3	-	3	1	1	-	-	-	-	16
	B	15,9	34,8	-	18,7	11,4	12,5	-	-	-	-	13,4
Świnka	A	4	-	-	3	-	-	-	-	-	-	7
	B	7,9	-	-	18,7	-	-	-	-	-	-	5,8
Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień	A	5	1	-	2	-	1	-	-	-	-	9
	B	9,9	11,6	-	12,5	-	12,5	-	-	-	-	7,5

A – liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B – wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100tys. ludności)

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

2. Nadzór sanitarny nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą

Na terenie powiatu zawierciańskiego w 2017 r. nadzorem sanitarnym objęto 194 podmioty działalności leczniczej w 218 obiektach (140 praktyk zawodowych i 78 zakładów opieki zdrowotnej). Przeprowadzono kontrole sanitarne w 136 podmiotach prowadzących działalność leczniczą (w tym 89 prywatnych gabinetów i 47 zakładów opieki zdrowotnej) tj. 70 % zewidencjonowanych podmiotów, przeprowadzając 277 kontroli. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego nad podmiotami świadczącymi usługi medyczne, dokonano oceny procedur dezynfekcyjnych w zakresie prawidłowości doboru i stosowania środków dezynfekcyjnych, przygotowywania i sposobu przechowywania preparatów dezynfekcyjnych, a także procedur sterylizacyjnych z uwzględnieniem przyjętych rozwiązań zaopatrzenia w materiały sterylne. W podmiotach leczniczych funkcjonowało 80 urządzeń sterylizacyjnych (30 w zakładach opieki zdrowotnej, 50 w praktykach zawodowych). W w/w zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości. Dostępność środków ochrony osobistej oraz zabezpieczenie w środki dezynfekcyjne w skontrolowanych placówkach w zakresie ilościowym i asortymentowym oceniono jako wystarczające.

W 11 obiektach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego kontrolowanych pomieszczeń, w przechowywaniu wyrobów medycznych i sterylnego sprzętu medycznego oraz sposobu postępowania z odpadami medycznymi. W wyniku stwierdzonych uchybień wydano 3 decyzje administracyjne, w 4 przypadkach ukarano osoby odpowiedzialne grzywną w drodze mandatu karnego.

Podmioty lecznicze spełniają wymagania obowiązującego Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012 r., poz. 739). Zgodnie z Ustawą z dnia 10 czerwca 2016r., o zmianie ustawy o działalności leczniczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2016 poz. 960), Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny nie wydaje, w drodze decyzji administracyjnej, opinii potwierdzającej spełnienie warunków wykonywania działalności leczniczej.

Szpital Powiatowy w Zawierciu objęty jest nadzorem przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu w 2017 roku prowadził nadzór, nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i kontrolował stan sanitarny urządzenia wodociągowe znajdującego się na terenie szpitala.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

3. Deratyzacja

W celu zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych właściciele nieruchomości na terenach miast i gmin przeprowadzali powszechne akcje deratyzacyjne. Terminy i częstotliwość deratyzacji jest określona w Regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminach. Na terenie powiatu przeprowadzono 5 powszechnych akcji deratyzacyjnych w okresie jesiennym.

4. Szczepienia ochronne

Obowiązek poddawania się szczepieniom ma charakter powszechny i podlegają mu osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres dłuższy niż 3 miesiące.

Obowiązkiem szczepień ochronnych objętych jest 13 chorób zakaźnych, są to: błonica, gruźlica, inwazyjne zakażenie *Haemophilus influenzae* typu b, inwazyjne zakażenia *Streptococcus pneumoniae*, krztusiec, nagminne zakażenie przyusznic (świnka), odra, ospa wietrzna, ostre nagminne porażenie dziecięce (poliomyelitis), różyczka, tężec, wirusowe zapalenie wątroby typu B oraz wścieklizna. W odniesieniu do każdej z tych chorób określono osoby lub grupy osób obowiązane do poddawania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym oraz wiek i inne okoliczności stanowiące przesłankę do nałożenia obowiązku szczepień ochronnych na te osoby. Uzupełnieniem ww. regulacji prawnych jest ogłaszany corocznie przez Głównego Inspektora Sanitarnego w drodze komunikatu Program Szczepień Ochronnych przeznaczony dla lekarzy i pielęgniarek będących realizatorami obowiązkowych szczepień ochronnych.

Na terenie powiatu zawierciańskiego obowiązkowe szczepienia ochronne wykonywano w 40 punktach szczepień (28 placówkach nadzorowanych przez PPIS w Zawierciu oraz w 1 placówce będącej pod nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego – Szpital Powiatowy).

Populacja objęta obowiązkowym Programem Szczepień Ochronnych w roku 2017 liczyła 19 904 dzieci i młodzieży.

Na podstawie posiadanych danych od świadczeniodawców – rocznego sprawozdania ze szczepień ochronnych – dokonano analizy stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży w powiecie zawierciańskim w 2017 r. Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo. Poziom zaszczepienia dzieci w poszczególnych rocznikach jest zbliżony do poziomu zaszczepienia dzieci w roku 2016. W ramach nadzoru nad szczepieniami w 2017 r. przeprowadzono 70 kontroli w zakresie szczepień ochronnych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia, z dnia 21 grudnia 2010 roku, w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania, do PSSE w Zawierciu zgłoszono 2 łagodne niepożądane odczyny poszczepienne po podaniu preparatów BCG 10 i Priorix oraz 1 poważny niepożądany odczyn poszczepienny po podaniu preparatu DTP. Jedno dziecko było hospitalizowane przez okres 3 dni w związku z poważnym odczynem poszczepiennym, w pełni powróciło do zdrowia.

Tabela 8. Wykaz niepożądanych odczynów poszczepiennych zgłoszonych do PSSE w Zawierciu w 2017

WYKAZ NIEPOŻĄDANYCH ODCZYNÓW POSZCZEPIENNYCH ZGŁOSZONYCH DO PSSE W 2017 R.				
Lp.	Data zgłoszenia do PSSE	Liczba zgłoszonych przypadków NOP	Nazwa szczepionki, seria, data ważności, producent	Uwagi
1	24.04.2017	1	BCG, nr serii: 01315, d.w. 11.2017, Biomed Lublin	odczyn łagodny
2	24.04.2017	1	Priorix, nr serii: AMJRD263AA, d.w. 01.2018, Glaxo Smith Kline	odczyn łagodny
3	18.05.2017	1	DTP, nr serii: 20915003A, d.w. 10.2018, Biomed Kraków	odczyn poważny

Poza obowiązkowym kalendarzem szczepień ochronnych istotną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych odgrywają tzw. szczepienia zalecane. W roku 2017 ww. preparatami zaszczepiło się 4535 osób, spośród których najliczniejszą grupę stanowiły osoby zaszczepione przeciwko WZW B - 2322 osoby oraz osoby zaszczepione przeciwko grypie - 1516 osób.

Problem stanowią osoby uchylające się od obowiązku szczepień ochronnych. Na koniec 2016 roku liczba opiekunów prawnych, którzy nie poddali szczepieniom dzieci wynosiła 118 osób, na koniec roku 2017 od obowiązku uchylało się 159 osób.

Jako osoby uchylające się od obowiązku szczepień ochronnych wykazano wyłącznie te osoby, które zobowiązane do poddania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym zostały zgłoszone przez lekarzy, jako osoby uchylające się spełniając jednocześnie 4 kryteria:

- zostały powiadomione przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej o konieczności poddania się obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu w określonym terminie,
- nie zgłosiły się do lekarza w celu przeprowadzenia badania kwalifikacyjnego do szczepienia i do samego szczepienia,
- nie przedstawiły zaświadczenia o wcześniejszym poddaniu się szczepieniu w ramach

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

szczepień zalecanych,

- nie stwierdzono u nich przeciwwskazań zdrowotnych do szczepień lub wskazań do czasowego odroczenia ich przeprowadzenia.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu, jako organ administracji publicznej sprawujący nadzór nad realizacją szczepień ochronnych, jest uprawniony do żądania w drodze egzekucji administracyjnej wykonania obowiązku szczepień. Organem egzekucyjnym właściwym w sprawie prowadzenia egzekucji obowiązku szczepień jest wojewoda, do którego kierowane są wnioski. Skierowanie wniosku do wojewody o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień jest poprzedzone wystosowaniem do osoby uchylającej się upomnienia zawierającego wezwanie do wykonania obowiązku szczepień ochronnych z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej, następnie sporządzeniem tzw. tytułu wykonawczego.

Prowadzone działania propagujące wiedzę o znaczeniu szczepień w zapobieganiu chorobom zakaźnym przekonały 30 opiekunów, którzy uchylali się od obowiązku szczepień do poddania się szczepieniom. Jednocześnie w roku 2017 do PSSE w Zawierciu, przez świadczeniodawców, zostało zgłoszonych 71 nowych osób uchylających się od szczepień.

Ponadto należy podkreślić, iż wśród liczby wykazanych osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych są również osoby, które były wykazane w latach poprzednich i nadal nie dopełniły tego obowiązku.

Reasumując w powiecie zawierciańskim dotychczas nie odnotowano znaczącego spadku uodpornienia przeciw chorobom zakaźnym i poziom wyszczepialności należy uznać za zadawalający. Niemniej należy obserwować i rzetelnie monitorować sytuację dot. niedopełniania obowiązku szczepień, bowiem ma to istotny wpływ na osiągnięcie odporności zbiorowskiej w populacji. Wymaga to szczególnego zaangażowania i mobilizacji wszystkich jednostek biorących udział w realizacji Programu Szczepień Ochronnych.

5. Wnioski

1. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w 2017 r. była dobra i nie stanowiła zagrożenia zdrowotnego dla mieszkańców powiatu zawierciańskiego.
2. Ze względu na okresowość epidemiczną choroby, w 2017 roku odnotowano wzrost zachorowań na ospę wietrzną, zapadalność w powiecie zawierciańskim była prawie dwukrotnie wyższa niż w woj. śląskim i w Polsce.
3. W ramach monitoringu sytuacji epidemiologicznej grypy w sezonie 2016/2017 odnotowano również wzrost zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę (729).

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Szczyt zachorowań przypadł na okres od 8 stycznia do 15 lutego 2017 r. Dla porównania w całym roku 2016 odnotowano 226 zachorowań.

4. W 2017 roku na terenie powiatu zawierciańskiego odnotowano 3 ogniska zbiorowych zatruc pokarmowych. Wskutek podjętych działań ogniska epidemiczne wygaszono. W 2 przypadkach źródłem zakażenia był rotawirus, w 1 przypadku źródła zakażenia nie udało się ustalić.
5. Wśród chorób objętych obowiązkową profilaktyką swoistą ujętą w Programie Szczepień Ochronnych w 2016 r. nie zarejestrowano zachorowań na błonicę, tężec, poliomyelitis, odrę. Nie zarejestrowano również zachorowań na choroby zakaźne importowane do Polski z innych krajów.
6. Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo. Nie odnotowano znaczącego spadku uodpornienia przeciw chorobom zakaźnym i poziom wyszczepialności jest zadawalający.
7. Kontynuowany jest nadzór nad spełnieniem przez lekarzy obowiązku zgłaszania organom PIS przypadków uchylenia się od obowiązku poddawania się szczepieniom ochronnym przez osoby prawnie do tego zobowiązane i działania propagujące wiedzę o znaczeniu szczepień w zapobieganiu chorobom zakaźnym.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

II. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

1. Ocena stanu sanitarnego – ogólna

W roku 2017 r. w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli żywności znajdowało się 1379 zakładów, w tym 18 miejsc produkcji i obrotu przedmiotami użytku oraz 10 miejsc produkcji i obrotu produktami kosmetycznymi (ogółem 1389).

Skontrolowano 656 zakładów (w tym 2 zakłady obrotu produktami kosmetycznymi). We wszystkich obiektach objętych nadzorem przeprowadzono 987 kontroli sanitarnych, w tym 2 kontrole w miejscach obrotu produktami kosmetycznymi i 7 kontroli granicznych.

Przeprowadzono 444 kontrole kompleksowe z wykorzystaniem obowiązujących arkuszy oceny zakładu (w tym 2 kontrole w miejscach obrotu produktami kosmetycznymi), 315 kontroli doraźnych (w tym 63 kontroli interwencyjnych) oraz 228 kontroli sprawdzających. Wydano 768 decyzji administracyjnych tj. 362 decyzje merytoryczne (w tym 192 decyzje nakazujące) i 406 płatniczych. Nałożono 104 grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 21 650,00 zł.

W trakcie bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano do badań laboratoryjnych 405 próbek: 366 próbek żywności (w tym 355 próbek żywności krajowej i z krajów UE oraz 11 próbek z importu), 29 próbek sanitarnych (22 zmiotek, 7 wymazów sanitarnych), 6 próbek wyrobów do kontaktu z żywnością i 4 próbki produktów kosmetycznych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że 2 zakłady nie odpowiadały ustalonym wymaganiom. Stanowi to 0,45 % w stosunku do wszystkich obiektów ocenionych na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego. Przyczyną stwierdzonych niezgodności było:

- w 1 przypadku – brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu i zły bieżący stan sanitarny w sklepie spożywczym
- w 1 przypadku - brak dezynfekcji naczyń od konsumentów w zakładzie gastronomicznym.

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego w 2017 r. wydano:

- 192 decyzje administracyjne nakazujące, w tym 3 decyzje nakazujące wycofanie środków spożywczych z obrotu
- 11 upomnień
- 3 postanowienia o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia
- sporządzono 4 wnioski do WSSE w Katowicach o nałożenie kary pieniężnej przez ŚPWIS. 1 wniosek wystawiono w wyniku stwierdzenia prowadzenia działalności w sklepie mięsno-wędliniarskim w zakresie niezgodnym z wydaną decyzją zatwierdzającą zakład, 3 wnioski z powodu nieprawidłowego znakowania, przez przedsiębiorców, wyrobów gotowych (w tym w 1 przypadku dodatkowo prezentacji na stronie internetowej)

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

- winnych stwierdzonych podczas kontroli uchybień ukarano grzywnami w drodze mandatu karnego w liczbie 104 sztuk na łączną kwotę 21 650,00 zł.

Tabela 1. Liczba i rodzaj zakładów objętych nadzorem w latach 2016 - 2017

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba obiektów		Kierunek Zmian (+/-)
	2016	2017	
Obiekty ogółem	1387	1389	+
1. Zakłady produkcji żywności	114	121	+
Obiekty obrotu żywnością	907	891	-
w tym: środki transportu	69	80	+
Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	252	249	-
w tym: zakłady małej gastronomii	123	114	-
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	94	100	+
Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	1	1	bz
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	12	17	+
Zakłady produkujące, konfekcjonujące kosmetyki	1	0	-
Obiekty obrotu kosmetykami	5	10	+

Tabela 2. Stan sanitarny zakładów ogółem w latach 2016-2017

Rok	Liczba obiektów zarejestrowanych	Skontrolowano obiektów	%	Ocenionych na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego	%	Obiekty uznane za złe	%	Liczba kontroli i rekontroli	Wskaźnik częstości kontroli
2016	1390	670	48,2	430	30,93	4	0,93	1107	0,79
2017	1389	656	47,2	444	31,96	2	0,45	987	0,71

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Tabela 3. Działania represyjne w latach 2016-2017

Rok	Decyzje adm.	Mandaty	Kwota	Kwota średnia	Próby zbadane	Próby kwest.	%
2016	1043	174	34 200 zł	196 zł	387	11	2,8
2017	768	104	21 650 zł	208 zł	405	10	2,47

Obiekty produkcji żywności

W roku 2017 zarejestrowanych było 121 zakładów produkcyjnych, z czego skontrolowano 77 zakładów.

Stan sanitarno-techniczny zakładów oceniano na podstawie obowiązujących arkuszy oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/żywieniem zbiorowego/ materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Wszystkie zakłady zostały ocenione jako zgodne z wymogami.

Stan techniczny zakładów produkcji żywności jest zróżnicowany, tj. od obiektów zmodernizowanych, dobrze wyposażonych, po zakłady o gorszym stanie technicznym.

Najczęściej stwierdzane podczas kontroli uchybienia to m.in.:

- zły stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych i sprzętu (zawilgocone, zagrzybione ściany i sufity pomieszczeń produkcyjnych, zniszczone powierzchnie podłóg, skorodowany sprzęt produkcyjny)
- niewłaściwy bieżący stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń i sprzętu
(brak czystości i porządku).

W 2017 r. w w/w zakładach wydano 27 decyzji administracyjnych i nałożono 12 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 4050,00 zł.

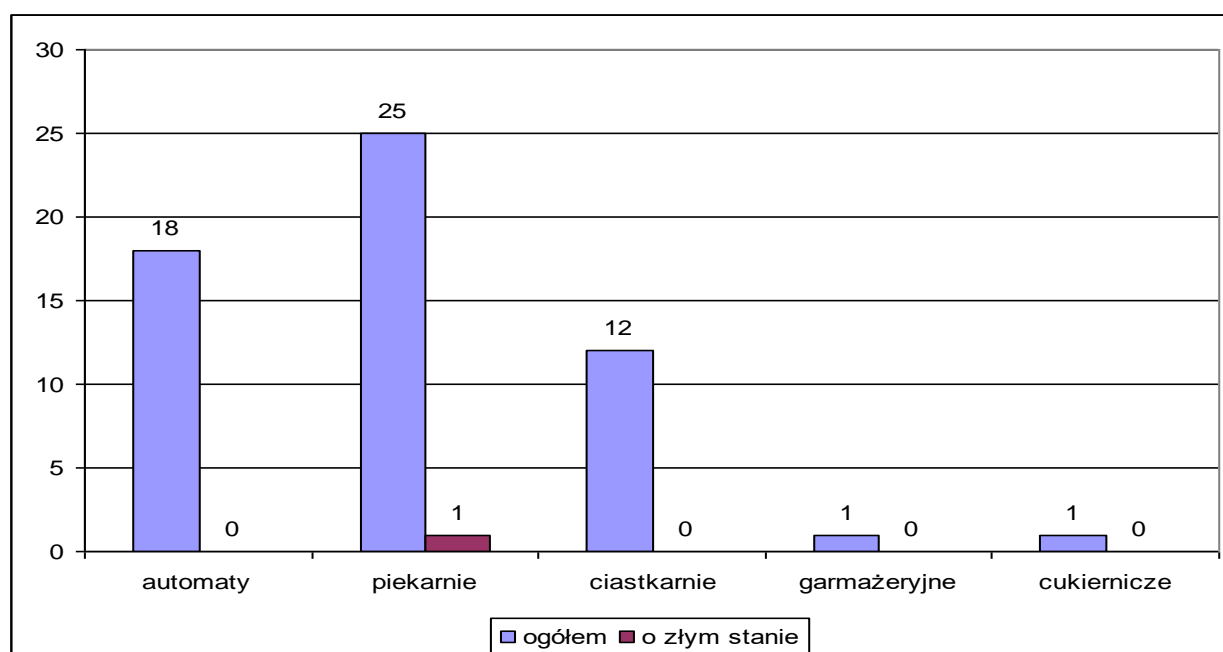
Sporządzono 3 wnioski do WSSE w Katowicach o nałożenie kary pieniężnej przez ŚPWIS z powodu nieprawidłowego znakowania wyrobów gotowych (w tym w 1 przypadku dodatkowo prezentacji na stronie internetowej), przez producentów żywności.

Pobrano 79 próbek żywności do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych, w tym w piekarniach pobrano 22 próbki sanitarne (zmiotki lub wytrzepiny z koszyczków). 5 próbek sanitarnych było kwestionowanych z powodu stwierdzenia obecności szkodników zbożowo-mącznych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

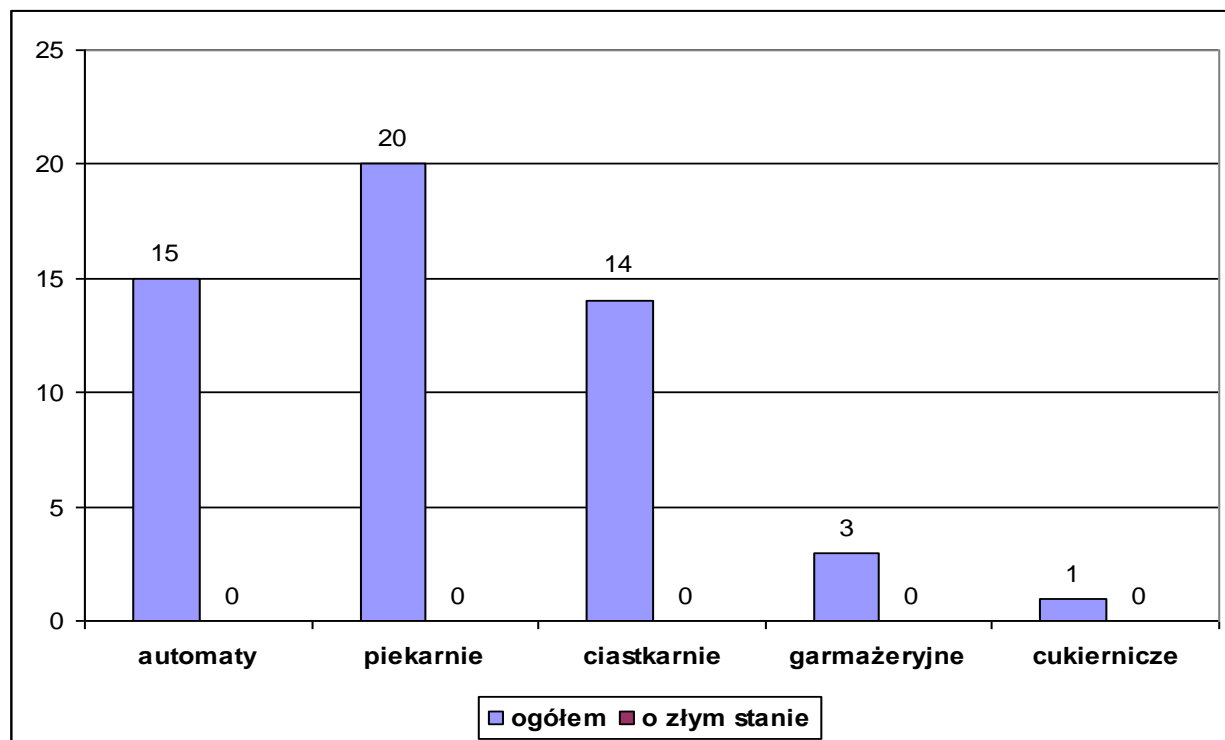
Tabela 4. Stan sanitarny zakładów produkujących żywność w latach 2016 - 2017

Lp.	Obiekty	Liczba obiektów skontrolowanych w 2016 roku			Liczba obiektów skontrolowanych w 2017 roku		
		Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
1.	Wytwórnice Lodów	1	-	-	2	-	-
2.	Automaty do lodów	18	-	-	15	-	-
3.	Piekarnie	25	1	4	20	-	-
4.	Ciastkarnie	12	-	-	14	-	-
5.	Wytwórnice wyrobów cukierniczych	1	-	-	1	-	-
6.	Przetwórnice owocowo-warzywne	3	-	-	3	-	-
7.	Wytwórnice napojów bezalkoholowych	1	-	-	2	-	-
8.	Browary	1	-	-	2	-	-
9.	Wytwórnice używek	-	-	-	-	-	-
10.	Zakłady garmażeryjne	1	-	-	3	-	-
11.	Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego	-	-	-	-	-	-
12.	Wytwórnice makaronów	-	-	-	-	-	-
13.	Wytwórnice koncentratów spożywczych	-	-	-	-	-	-
14.	Wytwórnice suplementów diety	1	-	-	1	-	-
15.	Inne wytwórnice żywności	5	-	-	13	-	-
16.	Wytwórnice substancji dodatkowych	2	-	-	1	-	-
	Obiekty ogółem	71	1	1,40	77	-	-

Wykres 1. Zestawienie stanu sanitarnego wybranych zakładów produkujących żywność w 2016 r.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Wykres 2. Zestawienie stanu sanitarnego wybranych zakładów produkujących żywność w 2017 r.

Obiekty obrotu żywnością

W roku 2017 skontrolowano 378 zakładów obrotu żywnością z 891 prowadzących działalność handlową na terenie powiatu zawierciańskiego, zatwierdzono 50 obiektów. W miejscach obrotu środkami spożywczymi, za stwierdzone uchybienia, nałożono na osoby odpowiedzialne 66 mandatów karnych na kwotę 11 600,00zł. Wydano 122 decyzje administracyjne, w tym 3 wycofania z obrotu.

Jeden zakład obrotu żywnością, sklep spożywczy, uzyskał ocenę „niezgodny z wymaganiami”. Powodem był brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu i zły bieżący stan sanitarny zakładu.

Właściciela 1 obiektu skierowano o ukaranie do ŚPWIS w Katowicach z powodu prowadzenia działalności w zakresie niezgodnym z wydaną decyzją zatwierdzającą zakład.

Najczęściej występujące nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego:

- niewłaściwy stan techniczny wyposażenia i sprzętu,
- niewłaściwy stan powierzchni ścian, sufitów i podłóg.

Nieprawidłowości natury bieżącej to głównie:

- brak czystości i porządku pomieszczeń i wyposażenia,
- brak zabezpieczenia żywności nieopakowanej przed zanieczyszczeniem,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

- brak higieny podczas podawania i/lub pakowania żywności,
- brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego żywności łatwo psującej się,
- brak prawidłowych zapisów kontroli wewnętrznej.

Ogółem w miejscach obrotu pobrano do badań laboratoryjnych 309 próbek żywności, wszystkie spełniały wymogi obowiązujących przepisów.

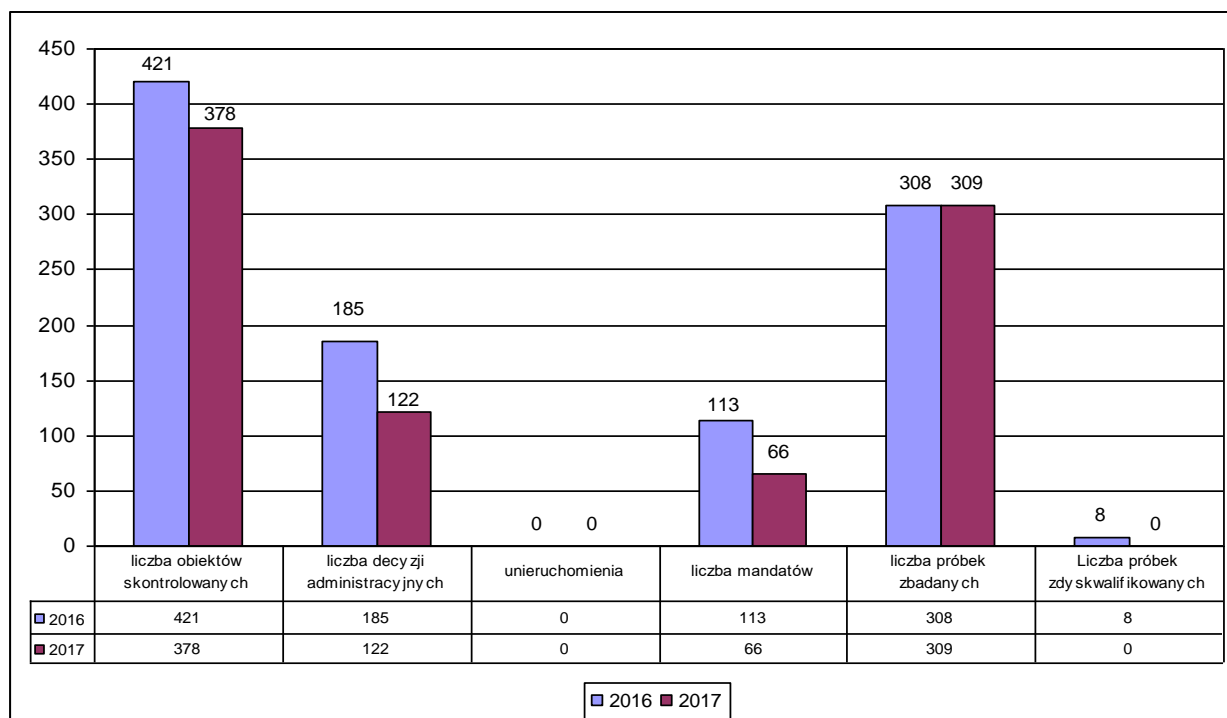
Tabela 5. Porównanie stanu sanitarnego obiektów obrotu żywnością w latach 2016 – 2017

Obiekty	Liczba obiektów skontrolowanych w 2016 roku			Liczba obiektów skontrolowanych w 2017 roku		
	Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
Sklepy spożywcze	321	-	-	290	1	0,34
Kioski spożywcze	27	-	-	10	-	-
Magazyny hurtowe	28	-	-	14	-	-
Obiekty ruchome i tymczasowe	24	-	-	18	-	-
Środki transportu	7	-	-	13	-	-
Inne obiekty obrotu	14	-	-	33	-	-
Obiekty ogółem	421	-	-	378	1	0,26

Tabela 6. Działania kontrolne i represyjne w obiektach obrotu żywnością w latach 2016 – 2017

Liczba obiektów			Liczba kontroli i rekontroli	Działalność represyjna				Próby	
Rok	Ogółem	Skontrolowanych		wydano decyzji adminis.	Unieruchomienia	Man-daty	kwota	Pobra-ne	Zdyskwa-lifikowa-ne
2016	907	421	703	185	0	113	20250	308	8
2017	891	378	590	122	0	66	11600	309	0

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Wykres 3. Działania kontrolne w obiektach obrotu żywnością w latach 2016-2017

Zakłady żywienia zbiorowego ogółem

W 2017 roku skontrolowano 197 zakładów żywienia zbiorowego, w tym 128 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego i 69 typu zamkniętego. W obiektach tych przeprowadzono ogółem 273 kontrole.

1 zakład żywienia zbiorowego typu otwartego oceniono jako „niezgodny z wymaganiami” ze względu na brak warunków do dezynfekcji naczyń stołowych.

Najczęstsze uchybienia w zakładach żywienia zbiorowego otwartego:

- brak segregacji surowców, półproduktów i wyrobów gotowych w urządzeniach chłodniczych i zamrażających,
- brak porządku i czystości w zakładzie.

W zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego nałożono 23 grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 5000,00 zł.

W zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego nałożono 3 grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 1000,00 zł.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

W 2017 r. skontrolowano 55 zakładów małej gastronomii, przeprowadzono 62 kontrole. Zgodnie z arkuszem oceniono 47 zakładów.

Najczęściej stwierdzano uchybienia:

- niewłaściwy stan techniczny ścian i sufitów pomieszczeń,
- niewłaściwy stan techniczny sprzętu stykającego się z żywnością,
- brudne urządzenia i sprzęt.

Za stwierdzone wykroczenia nałożono 5 mandatów karnych na kwotę 700,00zł. Wydano 10 decyzji nakazujących.

Tabela 7. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywienia zbiorowego w latach 2016 – 2017

Lp.	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów skontrolowanych w 2016 roku			Liczba obiektów skontrolowanych w 2017 roku		
		Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
1.	Zakłady żywienia zbiorowego - typ otwarty	115	3	2,60	128	1	0,78
	W tym: zakłady małej gastronomii	41	-	-	55	-	-
2.	Zakłady zbiorowego żywienia - typ zamknięty	52	-	-	69	-	-
	Obiekty ogółem	167	3	1,8	197	1	0,50

Tabela 8. Działania kontrolne w obiektach żywienia zbiorowego otwartego w latach 2016-2017

rok	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów		Liczba kontroli i rekontroli	Działalność represyjna				Liczba próbek	
		Zarejestrowanych	Skontrolowanych		administracyjnych	innych	nieuchwytanych	mandaty	kwota	pobranych
2016	Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	252	115	200	59	0	38	8200	10	0
	W tym: zakłady małej gastronomii	123	41	70	23	0	14	2300	0	0

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

2017	Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	249	128	191	35	0	23	5000	0	0
	<i>W tym zakłady małej gastronomii</i>	114	55	62	10	0	5	700	0	0

Tabela 9. Działania kontrolne w obiektach żywienia zbiorowego zamkniętego w latach 2016-2017

rok	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów		Liczba kontroli i rekontroli	Działalność represyjna				Liczba próbek	
		Zarejestrowanych	Skontrolowanych		administracyjnych	innych	mandaty	kwota PLN	pobranych	zdyskwalifikowanych
2016	Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	97	52	63	8	0	2	400	0	0
2017	Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	100	69	82	8	0	3	1000	8	5

Podczas kontroli w zakładach żywienia dzieci i młodzieży pobierano jadłospisy do oceny teoretycznej. Oceniono 11 jadłospisów, w tym 6 pobranych w stołówkach szkolnych i 5 w stołówkach przedszkolnych

Analiza 1 jadłospisu pobranego w kuchni przedszkolnej pod koniec 2016 r. wykazała przekroczenia normatywnych wartości składników odżywczych, w związku z czym zaplanowano pobranie posiłku do oceny laboratoryjnej w I kw. 2017 r. Zarówno ocena pobranego posiłku jak i ponownie pobrany jadłospis do oceny teoretycznej nie wykazały nieprawidłowości.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017**

Podczas kontroli w zakładach żywienia dzieci i młodzieży oceniano przestrzeganie wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. W 2017 r. przeprowadzono 46 kontroli w w/w zakładach, podczas których oceniano wdrożenie w/w rozporządzenia (w tym w 2 sklepikach, 4 bufetach szkolnych, 40 stołówkach szkolnych i przedszkolnych) - nie stwierdzono nieprawidłowości.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych

W 2017 roku pobrano do badań laboratoryjnych 355 próbek środków spożywczych z różnego rodzaju obiektów żywieniowo – żywnościowych. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne i ocenę znakowania.

Przebadano ogółem:

- pod względem mikrobiologicznym – 225 próbek
- pod względem chemicznym – 57 próbek
- pod względem organoleptycznym – 41 próbek
- pod względem oznakowania – 265 próbek

W 2017 roku pod względem znakowania oceniono 265 próbek krajowych i z krajów UE, wszystkie były zgodne z wymaganiami.

W ramach akcji „mklik próchniczek” w 14 piekarniach pobrano 22 próbki do badań sanitarnych w kierunku zanieczyszczeń biologicznych. W 5 próbkach stwierdzono obecność szkodników zbożowo-mącznych. Wydano decyzje z terminem natychmiastowej wykonalności na doprowadzenie pomieszczeń piekarni do prawidłowego stanu sanitarnego, w tym przeprowadzenia skutecznej dezynsekcji. Ponownie pobrane próbki potwierdziły skuteczność podjętych działań.

Pozostałe próbki zdyskwalifikowane to 5 wymazów z rąk personelu i sprzętu produkcyjnego, pobranych w kuchni obozu harcerskiego w Kostkowicach, w związku z podejrzeniem wystąpienia zatrucia pokarmowego u uczestników obozu. Badania wykazały obecność Gronkowców koagulazo-dodatnich oraz Enterobacteriaceae.

Badane próbki żywności nie były zdyskwalifikowane.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Przebadano 11 próbek żywności z importu, w tym;

- pod względem mikrobiologicznym – 5 próbek,
- pod względem chemicznym – 6 próbek
- pod względem organoleptycznym – nie badano
- pod względem oznakowania – 11 próbek

Próbki nie podlegały kwestionowaniu.

Tabela 10. Jakość zdrowotna środków spożywczych w latach 2016-2017

rok	Próbki zbadane*	Próbki zdyskwalifikowane*	W tym					
			krajowe		UE		Import	
			zbadane	zdyskwalifikowane %	zbadane	zdyskwalifikowane %	zbadane	Zdyskwalifikowane %
2016	387	11	346	3,18	26	0	15	0
2017	366	0	317	0	38	0	11	0

* nie uwzględniono próbek sanitarnych (zmiotki, posiłki kontrolne, zatrucia pokarmowe)

Nadzór nad importem/expoitem

W 2017 r. nie wydawano świadectw jakości zdrowotnej żywności pochodzącej z importu, natomiast 2 zakłady produkcyjne z powiatu zawierciańskiego składały wnioski o wydanie świadectw jakości zdrowotnej żywności przeznaczonej na eksport (do CRL i na Ukrainę). Łącznie przeprowadzono 7 kontroli granicznych, oceniono 18 partii żywności przeznaczonej na eksport, wydano 17 świadectw jakości zdrowotnej żywności i 4 decyzje płatnicze.

3.System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach

(RASFF)

W ramach systemu RASFF dokonywana jest ocena ryzyka zagrożenia zdrowia w wyniku pojawienia się na rynku produktów szkodliwych dla zdrowia – żywności lub przedmiotów użytku przeznaczonych do kontaktu z żywnością. System RAPEX dotyczy produktów kosmetycznych. W 2017 r. otrzymano 13 powiadomień w ramach systemu RASFF i 6 powiadomień typu NEWS. Nie otrzymano powiadomień w ramach systemu RAPEX. Otrzymane powiadomienia RASFF dot. różnorodnych produktów i stwierdzonych zanieczyszczeń np. obecności bakterii z gr. Salmonella w czekoladzie i mięsie z indyka, ochratozyn w rodzynekach i mące owsianej, zanieczyszczeń chemicznych i obecności metali szkodliwych dla zdrowia w suplementach diety, obecności ciał obcych w dietetycznym

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

środku spożywczym (hipoalergicznym preparacie mleko zastępczym), pestycydów w rodzynekach.

W trakcie przeprowadzanych kontroli nie stwierdzono obecności produktów niebezpiecznych na terenie powiatu zawierciańskiego.

Tabela 11. Zestawienie powiadomień typu RASFF w 2017 r

Kategorie produktów	Powiadomienia alarmowe	Powiadomienia informacyjne
Wyroby cukiernicze i ciastkarskie	1	-
Zboża, przetwory zbożowe	1	1
Mleko i przetwory mleczne	-	1
Owoce, przetwory owocowe	1	1
Wody mineralne i napoje bezalkoholowe	1	1
Mięso i przetwory mięsne	2	-
Suplementy diety	2	1

4.Nadzór nad wyrobami i materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

W 2017 roku przeprowadzono 1 kontrolę w wytwórni materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Pobrano 6 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym 1 próbkę wyrobów kryształowych, 1 próbkę wyrobów szklanych i 2 próbki wyrobów ceramicznych do badań w kierunku migracji metali szkodliwych dla zdrowia oraz 2 próbki opakowań z tworzyw sztucznych do badań chemicznych . W pobranych próbkach oceniano również oznakowanie produktów. Wszystkie pobrane próbki były zgodne z wymogami.

Tabela 12. Nadzór nad zakładami produkującymi i wprowadzającymi do obrotu materiały i wyroby do kontaktu z żywnością w latach 2016-2017

Wytwórnice i miejsca obrotu	Liczba obiektów		Liczba kontroli i rekontroli	Działalność represyjna				Liczba próbek	
	zarejestrowanych	Skontrolowanych		Decyzje administracyjne	W tym: unieruchomienia	mandaty	kwota	Pobranych	zdyskwalifikowanych
2016	14	5	7	0	0	0	0	8	0
2017	18	2	3	0	0	0	0	5	0

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

5. Nadzór nad kosmetykami

Na terenie powiatu zawierciańskiego w 2017 r. prowadziło działalność 10 zakładów wprowadzających do obrotu produkty kosmetyczne. Wśród nich były 2 hurtownie i 8 sklepów. W 2017 r. skontrolowano 2 miejsca obrotu produktami kosmetycznymi.

W miejscach obrotu pobrano 4 próbki produktów kosmetycznych do badań chemicznych oraz oceny znakowania. Próbki spełniały wymogi prawa w badanym zakresie.

6. Interwencje

W 2017 r. wpłynęło 48 wniosków o interwencję (w tym 36 anonimowych), z czego w 26 przypadkach (tj. 54,16 %) kontrole nie potwierdziły zarzutów. 1 interwencja została przekazana do rozpatrzenia do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Zawierciu. W wyniku kontroli interwencyjnych nałożono 22 mandaty karne na kwotę 4 850,00 zł. W większości interwencje dotyczyły wprowadzania do obrotu żywności niewłaściwej jakości zdrowotnej (nieświeżych posiłków, sprzedaży żywności po upływie terminu przydatności do spożycia lub dacie minimalnej trwałości), złego bieżącego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń zakładów żywieniowo-żywnościowych, a także niezachowania higieny przez personel podczas sprzedaży żywności. Przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały poprawę stanu sanitarnego. Interwencje były rozpatrywane rzetelnie i terminowo.

Po dokonaniu analizy rodzaju interwencji ustalono, że zakłady, w których stwierdzono uchybienia zostaną objęte wzmożonym nadzorem.

7. Działania ukierunkowane problemowo

W 2017 r. prowadzono następujące akcje:

- „Kontrola zakładów prowadzących działalność w miejscowościach wypoczynkowych i przy trasach turystycznych”
- „Zabezpieczenie żywności nieopakowanej przed zanieczyszczeniem”
- „Przechowywanie żywności mrożonej i wymagającej chłodzenia”
- „Realizacja Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności”
- „Realizacja Rozporządzenia Komisji (WE) Nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005” w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych, w zakresie badań swoich wyrobów, pod kątem ich zgodności z kryteriami mikrobiologicznymi określonymi w załączniku I do w/w rozporządzenia. ”
- „Realizacja Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26.07.2016 w sprawie grup środków

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017**

spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach”

- „Bezpieczne ferie zimowe 2017 ”
- „Bezpieczne wakacje 2017 ”
- „Mklik próchniczek”
- „Stosowanie szpikulców do cenówek”
- „Zasady wprowadzania do obrotu pestek moreli”

Akcje te były w większości kontynuacją działań rozpoczętych w poprzednich latach, jak również wynikały z bieżących poleceń Głównego Inspektora Sanitarnego

8. Wnioski

Dzięki regularnym i konsekwentnym kontrolom prowadzonym przez pracowników sekcji HŻŻiPU, rosnącej świadomości przedsiębiorców w zakresie obowiązujących przepisów prawa żywnościowego, stosowaniu zasad GHP/GMP, a także obowiązku wdrażania systemu HACCP, stan sanitarno-techniczny obiektów żywności i żywienia systematycznie się poprawia. Zmniejszyła się liczba wydanych decyzji nakazujących oraz nakładanych mandatów karnych. Liczba wnoszonych interwencji w 2017 r. była na podobnym poziomie jak w latach ubiegłych. Reagowano na każdy zgłoszony sygnał dot. nieprawidłowości w zakładach żywnościowo-żywnościowych.

W dalszym ciągu pracownicy przeprowadzający urzędowe kontrole żywności przekazywali przedsiębiorcom rzetelną wiedzę z zakresu prawa żywnościowego. Informacji udzielano zarówno podczas kontroli jak również telefonicznie oraz w siedzibie PSSE w Zawierciu, wszystkim zainteresowanym osobom.

Oprócz kontroli planowych dodatkowo przeprowadzano kontrole ponadplanowe tj. sprawdzające lub interwencyjne lub w związku ze złożonymi wnioskami o zatwierdzenie i wpis do rejestru zakładów PPIS. Planowanie kontroli na kolejny rok odbywało się zgodnie z oceną ryzyka ustaloną na podstawie załącznika do protokołu kontroli kompleksowych, a dodatkowo uwzględniając zgłaszane interwencje i prowadzone akcje czy działania ponadplanowe np. wypoczynek zimowy, letni, kontrole obiektów położonych na „szlakach turystycznych” lub w miejscach wypoczynku dzieci i młodzieży.

Jakość zdrowotna żywności pobieranej do badań nie budziła zastrzeżeń. Próbkę, w miarę możliwości, pobierano od producentów z terenu powiatu zawierciańskiego.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

III. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

Woda jest niezbędna do utrzymania życia i powinna być dostępna dla konsumentów w odpowiedniej ilości i o właściwej jakości, zapewnienie obywatelom wody przeznaczonej do spożycia w odpowiedniej ilości i odpowiedniej jakości należy do zadań własnych gminy. W celu stwierdzenia, że woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego prowadzone są badania wody metodami i w zakresie określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Ponadto nadzór, nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawowany jest na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne oraz ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Przytoczone zapisy dotyczą zarówno bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzonego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej jak i wewnętrznej kontroli jakości wody prowadzonej przez administratorów ujęć i sieci wodociągowych.

W celu określenia czy spożywana woda jest czysta i bezpieczna dla zdrowia ludzkiego pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu systematycznie pobierają próbki wody do badań i dokonują oceny jej jakości.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia powinna odpowiadać wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Badania jakości wody do spożycia mogą być wykonywane przez laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości badań zatwierdzonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Na terenie powiatu zawierciańskiego woda przeznaczana do spożycia produkowana jest przez 61 wodociągów o różnej wydajności:

- produkcja $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$ – 22 urządzenia zaopatrujące 13 722 osoby*;
- produkcja 100 – 1000 m^3/d – 22 urządzenia zaopatrujące 48 615 osób*;
- produkcja 1000 - 10000 m^3/d – 3 urządzenia zaopatrujące 57 266 osób*;
- inne podmioty zaopatrujące w wodę – 14 urządzeń.

* podana liczba jest wartością szacunkową uzyskaną od administratorów ujęć i sieci wodociągowych.

Trzy wodociągi zaopatrywane były przez ujęcia znajdujące się poza nadzorowanym terenem, tj.:

1. Stacja Uzdatniania Wody Olkusz – zaopatrywana miejscowość Skałbania, gm. Łazy (liczba ludności ok. 70 mieszkańców). Jest to woda pochodząca z odwodnienia kopalni „Olkusz –

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017**

Pomorzany” Zakładu Górniczo – Hutniczego „Bolesław”. Woda pochodząca z odwodnienia korytarzy kopalni pompowana jest na powierzchnię szybem „Bronisław”, skąd trafia do stacji uzdatniania gdzie poddawana jest procesowi stałej dezynfekcji lampami UV oraz dodatkowo, okresowo dezynfekowana jest chlorem gazowym. Administratorem SUW Olkusz jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z.o.o. w Olkuszu,

2. Sieć wodociągowa w Drużykowej zaopatrywana jest przez ujęcie w Dąbrówce, gm. Moskorzew – zaopatrywana miejscowość Drużykowa, gm. Szczekociny (liczba ludności ok. 360 mieszkańców),

3. Sieć wodociągowa w miejscowości Chruszczobród, gm. Łazy (liczba ludności ok. 1900 mieszkańców) zaopatrywana jest w wodę z ujęcia głębinowego w Dąbrowie Górniczej - Trzebieszawicach. Administratorem ujęcia jest Zakład Usług Wodnych i Kanalizacyjnych w Siewierzu.

Woda pochodząca z ujęć w Wiesiołce, Hutkach Kankach, Niegowonicach oraz na ujęciu Spółdzielczej Agrofirmy w Szczekocinach poddawana jest procesowi uzdatniania, polegającemu na oczyszczaniu wody z ponadnormatywnej zawartości jonów żelaza oraz doprowadzeniu jakości wody do obowiązujących norm pod względem barwy i zapachu. Stała dezynfekcja wody za pomocą podchlorynu sodu prowadzona jest na ujęciach: Zawiercie, ul. Stary Rynek; Zawiercie - Kosowska Niwa, ul. Nowowiejska; Lgota Murowana; Siedliszowice; Przyłubsko.

Woda do spożycia, rozprowadzana jest siecią wodociągową o łącznej długości 998,65 km. Przyjmując, iż na terenie powiatu zawierciańskiego z wody wodociągowej korzysta 119 603 osoby (dane szacunkowe za rok 2017 uzyskane od administratorów i właścicieli ujęć sieci wodociągowych zlokalizowanych na terenie powiatu zawierciańskiego służących do zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia) natomiast średnia produkcja wody dla całego powiatu wynosi 19 400,9 m³/dobę, to średnie zużycie wody na jednego mieszkańca wynosi 0,16 m³/d.

Ważną kwestią jest stopień zwodociągowania poszczególnych gmin powiatu zawierciańskiego. W 100% zwodociągowanie są gminy: Zawiercie, Poręba, Włodowice, Ogrodzieniec, Pilica. Gmina Łazy zwodociągowania jest w 99,8% (około 15 osób korzysta z wody z własnych studni).

W gminie Kroczyce z wody z własnych studni korzysta około 25 osób – procent zwodociągowania wynosi 99,8%. Procent zwodociągowania gminy Irządze wynosi 98,2% (około 100 osób korzysta z własnych studni). W gminie Szczekociny ludność zaopatrywana w wodę wodociągową w części miejskiej wynosi niespełna 50%, natomiast procent

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017**

zwodociągowania części wiejskiej wynosi ok. 80%. Pozostała ludność w gminie Szczekociny korzysta z wody z własnych studni oraz z uruchomionych na sieci wodociągowej całodobowych punktów czerpania wody. Punkty usytuowane są w Szczekocinach przy ulicach: Paderewskiego, Polnej i Krakowskiej.

W 2017 roku pobierano próbki wody do badań w związku z:

- prowadzonym przez PSSE w Zawierciu monitoringiem jakości wody;
- interwencjami mieszkańców;
- sprawdzaniem stopnia zasiedlenia instalacji wody ciepłej przez bakterie *Legionella* sp.;
- wewnętrzną kontrolą jakości wody przez podmioty zajmujące się produkcją i dystrybucją wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano:

- 403 próbki wody do badań fizykochemicznych;
- 395 próbek wody do badań mikrobiologicznych,

W ramach wewnętrznej kontroli jakości wody pobrano:

- 279 próbek wody do badań fizykochemicznych;
- 274 próbki wody do badań mikrobiologicznych.

Ogółem w 2017 r. pobrano 682 próbki wody do badań fizykochemicznych, z czego kwestionowano 14 próbek oraz 669 próbek wody do badań mikrobiologicznych, z których kwestionowano 32.

Przekroczenie parametrów określonych w rozporządzeniu wymaga każdorazowo dokonania oceny zagrożeń i oszacowania ryzyka wystąpienia potencjalnych zdarzeń niebezpiecznych dla zdrowia konsumentów w związku ze stwierdzonym przekroczeniem.

W 2017 r. w związku z przekroczeniami mikrobiologicznymi dotyczącymi ponadnormatywnej liczby bakterii grupy coli wydano:

- decyzję oraz komunikat stwierdzający brak przydatności wody do spożycia przez ludzi pochodzącej z sieci wodociągowej w Drużykowej gm. Szczekociny (zaopatrywane miejscowości: Drużykowa, Rędziny).

Komunikat zamieszczony był na stronie internetowej PSSE w Zawierciu i przekazany do Burmistrza Miasta i Gminy Szczekociny, Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego, WSSE w Katowicach oraz ze względu na fakt, iż ujęcie zaopatrujące sieć wodociągową w powyższych miejscowościach znajduje się poza nadzorowanym terenem powiadomiono administratora ujęcia tj. Włoszczowski Zakład Wodociągów i Kanalizacji oraz PPIS we Włoszczowie. W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami gmina była zobowiązana do dostarczania mieszkańcom wody przeznaczonej do spożycia o dobrej jakości. Strona podejmowała działania naprawcze zmierzające do wyeliminowania przekroczeń

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017**

mikrobiologicznych. Po przeprowadzonych działaniach naprawczych pracownicy PSSE w Zawierciu pobierali próbki wody do badań kontrolnych, które nie wykazały przekroczeń. Na podstawie wyników badań PPIS w Zawierciu wydał komunikat stwierdzający przydatność wody do spożycia przez ludzi.

Ponadto w obiektach użyteczności publicznej tj. 8 obiektach hotelarskich, żłobku, szpitalu, 1 domu opieki oraz 2 domach dziecka pobrano 59 próbek wody ciepłej na obecność bakterii Legionella sp. Nie stwierdzono żadnych przekroczeń.

PPIS w Zawierciu w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2015 r , poz. 1989) wydał ocenę o przydatności wody do spożycia w 2017 r. na terenie gmin Zawiercie, Łazy, Poręba, Ogrodzieniec, Pilica, Irządze, Kroczyce, Szczekociny, Żarnowiec i Włodowice.

Analiza przekroczeń parametrów fizykochemicznych

Ryzyko zdrowotne spowodowane związkami chemicznymi zawartymi w wodzie do spożycia różni się od zagrożenia spowodowanego zanieczyszczeniami pochodzenia mikrobiologicznego ze względu na fakt, iż zanieczyszczenia chemiczne na ogół nie wywołują natychmiastowych skutków. Ewentualne zagrożenie zdrowotne spowodowane spożywaniem wody o ponadnormatywnej zawartości parametrów fizykochemicznych może wystąpić w wyniku długotrwałego jej spożywania, natomiast nie stanowi bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia. O walorach smakowych i jakościowych wody decyduje jej skład. Zakres badanych parametrów fizykochemicznych jest bardzo szeroki i obejmuje zarówno wskaźniki organoleptyczne takie jak: barwa, smak, zapach jak i parametry chemiczne między innymi określaną jest zawartość: azotanów, chlorków, siarczanów, poszczególnych metali w wodzie, wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, trihalometanów, pestycydów itp.

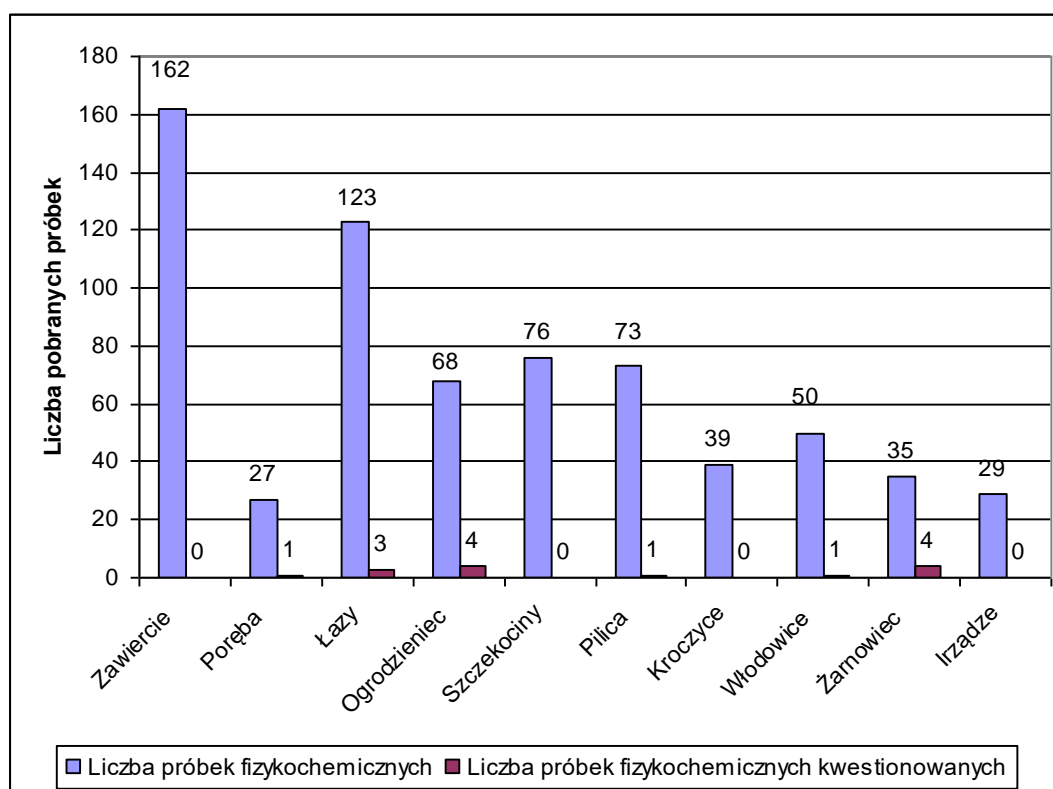
Zgodnie z wymaganiami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi administratorzy ujęć wody mieli obowiązek w ciągu 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia, tj. do 28 listopada 2017 r. przeprowadzić badania wody w zakresie substancji promieniotwórczych. W dniu 11 grudnia 2017 r. został ogłoszony nowy tekst rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (rozporządzenie weszło w życie 11.01.2018 r.) i termin przeprowadzenia wstępnego

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

monitoringu substancji promieniotwórczych został przedłużony do 31 grudnia 2018 r. Wyniki badań przedstawione do PPIS w Zawierciu w 2017 r. nie wykazały żadnych przekroczeń.

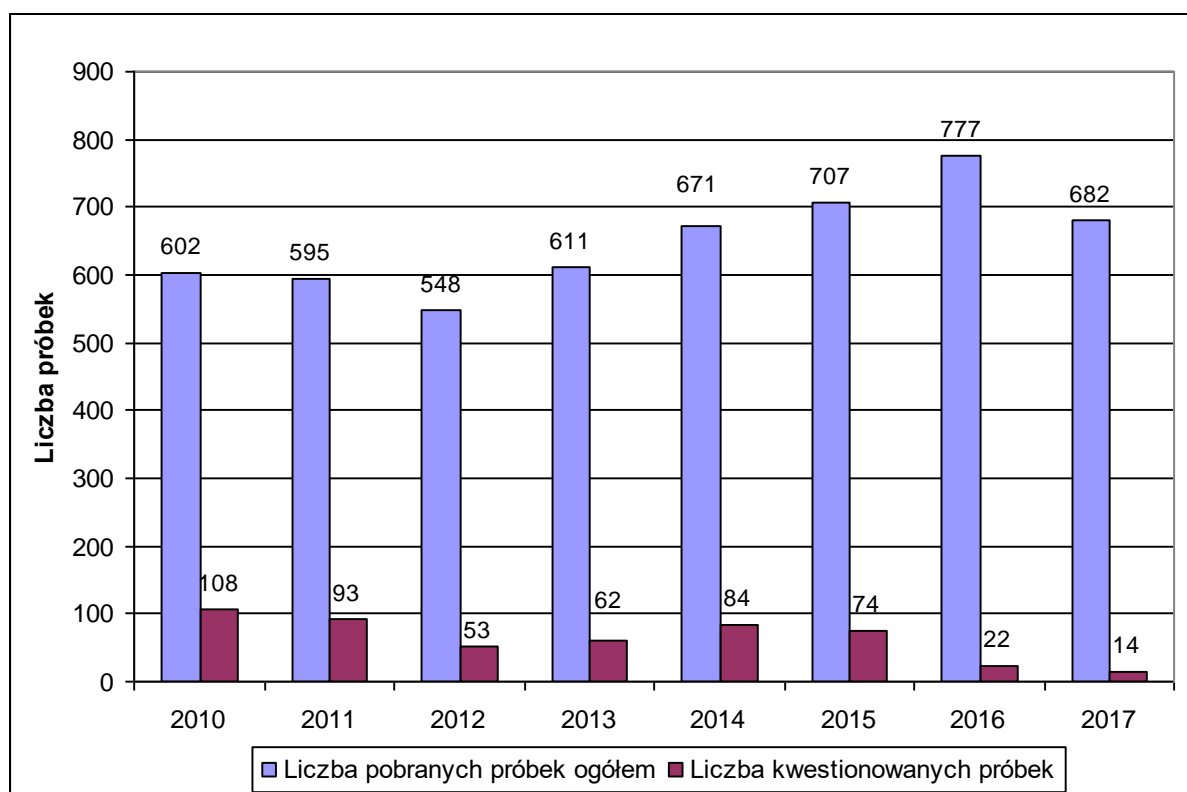
Konsument głównie ocenia jakość wody oraz to czy jest ona zdrowa i bezpieczna do spożycia na podstawie jej barwy i zapachu, jednakże fakt, że woda jest mętna, zabarwiona bądź posiada wyczuwalny zapach, nie daje podstawy do stwierdzenia, że jest ona „niezdrowa”. Właściwie wszystkie zanieczyszczenia mające bezpośredni i istotny wpływ na zdrowie (obecność mikroorganizmów chorobotwórczych, toksyczne związki metali i substancje rakotwórcze) są niewidoczne gołym okiem, a woda płynąc z kranu może być wizualnie kryształowo czysta. Dlatego, nie jest istotne jak woda wygląda, ale czy nie zawiera substancji szkodliwych dla zdrowia. Stwierdzenie tego faktu jest podstawowym, elementarnym działaniem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej kontrolujących jakość wody, a w przypadku przekroczeń wartości oceny ryzyka i oszacowania skutków zdrowotnych dla konsumenta.

Wykres 1. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2017 roku w poszczególnych gminach powiatu zawierciańskiego

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Wykres 2. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych w latach 2010-2017 na terenie powiatu zawierciańskiego

Analizując wykres 1 można stwierdzić, że w wodach gmin powiatu zawierciańskiego w 2017 r. odnotowano stosunkowo niewiele przekroczeń w porównaniu do całkowitej liczby pobranych próbek. Zanieczyszczenia fizykochemiczne dotyczyły ponadnormatywnej zawartości żelaza, azotanów, stanu organoleptycznego wody, tzn.: ponadnormatywnej mętności i nieakceptowalnego zapachu. Odnotowywano także pojedyncze przekroczenie zawartości ołowiu. Analizując wykres 2, który obrazuje jak na przestrzeni lat kształtował się stosunek liczby próbek pobranych do liczby próbek kwestionowanych można stwierdzić, że jakość wody na terenie powiatu zawierciańskiego sukcesywnie ulega poprawie.

Analiza przekroczeń parametrów mikrobiologicznych

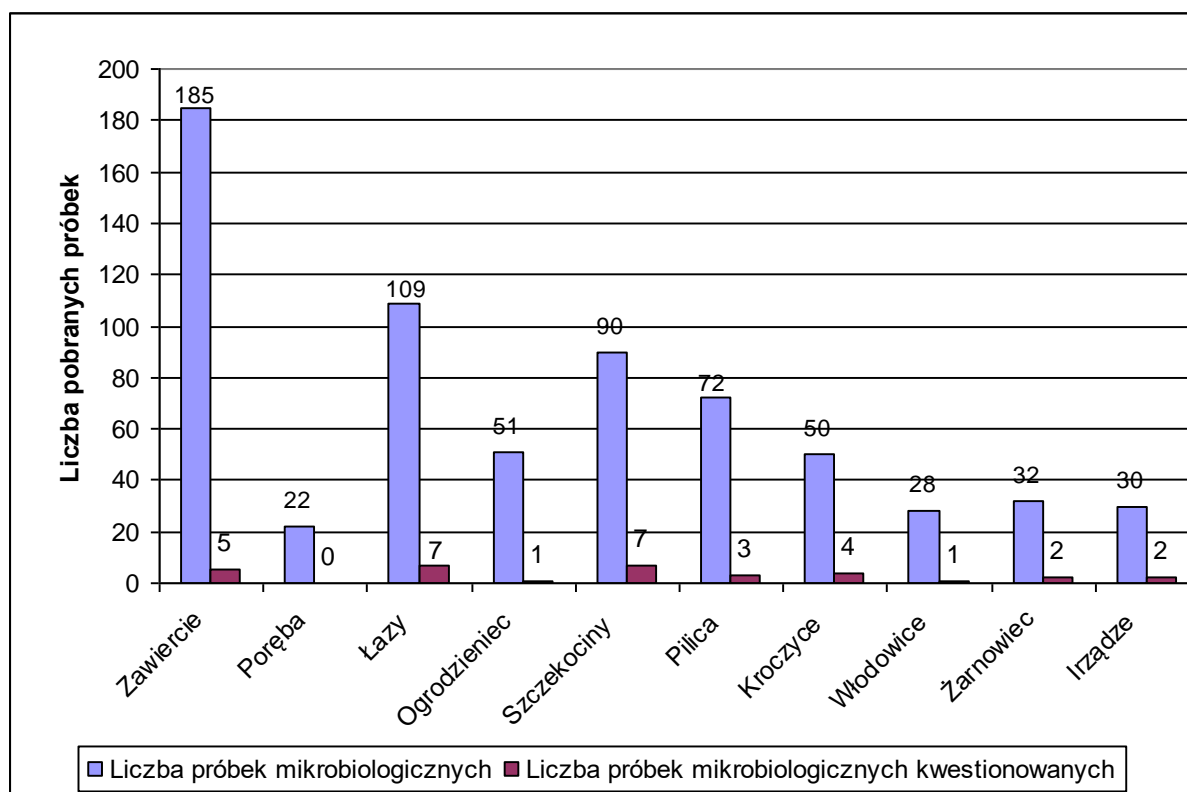
Woda jest niezbędna do utrzymania życia, powinna być właściwej jakości i powinna być dostępna w odpowiedniej ilości dla wszystkich konsumentów. W celu stwierdzenia, że woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego badania wody prowadzone są metodami i w zakresie określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia.

Zanieczyszczenie źródeł wody powoduje występowanie charakterystycznych mikroorganizmów w wodzie, w tym często chorobotwórczych. Ponieważ nie ma możliwości zbadania obecności wszystkich rodzajów mikroorganizmów, które potencjalnie mogą

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

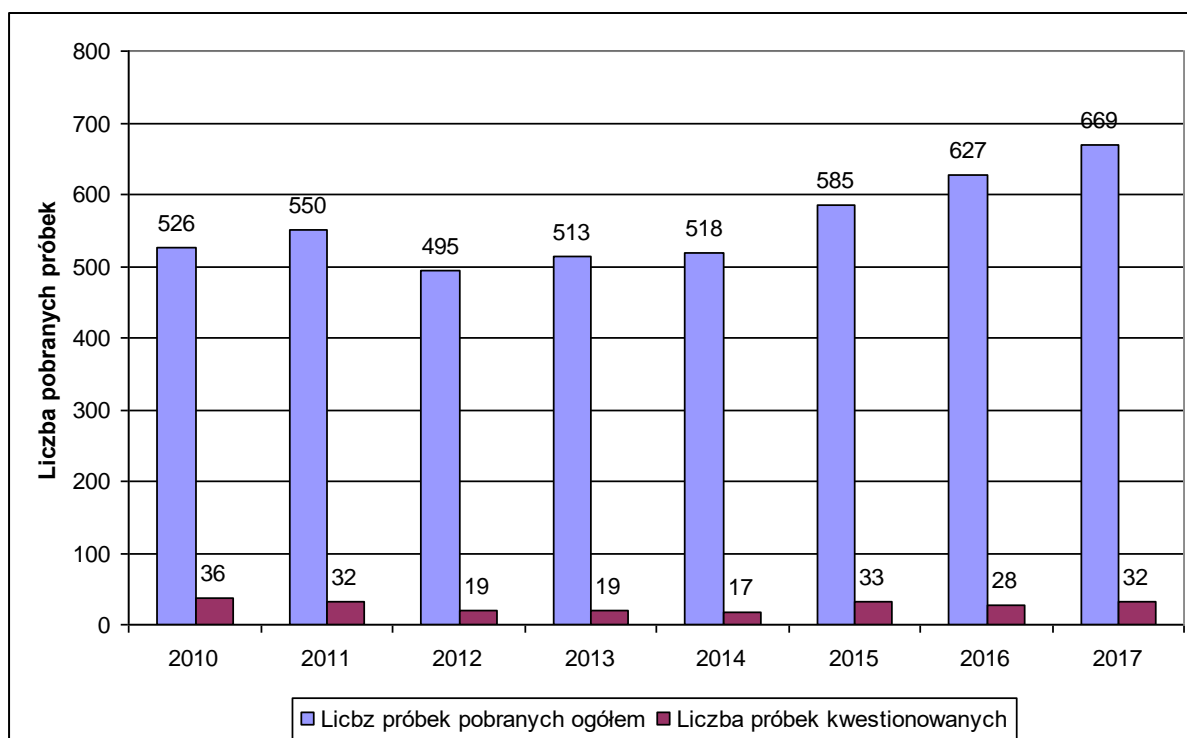
występować w wodzie, jedyną skuteczną metodą jest częste badanie wody na obecność organizmów wskaźnikowych zanieczyszczenia kałowego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w wodzie przeznaczonej do spożycia badane są następujące parametry mikrobiologiczne: bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, Enterokoki (paciorkowce kałowe) oraz ogólna liczba mikroorganizmów w $22^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h. Występowanie w wodzie mikroorganizmów takich jak: *Escherichia coli* i Enterokoki bytujące zwykle w odchodach ludzi i zwierząt stałocieplnych wskazują na zanieczyszczenia typu kałowego. Stanowią one swoisty wskaźnik zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody i ich obecność w wodzie wiąże się z koniecznością podjęcia natychmiastowych działań naprawczych. Od tych parametrów nie może być żadnych odstępstw.

Wykres 3. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2017 roku w poszczególnych gminach powiatu zawierciańskiego

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Wykres 4. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do liczby próbek kwestionowanych w latach 2010-2017 na terenie powiatu zawierciańskiego

Charakterystykę jakości wody pod względem mikrobiologicznym przedstawiają wykresy 3 i 4. W opisywanym okresie sprawozdawczym pobrano łącznie 669 próbek wody do badań mikrobiologicznych z czego kwestionowano 32 próbki. Większość stwierdzanych przekroczeń dotyczyło bakterii grupy coli. Pozostałe przekroczenia dotyczyły bakterii *Escherichia coli*, *Enterokoków* i ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h. Bakterie grupy coli uznane zostały za odpowiedni wskaźnik mikrobiologiczny jakości wody do picia ze względu na łatwość wykrywania i oznaczania w wodzie. Bakterie grupy coli nie powinny występować w dostarczanej wodzie. Bakterie te szerzą się drogą pokarmową poprzez skażoną wodę pitną lub produkty spożywcze.

Stwierdzenie ich obecności w wodzie sugeruje:

- nieodpowiednie jej uzdatnienie,
- wtórne zanieczyszczenie,
- nadmierną zawartość substancji odżywczych w uzdatnionej wodzie.

Ze względu na te przekroczenia wydawana była decyzja oraz komunikat stwierdzający brak przydatności wody do spożycia przez ludzi pochodzącej z sieci wodociągowej w Drużykowej gm. Szczekociny.

Wykres 4 obrazuje jak na przestrzeni lat kształtował się stosunek liczby próbek pobranych do liczby próbek kwestionowanych. Na podstawie powyższej oceny można

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

stwierdzić, że mieszkańcy powiatu zawierciańskiego w zdecydowanej większości korzystają z wody, o jakości odpowiadającej wymaganiom stawianym przez obowiązujące akty prawne.

Podsumowanie nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Bezpieczeństwo zdrowotne wody wymaga:

1. współpracy i udziału wielu podmiotów: organów PIS, organów samorządowych, przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych;
2. objęcia skuteczną kontrolą wewnętrzną wszystkich ujęć wody do spożycia, także indywidualnych, w celu zapobiegania zagrożeniom zdrowotnym i minimalizowania ich skutków;
3. stosowania systemu wielobarierowości polegającego na:
 - a. skutecznej ochronie ujęć wody,
 - b. właściwym projektowaniu, budowaniu i eksploataowaniu sieci i instalacji wodociągowych,
 - c. stworzeniu systemu nadzorowania materiałów i wyrobów stosowanych do kontaktu z wodą do spożycia.
4. zapewnienia właściwego funkcjonowania instalacji wewnętrznych w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego tak, aby nie były przyczyną wtórnego zanieczyszczenia i pogorszenia jakości wody oraz nałożenie na właścicieli instalacji obowiązku okresowej kontroli jakości rozprowadzanej wody,
5. utworzenia systemu gwarantującego bezpieczeństwo zdrowotne wody poprzez stosowanie dobrych praktyk (opracowanie wytycznych, procedur postępowania).

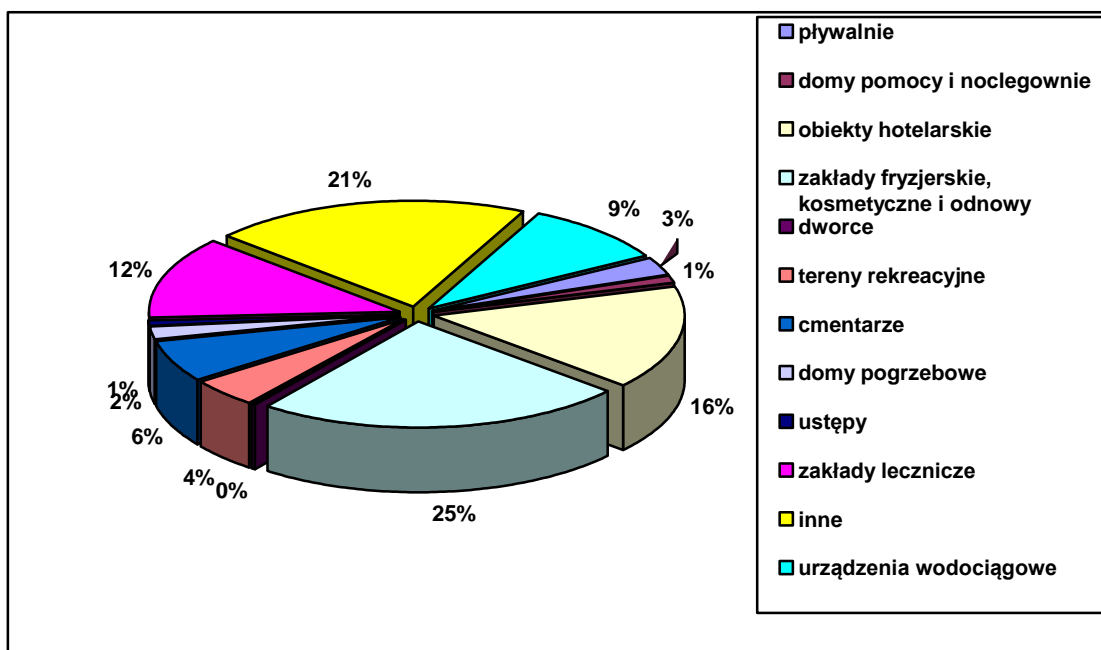
Powyższe działania mają charakter zadań długoterminowych i przyczynią się do wzrostu bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentów wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

IV. Stan sanitarny obiektów komunalnych i użyteczności publicznej

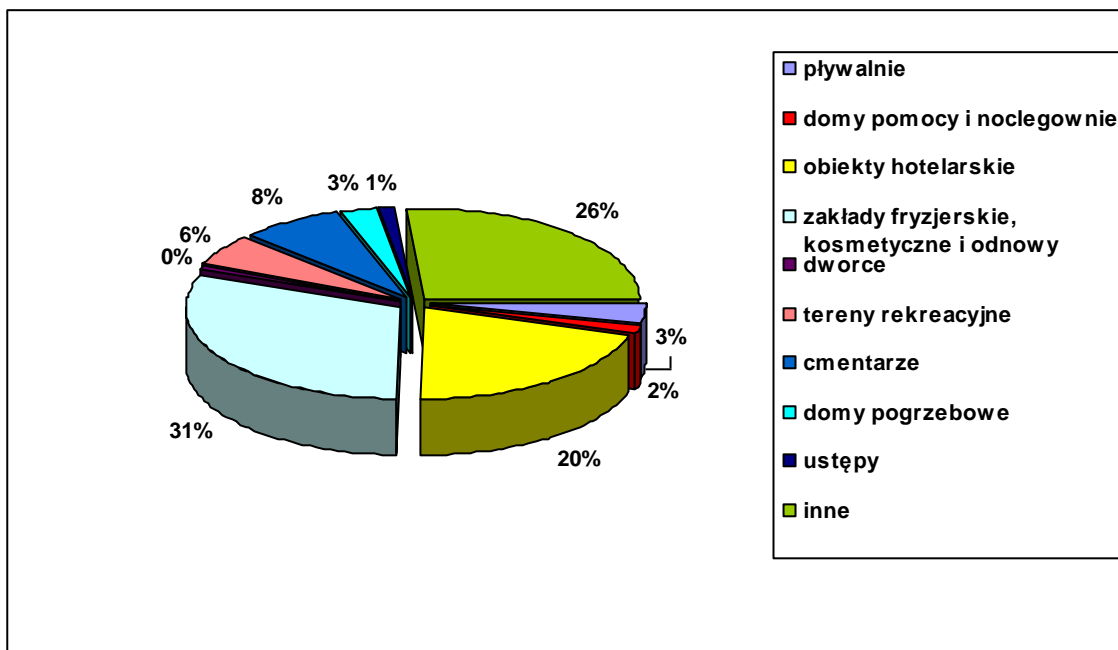
W trosce o zdrowie mieszkańców oraz osób wypoczywających na terenie powiatu zawierciańskiego, przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu kontrolowali przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Bieżącym nadzorem sanitarnym w zakresie higieny komunalnej objęte były 494 obiekty użyteczności publicznej, 78 placówek działalności leczniczej oraz 60 urządzeń wodociągowych. W roku 2017 ogółem przeprowadzono 403 kontrole sanitarne i 708 kontroli jakości wody, w tym 311 kontroli w 264 obiektach użyteczności publicznej. Wydano 57 decyzji merytorycznych (w tym 7 nakazujących usunięcie uchybień) oraz 90 decyzji płatniczych, nałożono 4 mandaty na kwotę 400,00 zł. Wydano także 13 postanowień i 19 opinii sanitarnych, postanowienia najczęściej dotyczyły sprowadzenia zwłok z zagranicy, opinie wydawano w sprawie organizacji imprez masowych, spełnienia wymagań higieniczno-zdrowotnych w obiektach komunalnych i projektów uchwał w sprawie regulaminów utrzymania czystości w gminach.

Wykres 5. Zestawienie grup i ilości obiektów nadzorowanych w 2017 roku w zakresie higieny komunalnej

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Wykres 6. Zestawienie grup i ilości obiektów użyteczności publicznej nadzorowanych w 2017 roku w zakresie higieny komunalnej

W obiektach użyteczności publicznej, do których należą obiekty wczasowo-turystyczne (hotele, obiekty hotelarskie nie posiadające kategoryzacji, gospodarstwa agroturystyczne, ośrodki wypoczynkowe), zakłady usługowe (fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu), domy pomocy społecznej, pływalnie, ustępy publiczne, dworce kolejowe, obiekty sportowe, tereny rekreacyjne, ośrodki kultury, apteki, punkty apteczne, sklepy medyczne i zielarskie, parkingi, stacje paliw, targowiska, przystanki autobusowe i kolejowe oraz środki transportu publicznego, cmentarze, zakłady pogrzebowe i domy przedpogrzebowe, przeprowadzono 311 kontroli. (Skontrolowano stan higieniczno - sanitarny ok.54% zewidencjonowanych obiektów użyteczności publicznej).

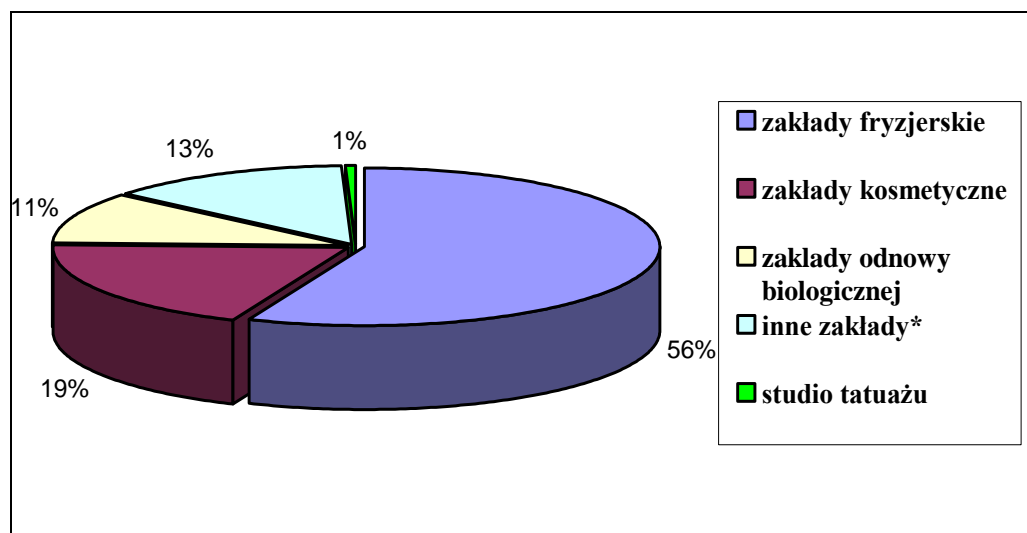
Hotele i inne obiekty hotelarskie

Skontrolowano 9 hoteli i 54 inne nie skategoryzowane obiekty świadczące usługi noclegowe (37,5% obiektów), przeprowadzono 67 kontroli sanitarnych. Podstawowymi elementami uwzględnianymi przy ocenie stanu sanitarnego tych obiektów było: zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia, zaopatrzenie w środki czystości i preparaty dezynfekcyjne, bieżący stan higieniczno-sanitarny pomieszczeń mieszkalnych i sanitariatów oraz terenu wokół obiektów. Większość skontrolowanych obiektów jest zaopatrywana w wodę z wodociągów publicznych. Pranie bielizny najczęściej zlecane jest podmiotom zewnętrznym. Standard świadczonych usług w obiektach posiadających kategoryzację znacznie się różnił od standardu w zajazdach, pokojach noclegowych i gospodarstwach agroturystycznych. Stan sanitarno – porządkowy skontrolowanych hoteli nie budził zastrzeżeń. W skontrolowanych kwaterach prywatnych również nie stwierdzono uchybień sanitarnych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej

Wykres 7. Rodzaje obiektów świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

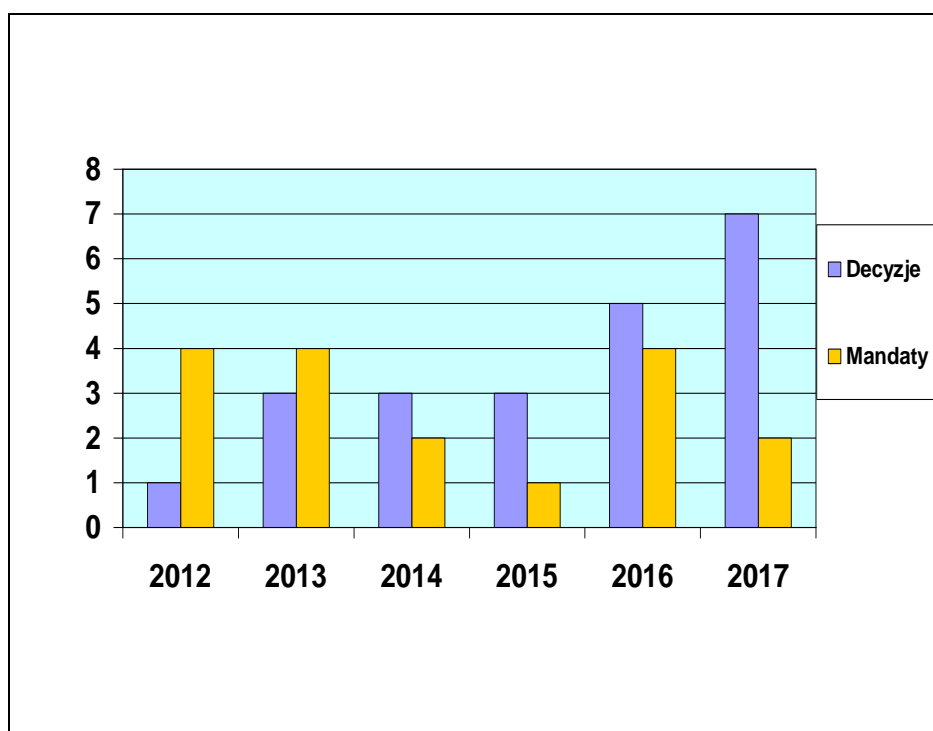

*inne zakłady – zakłady w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z usług

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej są najbardziej liczną grupą obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym. Jednocześnie w grupie tych obiektów obserwuje się bardzo dużą rotację, ciągle zmienia się liczba zewidencjonowanych zakładów. Na dzień 31.12.2017 r. w ewidencji było 151 zakładów. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowano 36 zakładów fryzjerskich, 13 kosmetycznych, 12 odnowy biologicznej, 1 studio tatuażu i 14 zakładów, w których świadczone są więcej niż jedna usługa. Skontrolowano 50% zewidencjonowanych zakładów. Wydano 7 decyzji nakazujących usunięcie uchybień, nałożono 2 mandaty na kwotę 200,00 zł. Decyzje administracyjne nakazywały opracować i wdrożyć procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami w zakładach świadczących usługę fryzjerską i kosmetyczną, zapewnić bieżącą ciepłą wodę w zakładzie i pomieszczeniu porządkowym, zmywalne powierzchnie podłóg w salonie kosmetycznym oraz odpowiednio wyposażone stanowisko do mycia i dezynfekcji narzędzi – decyzje zostały wykonane. Mandaty nakładano za niezachowanie czystości w salonie fryzjerskim, brak odpowiedniej ilości czystej bielizny fryzjerskiej, nie zachowanie czystości i porządku w salonie kosmetycznym. Kontrole sprawdzające wykazały, że stan sanitarny obiektów uległ poprawie a zalecenia zostały wykonane.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Wykres 8. Działania represyjne w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej

Stan sanitarny zakładów fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej utrzymuje się na podobnym poziomie od kilku lat.

Na terenie województwa śląskiego kontynuowano realizację Kampanii Społecznej „Mam świadomość jak być zdrowym” skierowanej do właścicieli i pracowników salonów urody, której celem jest zwiększenie bezpieczeństwa epidemicznego mieszkańców poprzez podniesienie wiedzy na temat zakażeń krwiopochodnych, przestrzegania zasad higieny oraz procedur dekontaminacji narzędzi i sprzętu. W ramach Etapu I Kampanii w maju 2017 roku Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Zawierciu zorganizowała pod patronatem Starosty Powiatowego w Zawierciu szkolenie dla adresatów kampanii. W szkoleniu uczestniczyło 30 osób – przedstawiciele 30 zakładów z terenu powiatu zawierciańskiego. Do II Etapu Kampanii przystąpiło 16 zakładów (11 zakładów fryzjerskich, 3 zakłady kosmetyczne, 1 zakład świadczący więcej niż jedną usługę i 1 salon tatuażu). Przeprowadzono w nich wizytacje połączone z wypełnieniem Ankiety oceny zakładu, w wyniku wizytacji 5 zakładów uzyskało pozytywną ocenę. Zakłady fryzjerskie, które uzyskały pozytywną ocenę, posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania w zakresie zapobiegania szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych, wdrożone procedury w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Natomiast zakłady kosmetyczne są wyposażone w urządzenia do sterylizacji parowej sprzętu wielokrotnego użycia oraz prowadzą odpowiednią dokumentację procesu sterylizacji. W dniu 20 października 2017 r. właścicielom zakładów, które pozytywnie zrealizowały założenia

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

II Etapu Kampanii Społecznej „Mam świadomość jak być zdrowym” zostały wręczone zaświadczenia z hologramami i naklejki z logiem Kampanii.

Dokumentacja fotograficzna z uroczystego wręczania zaświadczeń o pozytywnym zrealizowaniu założeń II etapu Kampanii Społecznej „Mam świadomość jak być zdrowym”

Domy pomocy społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę, noclegownie dla bezdomnych i inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej

Skontrolowano stan sanitarny 3 domów pomocy społecznej dziennego pobytu, 1 noclegowni dla bezdomnych, 1 hostelu dla osób w trudnej sytuacji życiowej i 3 placówek zapewniających całodobową opiekę dla osób w podeszłym wieku. Domy pomocy społecznej dziennego pobytu świadczą usługi w zakresie terapii zajęciowej i rehabilitacji. Podopieczni otrzymują posiłki, zapewniona jest również opieka medyczna, natomiast domy dla osób w wieku podeszłym świadczą kompleksowe usługi w zakresie opieki, terapii zajęciowej i rehabilitacji. W jednej z placówek całodobowych stwierdzono zły stan sanitarno –

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017**

porządkowy w pomieszczeniu socjalnym, nałożono mandat wys. 200,00 zł - kontrola sprawdzająca wykazała poprawę w tym zakresie. Na terenie powiatu zawierciańskiego funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej w Zawierciu przy ul. Rzemieślniczej będący pod pierwszo-instancyjnym nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Tereny rekreacyjne, obiekty sportowe i ośrodki kultury

Przed rozpoczęciem i w trakcie sezonu letniego nadzorowano stan sanitarno-porządkowy obiektów znajdujących się na trasach wzmożonego ruchu turystycznego. Stan sanitarno-porządkowy miejsc udostępnionych do zwiedzania na Zamku Ogrodzienieckim w Podzamczu oceniono jako dobry. Skontrolowano również stan sanitarny takich obiektów jak: place zabaw dla dzieci, parki miejskie oraz otoczenie zbiorników wodnych wykorzystywanych do kąpieli i rekreacji oraz parkingi i stacje paliw. Place zabaw dla dzieci były prawidłowo przygotowane do sezonu, a urządzenia przeznaczone do zabawy i rekreacji były odnowione. Piasek w piaskownicach był wymieniony na nowy przed sezonem oraz w trakcie sezonu. W miejscach o dużym natężeniu ruchu usytuowane były kosze na śmieci, odpady były usuwane na bieżąco przez wyspecjalizowane podmioty. W wielu miejscach umieszczono tablice informacyjne z regulaminem korzystania z obiektu. Przeprowadzono 15 kontroli sanitarnych. Skontrolowano także stan sanitarny 9 obiektów sportowych i 3 kulturalno-rozrywkowych, uchybień nie stwierdzono.

Inne obiekty komunalne i użyteczności publicznej

W 2017 roku nadzorowano stan sanitarno-porządkowy i sanitarno-techniczny dworców i przystanków kolejowych, aptek, punktów aptecznych, sklepów zielarskich i medycznych, cmentarzy i domów pogrzebowych, pralni, toalet publicznych oraz targowisk. Skontrolowano stan sanitarny 52 obiektów, przeprowadzono 55 kontroli. Uchybienia stwierdzono w dwóch obiektach, w związku z czym wydano decyzję administracyjną, nakazującą zlikwidowanie zawilgocenia ścian w pralni oraz zalecenia pokontrolne dotyczące gospodarki odpadami komunalnymi w aptece. Kontrole sprawdzające wykazały poprawę stanu sanitarnego obiektów, zalecenia zostały wykonane.

Kontrolowano również stan sanitarny środków transportu do przewozu chorych, bielizny oraz zwłok i szczątków ludzkich. Na wniosek przedsiębiorców pogrzebowych wydano 3 pozytywne opinie sanitarne o spełnieniu wymagań sanitarnych do prowadzenia działalności w zakresie przewozu zwłok i szczątków ludzkich. We wszystkich skontrolowanych środkach transportu gospodarka odpadami prowadzona była prawidłowo, zaopatrzenie w środki higieny i preparaty dezynfekcyjne było wystarczające.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Wody powierzchniowe wykorzystywane do kąpiel i rekreacji

Na terenie powiatu zawierciańskiego w sezonie letnim 2017 r. funkcjonowało jedno miejsce wykorzystywane do kąpiel - miejsce wykorzystywane do kąpiel w Pilicy.

Administrator obiektu wykonał dwa badania jakości wody wraz z wizualną oceną wody – jedno badanie przed rozpoczęciem sezonu i jedno w trakcie sezonu. Wszystkie badania wykazały przydatność wody do kąpiel. Każdorazowo po otrzymaniu wyniku badania wody Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu wydawał bieżącą ocenę jakości wody, którą przesyłano do administratora miejsca wykorzystywanego do kąpiel oraz do właściwego terytorialnie prezydenta, wójta lub burmistrza.

W trakcie sezonu przeprowadzono także kontrole stanu sanitarnego miejsca wykorzystywanego do kąpiel. Plaża przy miejscu wyznaczonym do kąpiel była czysta, wyposażona w kosze na śmieci i toalety. Miejsce wykorzystywane do kąpiel w Pilicy było oznakowane tablicą zawierającą wszelkie informacje zawarte w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2011r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpiel (Dz.U. z 2016 r. ,poz. 2082) wraz z aktualną oceną jakości wody. W trakcie kontroli dokonano wizualnej oceny wody w miejscu wykorzystywanym do kąpiel w Pilicy – ocena wykazała przydatność wody do kąpiel. W trakcie sezonu letniego 2017 nie przeprowadzano kontroli urzędowych w związku z sytuacjami mogącymi powodować pogorszenie jakości wody w miejscu wykorzystywanym do kąpiel.

Aktualne dane dotyczące jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpiel zamieszczane były na stronach internetowych:

- PSSE w Zawierciu (<http://psse-zawiercie.internetdsl.pl>);
- WSSE w Katowicach (<http://www.higienawody.wsse.katowice.pl>).

Pływalnie oraz baseny kryte i odkryte

Nadzór nad pływalniami krytymi i odkrytymi prowadzony jest na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jaki powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Na terenie powiatu zawierciańskiego w sezonie letnim 2017 funkcjonowały następujące pływalnie odkryte:

1. Pływalnia odkryta przy Hotelu Villa Verde w Zawierciu, ul. Mrzygłodzka 273

Na terenie powiatu funkcjonują następujące pływalnie kryte:

1. Pływalnia kryta OSiR w Zawierciu, ul. Pomorska 61
2. Pływalnia kryta Park wodny w Łazach, ul. Topolowa 1

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

3. Pływalnia kryta przy Hotelu Villa Verde w Zawierciu ul. Mrzygłodzka 273
4. Pływalnia kryta przy Hotelu Fajkier w Lgocie Murowanej 37a
5. Pływalnia kryta przy Hotelu Centuria w Ogrodzieńcu ul. Centuria 1
6. Pływalnia kryta przy Hotelu Poziom 511 w Podzamczu ul. Bonerów 33
7. Pływalnia kryta przy Hotelu Zawiercie w Zawierciu ul. Wierzbowa 6

Badania wody wykonywane były przez zarządców obiektów zgodnie z zatwierdzonymi przez PPIS w Zawierciu harmonogramami pobierania próbek wody a wyniki przekazywano do PPIS w Zawierciu. Na podstawie wyników z badań próbek wody pobieranych w ramach wewnętrznej kontroli jakości wody oraz wyników z badań próbek pobranych w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu w sierpniu 2017 r. dokonał zbiorczej rocznej oceny wody na pływalniach w formie decyzji administracyjnej. Wszystkie obiekty zostały pozytywnie ocenione.

Przed wydaniem decyzji analizowano czy:

- eksploatacja pływalni była prowadzona przez zarządzającego w sposób zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne korzystających z pływalni;
- zarządzający pływalnią realizował badania jakości wody, zgodnie z zatwierdzonym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu harmonogramem wewnętrznej kontroli jakości wody i przekazywał je na bieżąco do PPIS w Zawierciu;
- w przypadku stwierdzenia niezgodności jakości wody z normatywem zarządzający pływalnią niezwłocznie przekazywał Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Zawierciu wyniki badań wraz z informacją o podjętych działaniach naprawczych, natomiast po wykonaniu działań naprawczych strona przedstawiała wyniki badań rekontrolnych, które wykazywały przydatność wody do kąpieli

Przeprowadzono również kontrolę kompleksową stanu sanitarnego pływalni, która nie wykazała uchybień.

Ponadto na terenie powiatu zawierciańskiego w okresie sprawozdawczym funkcjonowały następujące obiekty basenowe:

1. Basen kryty w Zawierciu, ul. 11 Listopada 22
2. Basen odkryty przy Ośrodku Szkoleniowo – Wypoczynkowym „Morsko Plus”
Zawiercie ul. Zamkowa 70
3. Basen odkryty OSiR w Zawierciu, ul. Sienkiewicza 1
4. Basen odkryty OSiR w Zawierciu - Blanowicach
5. Basen odkryty w Porębie, ul. Zakładowa 13
6. Basen odkryty w Kroczykach, ul. Batalionów Chłopskich.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017**

Administratorzy obiektów prowadzili stały nadzór nad jakością wody w basenach. Wyniki badań wykazywały przydatność wody do kąpieli.

Podsumowanie

W omawianym okresie, podobnie jak w latach ubiegłych, nie stwierdzono występowania zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych dla mieszkańców powiatu korzystających z urządzeń i obiektów użyteczności publicznej oraz dla osób wypoczywających lub czasowo przebywających na terenie powiatu zawierciańskiego.

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu wpłynęło 10 interwencji mieszkańców powiatu zawierciańskiego, które dotyczyły na przykład: niewłaściwego stanu sanitarnego domu pomocy społecznej, salonu kosmetycznego i obiektu hotelarskiego oraz nieprawidłowej gospodarki odpadami. W ramach interwencji przeprowadzono 7 kontroli, nałożono 1 mandat na kwotę 200,00 zł, natomiast sprawy nie należące do kompetencji PPIS w Zawierciu przekazano właściwym organom.

W dniu 11 stycznia 2018 r. weszło w życie Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Niniejsze rozporządzenie w okresie ostatnich dwóch lat jest drugim, które jest związane z wdrażaniem regulacji prawnych UE, implementuje ono zmiany do dyrektywy Rady 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

V. Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego nadzorowanych obiektów oświatowo - wychowawczych

W roku 2017 bieżącym nadzorem sanitarnym objętych było 106 stałych placówek oświatowo – wychowawczych oraz 129 placówek wypoczynkowych. Skontrolowano 90 placówek stałych i 42 wypoczynkowych, wykonano 153 kontrole.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w placówkach nauczania i wychowania wydano 3 decyzje administracyjne, 11 opinii sanitarnych, 14 decyzji płatniczych.

Przedmiotem czynności kontrolnych w placówkach nauczania i wychowania oraz wypoczynku była ocena warunków sanitarno – technicznych obiektów oraz terenów rekreacyjnych w tym:

- infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,
- przechowywania i stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin,
- dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii,
- sytuacji w zakresie posiadania przez placówki certyfikatów zgodności z Polska Normą na meble edukacyjne,
- higieniczna ocena rozkładów zajęć,
- dożywianie dzieci i młodzieży,
- zapewnienia uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych,
- warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
- ocena organizacji i przebiegu akcji wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży,
- warunków do utrzymania higieny osobistej przez dzieci i młodzież oraz mycia zębów w przedszkolach.

Zgodnie z zaleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie szczotkowania zębów przez dzieci w przedszkolach prowadzono monitoring realizacji w/w zalecenia.

Ogólna liczba przedszkoli w ewidencji	26
Liczba przedszkoli skontrolowanych	22
Liczba dzieci w skontrolowanych przedszkolach	1712
Liczba przedszkoli zapewniających warunki do mycia zębów	22
Liczba dzieci w przedszkolach zapewniających warunki do mycia zębów	1712
Liczba dzieci myjących zęby w przedszkolach zapewniających warunki do mycia zębów	1694
Liczba przedszkoli które zapewniają przybory do mycia zębów	0
Liczba przedszkoli w których rodzice zapewniają przybory do mycia zębów	22

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017**

Kontrole przeprowadzone w 2017 roku wykazały, że wszystkie budynki posiadają wewnętrzną instalację wodną i kanalizacyjną oraz urządzenia sanitarne, wszystkie budynki są przystosowane do działalności oświatowo – wychowawczej, są w dobrym stanie technicznym i sanitarnym, zapewniają dostateczną ilość ciepłej wody bieżącej oraz spełniają standardy dostępności do urządzeń sanitarnych (umywalki, kabiny ustępowe). Wszystkie placówki nauczania i wychowania posiadają pomieszczenia sanitarne zlokalizowane we własnych budynkach. W roku 2017 większość placówek podłączona była do kanalizacji centralnej, na 57 skontrolowane placówki jedynie 21 placówek posiadało zbiorniki bezodpływowe (36,8%), a własną oczyszczalnię ścieków posiadały 2 placówki (3,5%). W skontrolowanych szkołach i placówkach nie stwierdzono nadmiernego zagęszczenia w salach lekcyjnych, pomieszczenia były prawidłowo wentylowane, utrzymywana była właściwa temperatura powietrza. W 3 obiektach stwierdzono usterki techniczne, w celu poprawy zostały wydane decyzje administracyjne.

Ergonomia mebli edukacyjnych w szkołach i przedszkolach

Wzorem lat ubiegłych w roku 2017 dokonano oceny doboru mebli edukacyjnych do wzrostu uczniów i dzieci przedszkolnych. Ogółem skontrolowano 21 oddziałów w 8 placówkach, gdzie oceniono 378 stanowisk. Wszystkie ocenione stanowiska były zgodne z Polską Normą. Jednocześnie skontrolowano sytuację w zakresie posiadania przez placówki certyfikatów zgodności z Polską Normą na meble edukacyjne zakupione po 1997 roku.

Na 57 skontrolowanych szkół w 2 (3,5%) odsetek mebli edukacyjnych nie posiadających certyfikatów zgodności z Polską Normą wynosił do 75%, w pozostałych placówkach stwierdzono meble edukacyjne posiadające certyfikaty w 100%. W porównaniu z rokiem 2016 stwierdzono poprawę w zakresie posiadania przez przedszkola i szkoły mebli certyfikowanych. Użytkowane wyposażenie jest w dobrym stanie technicznym, a meble zakupione przed 1997 r. są systematycznie wymieniane na nowe, posiadające stosowne certyfikaty.

Pod względem ilości certyfikowanych urządzeń i sprzętu sportowego stwierdzono, że 100% szkół korzysta z wyposażenia sportowego posiadającego wszystkie wymagane certyfikaty. W szczególności w placówkach z modernizowanymi blokami sportowymi i urządzanymi na ich terenie boiskami wielofunkcyjnymi, pozwalającymi na prowadzenie bardziej zróżnicowanej formy zajęć.

Analiza tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych w szkołach

Jednym z zadań dotyczących nadzoru nad warunkami higieny procesów nauczania i wychowania jest prawidłowe planowanie nauki i odpoczynku.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

W 2017 roku dokonano analizy tygodniowego rozkładu zajęć 567 oddziałów szkół.

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono:

- zajęcia rozpoczynają się o stałej porze, przy czym różnica pomiędzy dniami jest nie większa niż 1 godzina,
- różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia jest nie większa od 1 godziny.

Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

W 57 skontrolowanych placówkach oświatowych (łącznie ze szkołami wyższymi) stwierdzono, że:

- 15 szkół posiadało szkolny zespół sportowy z boiskiem (26,3%)
- 1 szkoła posiadała szkolny zespół sportowy bez boiska (1,7%)

Ponadto w skontrolowanych placówkach stwierdzono, iż:

- 15 szkół posiadało salę gimnastyczną z boiskiem (26,7%)
- 5 szkół posiadało salę rekreacyjną/zastępczą z boiskiem (8,7%)

Na 57 skontrolowanych szkół, 2 z nich, tj. 3,5% nie posiadały własnej infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

Podczas kontroli bloków sportowych szczególną uwagę zwrócono na problem niewykorzystywania umywalni i natrysków po planowych zajęciach wychowania fizycznego. Mimo, iż warunki do utrzymania higieny osobistej z roku na rok są coraz lepsze, dzieci i młodzież szkolna nadal nie korzysta z nich systematycznie.

Podczas sprawowanego nadzoru sanitarnego stwierdzono, iż w 3 placówkach (5,26%) uczniowie nie korzystali z urządzeń natryskowych w ogóle, a w 11 przypadkach (19,3%) natryski używane były tylko po dodatkowych zajęciach sportowych. We wszystkich szkołach pomieszczenia z natryskami były czynne.

Szkoły, które nie posiadają wystarczającej infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego organizują zajęcia w obiektach sportowych poza placówką, takich jak hala sportowa, basen czy boiska sportowe miejscowych klubów sportowych.

Z hali sportowej poza placówką skorzystały 3 szkoły, z basenu 8 szkół, a z boisk sportowych/stadionów skorzystało 5 szkół.

Zapewnienie uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych

W roku sprawozdawczym na terenie województwa śląskiego zgodnie z § 4a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (Dz. U. z 2003 r. Nr 6 z późn. zm.) dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017**

szkolnych, skontrolowano 57 szkół. Jedna ze szkół nie zapewniła w tym zakresie odpowiednich warunków. Decyzją administracyjną została zobowiązana do usunięcia nieprawidłowości w terminie do 30.01.2018 r.

Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

W minionym roku sprawozdawczym spośród 57 skontrolowanych szkół wszystkich typów 54 prowadziły dożywianie dla uczniów (94,7%). Wydawanie ciepłych posiłków przygotowywanych na miejscu prowadzone było w 51 placówkach (89,5%), natomiast dostarczanych w formie cateringu w 2 placówkach (3,5%). Z obiadów (pełnych i jednodaniowych) łącznie skorzystało 5599 uczniów, w tym 701 z posiłków dofinansowanych, co stanowi 12,5% uczniów. W trakcie kontroli ustalono, że 100% szkół oferowało swoim uczniom możliwość wypicia ciepłego napoju (herbaty). Na uznanie zasługuje organizowanie przez 13% szkół drugich śniadań. W trakcie pobytu w szkole z tej formy skorzystało 762 uczniów.

Nadzór nad warunkami wypoczynku dzieci i młodzieży

W roku 2017 do bazy Ministerstwa Edukacji Narodowej na terenie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu zostało zgłoszonych 129 turnusów, w tym 108 turnusów dotyczące wypoczynku letniego i 21 turnusów podczas wypoczynku zimowego. W trakcie trwającego wypoczynku letniego, na którym przebywało 4810 uczestników, skontrolowano 33 turnusów, kontrole wykazały, że zapewniono właściwe warunki sanitarno-higienicznych. Podczas trwającego wypoczynku zimowego, z którego korzystało 1063 uczestników, skontrolowano 9 turnusów, kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

2017 roku, podobnie jak w ubiegłych latach, w placówkach wypoczynku letniego pozostawiano podczas kontroli ulotki dotyczące boreliozy. Informowano o konieczności przeprowadzania wśród uczestników wypoczynku pogadank na temat prawidłowego przygotowania się do wycieczek leśnych i dokładnego sprawdzenia uczestników po powrocie w kierunku obecności kleszczy.

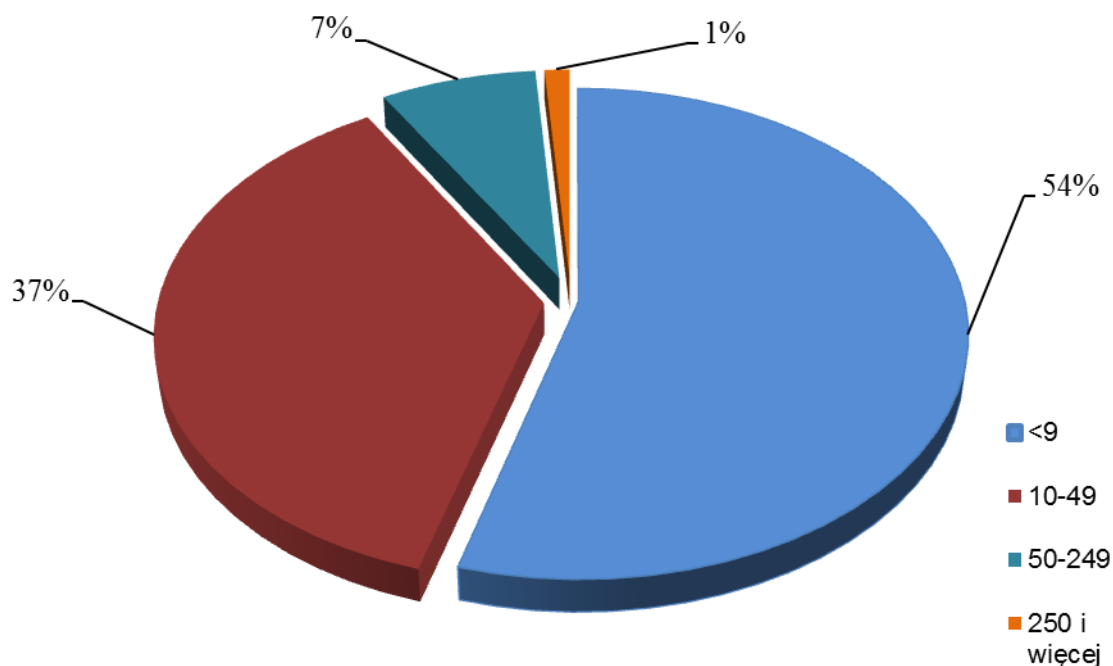
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

1. Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy

W 2017 roku pod nadzorem sekcji higieny pracy pozostawało 417 zakładów pracy, w których zatrudnionych było ok. 10736 pracowników. W ewidencji sekcji przeważały zakłady małe zatrudniające do 50 pracowników – 381 zakładów, co stanowiło ponad 91 % wszystkich nadzorowanych zakładów. W grupie zakładów dużych zatrudniających powyżej 250 pracowników pozostawało pod nadzorem 5 zakładów pracy.

Rysunek 1. Struktura zatrudnienia w nadzorowanych zakładach pracy

2. Bieżący nadzór nad zakładami pracy

Ogółem w minionym roku przeprowadzono 199 kontroli sanitarnych, którym poddano 142 zakłady pracy zatrudniające łącznie ponad 4,3 tys. pracowników.

Analiza najczęściej identyfikowanych nieprawidłowości wskazuje, że pracodawcy:

-nie prowadzą zgodnie z obowiązującą częstotliwością badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,

-nie zapewniają pomieszczeń socjalnych o wymaganym standardzie oraz nie utrzymują ich w należytej czystości,

w mniejszym stopniu niedociągnięcia dotyczyły:

-dokumentacji dotyczącej bezpieczeństwa i higieny pracy, nie zapewnienia pracownikom odzieży i obuwia roboczego

oraz uchybień w zakresie:

-stosowania substancji i mieszanin niebezpiecznych,

-prowadzenia prac w kontakcie ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi.

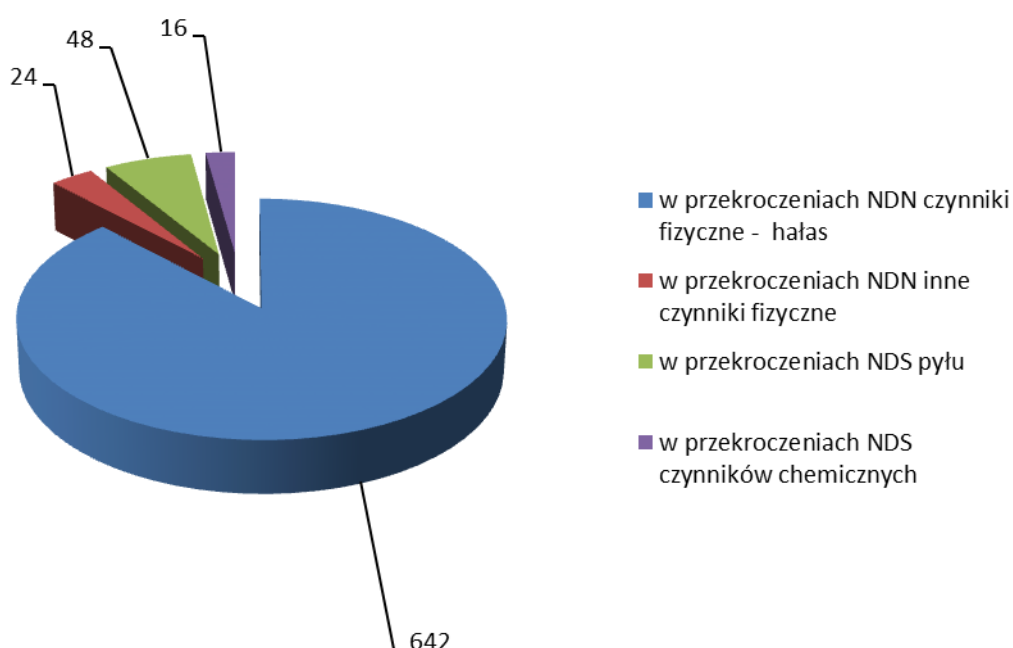
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

3. Narażenie na czynniki szkodliwe.

Przekroczenia normatywów higienicznych w 2017 roku stwierdzono w 9 zakładach. W zakładach pozostających pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy w narażeniu na działanie szkodliwych czynników dla zdrowia pracuje ok. 8 % ogółu zatrudnionych, z czego:

- w przekroczeniach NDN (hałas, wibracja, mikroklimat gorący) – 887 osób,
- w przekroczeniach NDS pyłu – 48 osób,
- w przekroczeniach NDS czynników chemicznych – 16 osób.

Rysunek 2. Struktura narażenia zawodowego pracowników na czynniki szkodliwe dla zdrowia.

Część z ww. osób zatrudniona była w warunkach narażenia na więcej niż jeden czynnik szkodliwy.

Największy odsetek pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, gdzie stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych stanowi w naszym powiecie branża produkcji metali.

Celem poprawy warunków pracy wydano 77 decyzji merytorycznych, w których zobowiązano pracodawców do wykonania ogółem 161 nakazów.

Obok kontroli kompleksowych realizowane były również kontrole tematyczne, oceniano między innymi:

Warunki pracy i narażenie zawodowe pracowników zatrudnionych w zakładach przemysłu tworzyw sztucznych – zrealizowano 3 kontrole. W wyniku podjętych działań stwierdzono, że pracodawcy nie posiadali aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017**

zdrowia występujących na stanowiskach pracy dodatkowo u 1 z pracodawców stwierdzono niekompletną dokumentację oceny ryzyka zawodowego oraz nieprawidłowości w zakresie stanu pomieszczeń higieniczno-sanitarnych i produkcyjnych.

Wśród istotnych zagrożeń zdrowotnych w branży przetwórstwa tworzyw sztucznych należy wskazać hałas. W 1 zakładzie stwierdzono przekroczenie NDS hałasu, w warunkach narażenia (ponadnormatywny hałas) zatrudnionych było 17 pracowników.

Warunki pracy i narażenie zawodowe pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami – zrealizowano 10 kontroli. W wyniku podjętych działań stwierdzono naruszenie przez 3 pracodawców przepisów dotyczących występowania w środowisku pracy szkodliwych dla zdrowia czynników biologicznych oraz niewłaściwy stan pomieszczenia higieniczno-sanitarnego u 1 pracodawcy.

W minionym roku kontynuowano nadzór nad warunkami pracy osób zatrudnionych przy usuwaniu wyrobów azbestowo cementowych z obiektów budowlanych.

Ogółem skontrolowano 6 podmiotów realizujących ww. prace na terenie powiatu zawierciańskiego. Kontrole nie wykazały istotnych naruszeń w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. W jednym przypadku stwierdzono niewłaściwy sposób postępowania z odpadami, jednak po interwencji uzyskano przywrócenie terenu prowadzonych robót do stanu właściwego.

Poza warunkami pracy sekcja higieny pracy realizowała nadzór w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania substancji i mieszanin niebezpiecznych - przeprowadzono 46 kontroli głównie pod kątem stosowania produktów chemicznych w działalności zawodowej. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 2 decyzje, w których zawarto 5 nakazów dotyczących usunięcia naruszenia przepisów o substancjach i mieszaninach niebezpiecznych.

W ramach nadzoru nad produktami biobójczymi w 2017 roku przeprowadzono 3 kontrole podmiotów zajmujących się handlem produktami biobójczymi. Sprawdzano między innymi występowanie w handlu produktów zawierających niedozwolone substancje czynne. W wyniku podjętych działań nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanych podmiotach.

W 2017 roku pracownicy sekcji higieny pracy współuczestniczyli w realizacji III edycji kampanii społecznej „Mam świadomość jak być zdrowym” skierowanej do właścicieli i pracowników gabinetów pielęgnacji urody, kosmetycznych i fryzjerskich w powiecie zawierciańskim.

W ramach I etapu przeprowadzono szkolenie dla pracodawców i pracowników, którego tematyką były zagrożenia czynnikami biologicznymi i chemicznymi.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017**

W II etapie prowadzono wizytację placówek, które zadeklarowały udział w kampanii "Mam świadomość jak być zdrowym" w ramach wizytacji opracowywano indywidualne ankiety kwalifikacyjne.

W III edycji kampanii wzięło udział 16 zakładów (11 fryzjerskich, 3 zakłady kosmetyczne, 4 świadczące więcej niż 1 usługę i 1 salon tatuażu). Pięć z nich zakończyło udział w kampanii uzyskując wynik pozytywny. Ogółem w kampanii uczestniczyło 30 osób.

4. Przeciwdziałanie produkcji oraz wprowadzaniu do obrotu środków zastępczych.

W 2017 r. na terenie powiatu zawierciańskiego nie stwierdzono czynnie działających punktów handlowych oferujących „dopalacze”.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu podejmował wspólnie z funkcjonariuszami Wydziału Kryminalnego Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu działania, których celem było egzekwowanie zakazu produkcji oraz sprzedaży środków zastępczych.

W 2017 r. przeprowadzono 8 postępowań dotyczących osób fizycznych, wobec których funkcjonariusze policji zabezpieczyli środki zastępcze. Celem prowadzonych postępowań administracyjnych było ustalenie czy poszczególne osoby dopuściły się naruszenia przepisów zakazujących na terenie Rzeczypospolitej wprowadzania do obrotu oraz produkcji środków zastępczych. Postępowania zakończono wydaniem 8 decyzji umarzających przedmiotowe postępowania, w tym w 7 przypadkach orzeczono o zniszczeniu na koszt Skarbu Państwa zabezpieczonych i pozostających w depozycie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu środków zastępczych. Ogółem w 2017 r. utylizacji poddano środki zastępcze o masie brutto 195,2 grama.

W okresie minionego roku zrealizowano wspólne z KPP w Zawierciu działania, w trakcie których skontrolowano wytypowany przez funkcjonariuszy policji podmiot zlokalizowany w Kroczycach co do którego istniało podejrzenie, że może zajmować się wprowadzaniem do obrotu zakazanych substancji, w tym środków zastępczych. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości, nie stwierdzono w lokalu obecności niedozwolonych substancji.

5. Choroby zawodowe, ocena narażenia zawodowego

Skutkiem negatywnego oddziaływania środowiska pracy na zdrowie zatrudnionych, zwłaszcza w warunkach, w których stwierdzane są przekroczenia dopuszczalnych normatywów higienicznych, jest występowanie chorób zawodowych.

W 2017 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu wpłynęło 28 zgłoszeń podejrzeń o chorobę zawodową, o 1 mniej niż w roku ubiegłym. W wyniku

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

przeprowadzonych postępowań administracyjnych wydano 8 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej (prawomocnych 6) oraz 18 decyzji o braku podstaw do jej stwierdzenia. W ramach prowadzonych postępowań wyjaśniających mających na celu zebranie materiału dowodowego odnośnie narażenia zawodowego i przebiegu zatrudnienia sporządzono 17 kart oceny narażenia zawodowego i zrealizowano 28 wizytacji w ramach postępowań dotyczących chorób zawodowych.

Zestawienie. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w powiecie zawierciańskim w latach 2013-2017 wg jednostek chorobowych

Jednostka chorobowa	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
1) Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa	-	-	-	-	-
2) Gorączka metaliczna	-	-	-	-	-
3) Pylice płuc	1	2	2	1	-
4) Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	-	-	-	1	-
5) Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli	-	-	-	-	-
6) Astma oskrzelowa	1	-	-	-	-
7) Zewnętrzne pochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	-	-	-	1	-
8) Ostre uogólnione reakcje alergiczne	-	-	-	-	-
9) Byssinoza	-	-	-	-	-
10) Beryloza	-	-	-	-	-
11) Choroby płuc wywołane pyłem metali twardych	-	-	-	-	-
12) Alergiczny nieżyt nosa	-	-	-	-	-
13) Zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	-	-	-	-	-
14) Przedziurawienie przegrody nosa	-	-	-	-	-
15) Przewlekłe choroby narządu głosu	-	-	-	1	2
16) Choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	-	-	-	-	-
17) Nowotwory złośliwe	-	3	2	-	-
18) Choroby skóry	-	1	-	-	-
19) Przewlekłe choroby układu ruchu	1	-	-	1	-
20) Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego	4	4	4	6	4
21) Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem	2	-	1	-	-
22) Zespół wibracyjny	-	-	-	-	-
23) Choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-	-	-

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

24) Choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	-	-	-	-	-
25) Choroby układu wzrokowego	-	1	-	-	-
26) Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	2	1	1	1	-
Ogółem:	11	12	10	12	6

Wśród stwierdzanych jednostek chorobowych dominują choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy. Rozpoznano także 2 przypadki choroby zawodowej narządu głosu u nauczycieli.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

VII. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia

W zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia kierunki działań wynikały z wytycznych Głównego Inspektoratu Sanitarnego, potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz sytuacji epidemiologicznej. Podejmowane przedsięwzięcia miały na celu zapobieganie chorobom zakaźnym oraz kształtowanie właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych wśród społeczeństwa. Pracownicy oświaty zdrowotnej inicjowali, organizowali i koordynowali następujące programy edukacyjno-zdrowotne oraz akcje prozdrowotne:

- **Program „Trzymaj Formę!”** – współorganizowany przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Stowarzyszenie „Polska Federacja Producentów Żywności” w ramach realizacji strategii WHO dotyczącej diety, aktywności fizycznej i zdrowia. Patronat honorowy nad programem objął Starosta Zawierciański.

Program adresowany jest do uczniów klas V-VII szkół podstawowych oraz II i III klas gimnazjalnych. Celem programu jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. Realizacja programu oparta jest na metodzie projektu, dzięki której uczniowie wspólnie z nauczycielami, rodzicami i środowiskiem lokalnym, opracowują najlepsze i najciekawsze metody propagowania zasad zdrowego stylu życia zarówno w szkole jak i w rodzinie. W dniu 18.10.2016 r. w PSSE w Zawierciu odbyło się szkolenie dla szkolnych koordynatorów. W roku szkolnym 2016/2017 program realizowało 5060 uczniów w 61 szkołach w powiecie zawierciańskim.

W ramach programu odbywały się szkolenia, wykłady, narady, prelekcje, pogadanki, instruktaże, pokazy, konkursy, debaty, warsztaty dydaktyczne, ćwiczenia, emisje filmów, gry i zabawy, zawody sportowe, wyjazdy na basen, wycieczki, biesiady rodzinne, prezentacje, degustacje dietetycznych potraw. W placówkach wyeksponowano materiały informacyjno – edukacyjne i prace plastyczne uczniów, przygotowano tematyczne gazetki ścienne. Uczniowie i rodzice brali udział w prezentacjach dotyczących zdrowego odżywiania, imprezach, zawodach sportowych, zajęciach pozalekcyjnych, rajdach, wycieczkach pieszych i rowerowych.

W dniu 21.04.2017 r. w Szkole Podstawowej we Włodowicach odbyło się przedstawienie w zakresie zdrowego odżywiania po tytule „Jeśli zdrowo żyć pragniemy, zastanówmy się co jemy” zainscenizowane na podstawie bajki o czerwonym kapturku. Uczniowie przedstawili w nim zasady racjonalnego odżywiania i

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

znaczenie sposobu odżywiania dla zdrowia i rozwoju organizmu.

W dniu 08.06.2017 r. w Szkole Podstawowej Nr 5 w Zawierciu odbyła się akcja profilaktyczna pod hasłem „W świecie owoców i warzyw”. Celem akcji było wzbogacenie wiedzy uczniów o owocach i warzywach. Uświadomienie im roli witamin i zasad zdrowego odżywiania dla prawidłowego rozwoju organizmu człowieka. Uczniowie wysłuchali prelekcji, aktywnie uczestniczyli w warsztatach dydaktycznych. Degustowali i porównywali smak, wartość odżywczą, konsystencję soku jabłkowego z kartonu i soku jabłkowego sporządzonego przy nich przez nauczycielkę.

- **„Żywienie na wagę zdrowia”** – celem głównym programu jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez racjonalne odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej. Cele szczegółowe to poprawa jakości żywienia dzieci i młodzieży w żłobkach, przedszkolach i szkołach, podniesienie świadomości rodziców w kwestii odżywiania dzieci i ich aktywność fizycznej. Program jest skierowany do dyrektorów żłobków, przedszkoli, szkół, osób odpowiedzialnych za żywienie dzieci i młodzieży w zakładach nauczania i wychowania, organów założycielskich placówek nauczania i wychowania, a także dzieci przedszkolnych, uczniów w placówkach nauczania i wychowania, rodziców i ma na celu pomoc merytoryczną osobom odpowiedzialnym za żywienie dzieci i młodzieży. W ramach programu realizowany jest projekt **„Klub zdrowego przedszkolaka”**, celem którego jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci poprzez propagowanie zdrowego stylu życia w placówkach przedszkolnych. W roku szkolnym 2016/2017 do programu przystąpiło 21 placówek, ogółem zadania realizowało 4897 osób. Zorganizowano szkolenia, konkursy, prowadzono narady, prelekcje, pogadanki, dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych. W dniu 23.11.2016 r. w PSSE w Zawierciu oraz w dniu 07.12.2017 r. w MOK „Centrum” im. A. Mickiewicza w Zawierciu odbyły się szkolenia dla koordynatorów programu.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

- W Przedszkolu Nr 1 w Zawierciu od października 2016 r. do maja 2017 r. prowadzono działania pt. „Kuchenne rewolucje”. Zajęcia odbywały się dwa razy w tygodniu. Dzieci poznawały zasady zdrowego odżywiania, polskie tradycje i zwyczaje kulinarne. W ramach programu dzieci przygotowywały pod opieką nauczycieli różnorodne potrawy, które były serwowane na zajęciach otwartych i jako forma prezentu dla najbliższych.

- **„Czyste Powietrze Wokół Nas”** – program przedszkolnej edukacji antytytoniowej. W wychowaniu zdrowotnym dziecka program ten stanowi pierwszy etap nabywania wiedzy na temat szkodliwości dymu tytoniowego. Ma charakter profilaktyczny i dostosowany jest do możliwości psychofizycznych dzieci 5 i 6 letnich. Patronat honorowy nad programem objął Prezydenta Miasta Zawiercia. W roku szkolnym 2016/2017 w powiecie zawierciańskim program realizowany był przez 1929 dzieci i 1720 rodziców w 54 zakładach nauczania i wychowania.

Dzieci brały czynny udział w różnych formach zajęć oraz wspólnie z rodzicami uczestniczyły w organizowanych imprezach prozdrowotnych:

- W dniu 17 marca 2017 r. w Przedszkolu Nr 2 im. Misia Uszatka w Zawierciu odbyła się XII edycja Konkursu Ekologicznego pod hasłem „Ekologicznie, czyli zdrowo”. Głównym celem spotkania było promowanie zdrowego stylu życia, ochrony środowiska. W konkursie wzięły udział przedszkolaki z 9 zawierciańskich przedszkoli oraz oddziału przedszkolnego Szkoły Podstawowej nr 14 w Bzowie. Koło teatralne „Przyjaciele Misia Uszatka” (babcie, rodzice i dzieci) przygotowało ekologiczne przedstawienie pantomimiczne.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

- W dniu 11.04.2017 r. w Przedszkolu Nr 8 w Zawierciu prowadzono akcję prozdrowotną „Profilaktyka palenia tytoniu”. Dzieci przedszkolne wzięły aktywny udział w zajęciach: zadawały pytania, chętnie zgłaszały się do odpowiedzi, przedstawiały prace plastyczne, które przygotowały wspólnie z rodzicami (prace zostały wyeksponowane na specjalnej tablicy), śpiewały piosenki. W edukacji uczestniczyło 81 dzieci. Spotkanie z przedszkolakami było rejestrowane przez dziennikarkę Polskiego Radia Katowice.

- **„Bieg po zdrowie” - program antytytoniowej edukacji zdrowotnej.**

Głównym celem działań edukacyjnych jest opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

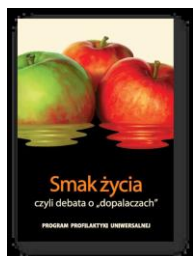
Program jest skierowany do uczniów klas IV szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9 – 10 lat). Przygotowano atrakcyjne, bogato ilustrowane materiały dydaktyczne: podręcznik dla nauczyciela, zeszyt ćwiczeń dla ucznia, plakaty, ulotkę informacyjną dla rodziców, filmy edukacyjne dla rodziców i nauczycieli.

- W dniu 31.01.2017 r. w PSSE w Zawierciu odbyło się szkolenie dla szkolnych koordynatorów. W roku szkolnym 2016/2017 program realizowały 504 osoby w 8 szkołach podstawowych natomiast w roku szkolnym 2017/2018 do programu przystąpiło 21 szkół (100% z wytypowanych).

- W dniu 02.06.2017 r. w parku miejskim w Zawierciu odbył się „Bieg po zdrowie”. Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji i pracownicy PSSE w Zawierciu przeprowadzili pogadanki, rozmowy kierowane. Uczniowie klas IV Szkoły Podstawowej Nr 5 w Zawierciu wzięli udział w biegu plenerowym, zabawach ruchowych. Tematyka akcji dotyczyła profilaktyki antytytoniowej, promowała styl życia bez używek, alternatywny, aktywny sposób spędzania wolnego czasu.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

- „Smak życia, czyli debata o dopalaczach” – program profilaktyki uniwersalnej skierowany do dyrektorów szkół gimnazjalnych, nauczycieli, uczniów szkół gimnazjalnych oraz ich rodziców i opiekunów. Cel interwencji to profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku dzieci i młodzieży; dostarczenie młodym ludziom w wieku 13-15 lat podstawowych informacji o kontekście używania tzw. dopalaczy i o samych „dopalaczach” w celu zwiększenia ostrożności uczestników na kontakty z tymi produktami; zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy. W roku szkolnym 2016/2017 program realizowało 4285 osób (uczniowie, ich rodzice, nauczyciele) w 20 gimnazjach w powiecie zawierciańskim, tj. 100% tego typu szkół.

- W dniu 19.05.2017 r. w Gimnazjum we Włodowicach odbył się happening „Dopalaczom mówimy NIE!”, w którym wzięli udział uczniowie klas pierwszych – 40 osób. Uczniowie przeszli ulicami Włodowic informując mieszkańców o szkodliwości dopalaczy, o sprzeciwie przeciwko używaniu dopalaczy. Nieśli wykonane przez siebie plakaty. Prace uczniów wyeksponowano na słupach ogłoszeniowych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Programy skierowane do uczniów szkół ponadgimnazjalnych

- program profilaktyki zakażeń HBV i HCV **„Podstępne WZW”** – celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C, uświadomienie zagrożeń wynikających z zakażenia i zasad profilaktyki w tym zakresie. W roku szkolnym 2016/2017 w powiecie zawierciańskim program realizowało 1120 uczniów w 54 klasach 19 szkół ponadgimnazjalnych. Zadania programowe zostały przeprowadzone w oparciu o scenariusze zajęć zaproponowane w podręczniku dla koordynatora i zaplanowane harmonogramy.

Do PSSE w Zawierciu wpłynęły 4 prace konkursowe (slajd będący hasłem VI edycji Olimpiady „Podstępne WZW”): z Zespołu Szkół im. St. Staszica w Zawierciu, Zespołu Szkół w Porębie, Zespołu Szkół im. prof. R. Gostkowskiego w Łazach. Uczniowie Zespołu Szkół im. prof. R. Gostkowskiego w Łazach zostali laureatami I etapu Olimpiady i brali udział w II etapie – Olimpiadzie Wiedzy w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach,

- program profilaktyki raka szyjki macicy **„Wybierz Życie – Pierwszy Krok”** – celem realizacji jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę, zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu, podniesienie poziomu wiedzy o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna), motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym.

W roku szkolnym 2016/2017 w programie brało udział 17 szkół ponadgimnazjalnych. Liczba odbiorców – 1870 (uczniowie, rodzice, nauczyciele, pielęgniarki środowiska szkolnego),

- program **„Ars, czyli jak dbać o miłość?”** realizowany w ramach projektu KIK/68 – celem programu jest dotarcie z przekazem edukacyjnym do uczniów szkół ponadgimnazjalnych i ograniczenie skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych (alkoholu, tytoniu i narkotyków). Program został objęty honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej.

W województwie śląskim realizatorem działań jest Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny. Patronat honorowy nad Projektem objęli Wojewoda Śląski i Marszałek Województwa Śląskiego. W roku szkolnym 2016/2017 realizacja programu przebiegała w 19 szkołach ponadgimnazjalnych. Liczba odbiorców – 820,

- program i kampania w zakresie profilaktyki wczesnego wykrywania zachorowań na czerniaka **„Znamie! Znam je?”** – celem programu

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

jest budowanie wśród młodzieży świadomości w zakresie profilaktyki czerniaka oraz odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw, upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry. W roku szkolnym 2016/2017 w powiecie zawierciańskim zadania programu realizowało ogółem 1749 osób,

- **Projekt „HIV/AIDS –wiem, nie boję się, toleruję!”** – projekt skierowany do nauczycieli oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych woj. śląskiego, którego celem jest podniesienie poziomu wiedzy młodzieży na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV i choroby AIDS, w tym dróg zakażenia. Cele szczegółowe to: kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie i życie, kształtowanie postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS, kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie i życie, kształtowanie postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS. Akces do projektu zgłosiło 100% szkół ponadgimnazjalnych w powiecie zawierciańskim. Liczba odbiorców - 3000 osób. Uczniowie Zespołu Szkół im. prof. R. Gostkowskiego w Łazach wzięli udział w organizowanym w ramach Projektu konkursie na spot edukacyjny nawiązujący do hasła Projektu.

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu - wpisuje się w politykę zdrowotną państwa zmierzającą do zmniejszenia używania wyrobów tytoniowych poprzez wszelkiego rodzaju działania w zakresie promocji zdrowia ukierunkowane na przeciwdziałanie paleniu tytoniu, marginalizacji zjawiska palenia tytoniu oraz głębokich przemian w świadomości zdrowotnej społeczeństwa. W ramach programu obchodzone są:

- **Światowy Dzień bez Tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia Tytoniu**, które w 2017 r. realizowało 140 podmiotów: samorządy lokalne, zakłady nauczania i wychowania, zakłady opieki zdrowotnej, apteki, biblioteki, domy kultury. W placówkach szkolnych i przedszkolnych zorganizowano imprezy zdrowotne, konkursy plastyczne, wiedzy, pokazy multimedialne, warsztaty, audycje w szkolnych radiowęzłach, odbyły się pogadanki, prelekcje, prowadzono indywidualne rozmowy z palącymi uczniami oraz ich rodzicami.

W zorganizowanych punktach informacyjno – edukacyjnych młodzież, pracownicy szkoły, rodzice i opiekunowie uczniów mogli się zaopatrzyć w materiały informacyjne, oświatowo - zdrowotne dotyczące szkodliwości palenia tytoniu.

W zakładach opieki zdrowotnej zorganizowano akcje prozdrowotne, prowadzono działania edukacyjne - pogadanki, odczyty, rozmowy indywidualne z pacjentami, udzielano porad, zachęcano do rzucania palenia tytoniu, zachowań prozdrowotnych, rozdawano ulotki, broszury, eksponowano materiały informacyjno – edukacyjne, wykonywano badania

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu. Ogółem edukacją objęto 98254 mieszkańców powiatu.

- W dniu 31.05.2017 r. w Zakładzie Opieki Zdrowotnej Zdzisław Graca Poradnia Medycyny Rodzinnej w Pilicy przeprowadzono akcję profilaktyczną „**Tytoń zagraża nam wszystkim**”. Odbyły się pogadanki, rozmowy indywidualne, podczas których poruszano problemy dotyczące profilaktyki uzależnień tytoniu, promowano styl życia bez używek, prowadzono kolportaż ulotek. Podczas akcji informowano, że w dniu 31 maja 2017 r. czyli w Światowym Dniu bez Papierosa, WHO wzywa państwa do nadania działaniom na rzecz zmniejszenia użycia tytoniu statusu priorytetowego i przyspieszenia ich wdrażania, a poprzez to zmniejszenia przedwczesnej umieralności z powodu chorób niezakaźnych.

- W dniu 21.09.2017 r. w NZOZ KROM –MED w Zawierciu przeprowadzono akcję prozdrowotną skierowaną do pacjentów i pracowników przychodni. Uczestników akcji namawiano do nierozpoczynania palenia lub do zerwania z nałogiem, zwracano uwagę na szkodliwy wpływ dymu tytoniowego na innych, niepalących, dorosłych i dzieci.

- W dniu 29.11.2017 r. przeprowadzono akcję profilaktyczną w Przedszkolu w Pilicy. Działania edukacyjne objęły całą społeczność przedszkola: przedszkolaków, kadre pedagogiczną, opiekuńczą, pracowników kuchni. Wspólnie z przedszkolakami wskazywano na **szkodliwy wpływ dymu tytoniowego na zdrowie i rozwój młodego organizmu**, zwracano uwagę na umiejętność radzenia sobie w sytuacjach, gdy inne osoby palą przy nich tytoń, ochronę przed ekspozycją na dym tytoniowy.

Odbyły się pogadanki, prowadzono rozmowy indywidualne, udzielano porad. Wyeksponowano materiały informacyjno – edukacyjne, prowadzono kolportaż ulotek.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

„Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” KIK/68 – Projekt

realizowany w ramach upowszechniania wiedzy na temat profilaktyki w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom z obszaru tematycznego rozwój społeczny i zasobów ludzkich – ochrona zdrowia, współfinansowany w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW). Jego celem jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez kobiety w wieku prokreacyjnym (15 - 49 lat). Patronat honorowy nad programem objął Starosta Zawierciański.

W ramach projektu prowadzone są kampanie społeczne: **„Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”**, **„Melanż. Oczekiwania vs. Rzeczywistość”** oraz badania ankietowe **„Zachowania zdrowotne kobiet w ciąży”**. W zrealizowanych w 2017 roku na terenie powiatu zawierciańskiego przedsięwzięciach tj. prelekcjach, wykładach, pogadankach, pokazach prezentacji multimedialnych, akcjach profilaktycznych oraz licznych imprezach promujących zdrowie, uczestniczyło 12000 osób: młodzież, jej rodzice, nauczyciele oraz ogół społeczeństwa.

- W dniu 07.04.2017 r. w Miejskim Ośrodku Kultury „Centrum” im. A. Mickiewicza odbył się I Festiwal Filmów Profilaktycznych „Spróbuj nakręcić i nie daj się wkręcić” zorganizowany przez uczniów II LO im. H. Malczewskiej w Zawierciu. Celem festiwalu było uświadomienie młodzieży negatywnych aspektów współczesnego życia codziennego, zainspirowanie jej do poszukiwania i przedstawienia w formie krótkiego filmu sposobów przeciwdziałania zagrożeniom oraz zwrócenie uwagi lokalnego społeczeństwa na problemy młodych ludzi. Laureatem konkursu został film „Życie masz tylko jedno”

uczniów z LO im. mjr H. Sucharskiego w Myszkowie. Wśród laureatów znaleźli się również: filmy „Wrong Way”, „Rozmowa”, „One way ticket”, - II LO w Zawierciu, „Zawrót” - Gimnazjum nr 3 w Zawierciu, „Dawka większa niż życie” - Gimnazjum we Włodowicach.

- W dniu 04.07.2017 r. przeprowadzono akcje profilaktyczne skierowane do uczestników, kadry

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

opiekunów w stałej bazie obozowej AMONIT w Przyłubsku i hotelu „Zajazd Jurajski” w Podlesicach. Edukacja zdrowotna obejmowała prelekcje, pogadanki, rozmowy indywidualne, udzielanie porad. Uczestnicy akcji chętnie korzystali z możliwości przekonania się jak postrzega otoczenie osoba nietrzeźwa lub będąca pod wpływem narkotyków, poprzez założenie narko i alkoholgli. Zorganizowano punkty informacyjno - edukacyjne.

- W dniach od 12.10.2017 r. do 13.10.2017 r. w Żłobku Miejskim w Zawierciu prowadzono działania edukacyjne skierowane do rodziców i opiekunów dzieci oraz kadry pedagogiczno – opiekuńczej żłobka w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych, zwiększania wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenia ich stosowania.

Dopalacze – Wypalacze „groźne narkotyki” - akcja dotyczy profilaktyki uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy. Akcja realizowana jest w ośrodkach wypoczynku letniego oraz w szkołach w trakcie trwania roku szkolnego, a odbiorcami działań jest szczególnie młodzież gimnazjalna i ponadgimnazjalna. W 2017 r. PSSE w Zawierciu objęła działaniami edukacyjnymi 12000 osób (mieszkańcy powiatu zawierciańskiego, młodzież, uczestnicy, organizatorzy i opiekunowie wypoczynku zimowego i letniego młodzieży). Prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych do urzędów miast i gmin, instytucji lokalnych, zakładów opieki zdrowotnej, szkół ponadgimnazjalnych, obiektów wypoczynku młodzieży, aptek, zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, solariów, gabinetów rehabilitacji. W lipcu i sierpniu 2017 roku, podczas 16 akcji profilaktycznych, pracownicy PSSE w Zawierciu prowadzili edukację skierowaną do uczestników i kadry opiekunów wypoczynku. Prowadzono pogadanki, rozmowy kierowane, emitowano spoty, korzystano z narko i alkoholgli:

- akcja profilaktyczna w bazie obozowej w Hutkach – Kankach w dniu 19.07.2017 r.:

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

- akcja profilaktyczna w bazie obozowej w Podlesicach w dniu 26.07.2017 r

- akcja profilaktyczna w Ośrodku Sportu i Rekreacji w

Zawierciu w dniu 08.08.2017 r.

- Akcja profilaktyczna w Świetlicy Środowiskowej Ośrodka Wsparcia Dziecka i Rodziny przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Zawierciu w dniu 09.08.2017 r.

Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV. Zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. W ramach programu, od listopada 2017 r. rozpoczęła się realizacja kampanii społecznej o charakterze edukacyjno – profilaktycznym „**Mam czas rozmawiać**”. Pracownicy Oświaty Zdrowotnej prowadzą działania edukacyjne wśród mieszkańców powiatu, uczniów i pedagogów szkół, kadry opiekunów i uczestników wypoczynku. Prowadzone są działania w zakresie promowania anonimowego testowania w kierunku HIV/AIDS, przesłano pisma do samorządów lokalnych, mediów lokalnych, zakładów nauczania i wychowania, opieki zdrowotnej. Działania realizowano wśród 140 podmiotów: samorządy i instytucje lokalne, zakłady nauczania, opieki zdrowotnej, obiekty wypoczynku młodzieży, apteki, biblioteki, biura podróży, ośrodki pomocy społecznej, solaria, salony fryzjerskie, kosmetyczne, siłownie. Edukacją objęto 22500 osób. Organizowano imprezy profilaktyczne, odbywały się wykłady, pogadanki, pokazy prezentacji multimedialnych, warsztaty dydaktyczne, konkursy wiedzy, plastyczne,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

prowadzono kolportaż ulotek, broszur, zorganizowano ekspozycje wizualne. Na stronie internetowej zamieszczono informacje o kampanii.

- W dniu 05.04.2017 r. w Przychodni Specjalistycznej Nr 2 w Zawierciu przeprowadzono akcję prozdrowotną skierowaną do pracowników medycznych przychodni (lekarze, pielęgniarki). Przeprowadzono wykład w zakresie profilaktyki HIV/AIDS – przekazanie, pogłębienie wiedzy o drogach zakażenia wirusem HIV i chorobie AIDS, postępowaniu po zawodowej ekspozycji na materiał potencjalnie zakaźny oraz kształtowanie postawy tolerancji i akceptacji dla osób żyjących z wirusem HIV.

- W dniu 27.04.2017 r. w Zespole Szkół w Pilicy odbył się Dzień Profilaktyki. Uczniowie Gimnazjum brali udział w Konkursie HIV/AIDS. Przed rozpoczęciem zmagania konkursowych pracownik PSSE w Zawierciu przeprowadził prelekcję dotyczącą profilaktyki zakażeń wirusem HIV i zachorowań na AIDS. Wszyscy uczestnicy konkursu otrzymali broszury i zakładki dotyczące powyższej tematyki.

- W dniu 28.11.2017 r. przeprowadzono szkolenie pt. „Żyję bez ryzyka” skierowane do funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu. Uczestnicy szkolenia mieli możliwość zapoznać się z historią HIV/AIDS, danymi epidemiologicznymi HIV i AIDS na świecie i w Polsce, drogami przenoszenia zakażenia oraz podstawowymi informacjami udzielania pierwszej pomocy. Przedstawiono cele i założenia tegorocznej kampanii edukacyjnej promującej dialog międzypokoleniowy o zdrowiu, a zwłaszcza o tematach trudnych, takich jak choroby przenoszone drogą płciową, w tym HIV. Przekazano materiały informacyjno – edukacyjne.

Światowy Dzień Zdrowia obchodzony 7 kwietnia, realizowany jest każdego roku w kontekście jednego kluczowego problemu z zakresu zdrowia publicznego, który w danym okresie wymaga szczególnej uwagi. W 2017 roku tematem przewodnim kampanii jest depresja. Głównym celem kampanii: „Depresja - porozmawiajmy o niej” jest wskazanie, jak ważne jest mówienie o depresji, ponieważ sama rozmowa o depresji stanowi istotny

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

element procesu dochodzenia do zdrowia. Stygmatyzacja chorób psychicznych, w tym depresji, nadal dla wielu osób na całym świecie stanowi barierę uniemożliwiającą szukanie pomocy. Na stronie internetowej PSSE w Zawierciu zamieszczano materiały informacyjno – edukacyjne dotyczące tematyki obchodów Światowego Dnia Zdrowia 2017 r. Inicjowano działania edukacyjne w zakładach nauczania i wychowania, opieki zdrowotnej. Organizowano akcje prozdrowotne, punkty informacyjno - edukacyjne. Prowadzono wykłady, prelekcje, pogadanki, narady, dystrybucję materiałów edukacyjnych. Akcje profilaktyczne organizowane w ramach ŚDZ prowadzono w 95 podmiotach: samorządach lokalnych, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach nauczania i wychowania. Działaniami objęto 10200 osób.

- W dniu 03.04.2017 r. w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach Filii w Zawierciu odbyła się konferencja edukacyjna dla nauczycieli, zorganizowana we współpracy ze Stowarzyszeniem Amazonek i Osób z Problemami Onkologicznymi w Zawierciu. Tematyka spotkania

dotyczyła potrzeby rozwijania świadomości onkologicznej wśród uczniów, a także tematu przewodniego tegorocznych obchodów Światowego Dnia Zdrowia – depresji. Przeprowadzono wykłady, w zorganizowanym punkcie informacyjnym wyeksponowano plakaty, broszury, ulotki.

- W dniu 05.04.2017 r. w Przychodni Specjalistycznej Nr 2 w Zawierciu przeprowadzono akcję prozdrowotną skierowaną do pracowników medycznych przychodni (lekarze, pielęgniarki). Przeprowadzono wykład „Depresja - porozmawiajmy o niej” – przekazano podstawowe założenia kampanii, jej głównego aspektu, którym jest pokazanie, jak ważne jest mówienie o depresji.

- W dniu 12.04.2017 r. w Zespole Szkół i Placówek Specjalnych im. M. Grzegorzewskiej w Zawierciu przeprowadzono zajęcia warsztatowe skierowane do uczniów gimnazjum. Dotyczyły one tematu przewodniego tegorocznych obchodów Światowego Dnia Zdrowia „Depresja – porozmawiajmy o niej”,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Kampania społeczna „Mam świadomość jak być zdrowym”

skierowana do właścicieli i pracowników gabinetów pielęgnacji urody w województwie śląskim. Celem kampanii jest zwiększenie bezpieczeństwa epidemicznego mieszkańców naszego regionu poprzez podniesienie wiedzy na temat zakażeń krwiopochodnych. Poprawa warunków higienicznych, uświadomienie znaczenia i konieczności stosowania procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi przy wykonywaniu usług. Brak przestrzegania zasad higieny, czy też nieodpowiednia dekontaminacja narzędzi i sprzętów może doprowadzić do przenoszenia się zakażeń. Dlatego istnieje potrzeba edukacji z zakresu profilaktyki zakażeń podczas wykonywania usług w gabinetach kosmetycznych, fryzjerskich, tatuażu i odnowy biologicznej. W III edycji kampanii w powiecie zawierciańskim przeszkolono 30 osób (właścicieli i pracowników zakładów) z 30 zakładów.

- W dniu 11.05.2017 r. w Starostwie Powiatowym w Zawierciu odbyło się szkolenie skierowane do właścicieli i pracowników wybranych gabinetów pielęgnacji urody działających na terenie powiatu.

- Z przeprowadzonych 16 wizytacji w III edycji kampanii 5 zakładów uzyskało pozytywny wynik. W październiku b.r. uroczysto wręczono zaświadczenia oraz naklejki z logiem Kampanii właścicielom zakładów.

Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży podczas wypoczynku zimowego i letniego: „Bezpieczne Ferie 2017” i „Bezpieczne Wakacje 2017”. Grupą docelową są organizatorzy i uczestnicy wypoczynku. Edukacja prozdrowotna ma zapobiegać chorobom zakaźnym, zakażeniom pokarmowym i zatruciom grzybami oraz propagować zdrowy styl życia. Inicjowano działania edukacyjne oraz udzielano porad metodycznych kierownikom obozów, kolonii wypoczynkowych, zimowisk, wypoczynku w miejscu zamieszkania. Odbyły się akcje prozdrowotne, podczas których przeprowadzono prelekcje, pogadanki, rozmowy kierowane, warsztaty dydaktyczne, konkursy, zajęcia sportowe, pokazy filmu „Kleszcze”, gry, zabawy. Prowadzono edukację w zakresie promocji zdrowego stylu życia, racjonalnego odżywiania w okresie wzmożonej aktywności fizycznej, profilaktyki: HIV/AIDS, chorób układu pokarmowego, w tym zatruc pokarmowych, chorób zakaźnych, w tym grypy, zakażeń

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

meningokokowych i pneumokokowych, chorób przenoszonych przez kleszcze, nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV, uzależnienia od tytoniu i alkoholu, środków zastępczych, racjonalnego stosowania antybiotyków, promocji szczepień ochronnych. Uczestnikom akcji prozdrowotnych przekazano materiały informacyjno - edukacyjne (ulotki, plakaty, broszury, zakładki, znaki zakazu palenia tytoniu).

W okresie ferii zimowych i wakacji w 2017 r. w akcjach profilaktycznych organizowanych przez PSSE w Zawierciu wzięło udział 1390 osób. Akcje prowadzono w Przyłubsku, Podlesicach, Hucisku, Hutkach – Kankach, Morsku oraz wypoczynku w miejscu zamieszkania:

- w dniu 18.01.2017 r. w Świetlicy Środowiskowej MOPS Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny w Zawierciu

- w dniu 20.01 2017 r. w Szkole Podstawowej nr 5 w Zawierciu

- w dniu 04.07.2017 r.: w stałej bazie obozowej AMONIT w Przyłubsku i hotelu „Zajazd Jurajski w Podlesicach

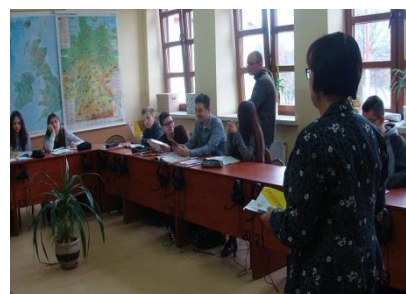
- w dniu 12.07.2017 r. w hotelu „Orle Gniazdo” w Hucisku i hotelu „Dar Jury” w Podlesicach

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

„Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, Kampania „Pneumokokom mówimy: Szczepimy!!!”, „Europejski Tydzień Szczepień” - Kampania Społeczna promująca wykonywanie szczepień ochronnych skierowana do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem: rodziców dzieci w wieku 0-3 oraz dzieci przedszkolnych, studentów uczelni wyższych, osób starszych, osób podróżujących. W 2017 r. PSSE w Zawierciu prowadziła działania edukacyjne w urzędach miast i gmin, zakładach opieki zdrowotnej, nauczania i wychowania, żłobku, zakładach opieki zdrowotnej, bibliotekach, obiektach wypoczynku, aptekach, zakładach fryzjerskich, kosmetycznych, gabinetach rehabilitacji, bibliotekach, biurach podróży, siłowniach, solariach. Zorganizowano akcje profilaktyczne: prowadzono narady, pogadanki, prelekcje, rozmowy indywidualne, punkty informacyjno - edukacyjne, wystawy i ekspozycje materiałów oświatowych, dystrybucję materiałów. Informacje o kampaniach zamieszczano na stronie internetowej. Edukacją objęto 10800 osób w 98 placówkach:

- w dniu 27.04.2017 r. w Zespole Szkół w Pilicy „Dzień Profilaktyki”,

- w dniu 19.07.2017 r. w bazie obozowej w Hutkach – Kankach,

- w dniach od 12.10. do 13.10.2017 r. w Żłobku Miejskim w Zawierciu

- w dniu 29.11.2017 r. w NZOZ w Pilicy.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Ponadto w ramach interwencji nieprogramowych pracownicy oświaty zdrowotnej prowadzili w zakładach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, obiektach wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży, urzędach miast i gmin, lokalnych instytucjach, bibliotekach, solariach, zakładach fryzjerskich, kosmetycznych następujące działania:

- **profilaktyka chorób odkleszczowych.** Cel akcji to edukacja w zakresie profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze (borelioza, kleszczowe zapalenie mózgu), zapoznanie z problemem chorób przenoszonych przez kleszcze, dostarczenie wiedzy na temat boreliozy oraz kleszczowego zapalenia mózgu. Pracownicy Oświaty Zdrowotnej prowadzili działania edukacyjne związane z zagrożeniami wywoływanymi przez kleszcze oraz profilaktyką chorób odkleszczowych. Przekazywano informacje dotyczące boreliozy, kleszczowego zapalenia mózgu, co zrobić, aby uniknąć ukąszenia kleszcza i zminimalizować skutki ukąszenia. Promowano szczepienia ochronne, jako profilaktykę chorób zakaźnych i kleszczowego zapalenia mózgu. Prowadzono kolportaż materiałów informacyjno – edukacyjnych. Edukację prowadzono w 56 placówkach wśród 7500 osób,
- profilaktyka nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV „**Brazowo, ale czy zdrowo?**”. Celem interwencji jest kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z neodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego w solariach, jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży. Prowadzono dystrybucję materiałów oświatowych, eksponowano plakaty, ulotki. Odbłyły się pogadanki, prelekcje, narady, zorganizowano punkty informacyjno – edukacyjne. Edukację prowadzono w 56 placówkach wobec 7500 osób,

• **Narodowy Program Ochrony Antybiotyków - Obchody Europejskiego**

Dnia Wiedzy o Antybiotykach w ramach programu zdrowotnego Ministra Zdrowia pod nazwą „Narodowy Program Ochrony Antybiotyków” mają na celu zwrócenie uwagi społeczeństwa na problemy antybiotykoodporności oraz nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków. Promowanie wiedzy w zakresie racjonalnego stosowania antybiotyków. Działaniami edukacyjnymi (wykłady, prelekcje, ekspozycje wizualne, pogadanki, punkty informacyjno - edukacyjne, prezentacje podczas akcji prozdrowotnych, narady z partnerami) objęto 9000 osób: mieszkańcy powiatu zawierciańskiego, organizatorzy, kadra opiekunów i uczestnicy wypoczynku dzieci i młodzieży. Akcje prowadzono w 90 podmiotach: samorządy lokalne, zakłady opieki zdrowotnej, nauczania i wychowania, obiekty wypoczynku zimowego i letniego dzieci

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

i młodzieży, domy kultury, zakłady kosmetyczne, fryzjerskie, apteki, biura podróży, biblioteki.

Pracownicy Oświaty Zdrowotnej prowadzili edukację w zakresie:

- profilaktyki zakażeń meningokowych - podczas organizowanych akcji profilaktycznych przekazywano wiedzę dotyczącą profilaktyki chrób meningokokowych: odbyły się pogadanki, udzielano porad, eksponowano plakat, przekazano materiały informacyjno – edukacyjne w 47 podmiotach, zadaniem objęto 6800 osób,
- profilaktyki grypy - podczas akcji profilaktycznych przekazywano wiedzę dotyczącą profilaktyki zachorowań na grypę: odbyły się pogadanki, udzielano porad, przekazano materiały informacyjno - edukacyjne, wyeksponowano plakat, ulotki, lekarzom pierwszego kontaktu przekazano broszurę wydaną w ramach realizacji Ogólnopolskiego Programu Zwalczenia Grypy zadaniem objęto 10 000 osób, w 95 podmiotach,
- w ramach profilaktyki nadwagi i otyłości - promocja zdrowego stylu życia, w tym promocji prawidłowego odżywiania i aktywności fizycznej w 37 podmiotach, zadaniem objęto 4400 osób,
- profilaktyka chorób układu pokarmowego, w tym zatruc pokarmowych - prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych: ulotki "Uwaga Salmonella" i "Państwowa Inspekcja Sanitarna ostrzega! Uwaga na zakażenia pokarmowe!". Podczas akcji profilaktycznych przekazywano wiedzę dotyczącą profilaktyki zatruc pokarmowych, chorób układu pokarmowego: odbyły się pogadanki, udzielano porad - higiena sporządzania posiłków w 40 podmiotach, zadaniem objęto 5900 osób,
- profilaktyka chorób nowotworowych - prowadzono dystrybucję materiałów oświatowych. W zakładach opieki zdrowotnej, nauczania i wychowania eksponowano plakaty dotyczące profilaktyki raka szyjki macicy, raka sutka. Informowano o możliwości wykonania badań mammograficznych i cytologicznych. Podczas akcji profilaktycznych organizowano punkty informacyjno - edukacyjne, odbyły się prelekcje, pogadanki, udzielano porad w 47 podmiotach zadaniem objęto 6800 osób,
- świerzb - profilaktyka zakażenia - podczas organizowanych akcji profilaktycznych przekazywano wiedzę dotyczącą profilaktyki zakażeń świerzbowcem: odbyły się pogadanki, udzielano porad, prowadzono dystrybucję ulotki "Jak zapobiegać i walczyć ze świerzbem", prowadzono narady z partnerami w 47 podmiotach zadaniem objęto 6800 osób,
- Pedikuloza - profilaktyka wszawicy - prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych. Do zakładów nauczania i wychowania przekazano broszurę "Pedikulaza,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

czyli co Twoje dziecko może mieć na głowie". Podczas akcji profilaktycznych odbyły się prelekcje, pogadanki, udzielano porad, prowadzono narady z partnerami w 95 podmiotach, zadaniem objęto 10 000 osób,

- Alweokokoza - profilaktyka bąblowicy - prowadzono edukację zdrowotną informującą o zagrożeniu zachorowania na alweokokozę skierowaną do uczestników i kadry opiekunów wypoczynku letniego, przekazano materiały informacyjno - edukacyjne do urzędów, instytucji lokalnych, zakładów pracy. Podczas akcji profilaktycznych prowadzono dystrybucję ulotki, odbyły się pogadanki, rozmowy indywidualne, prowadzono narady z partnerami w 50 podmiotach, zadaniem objęto 7000 osób,

- profilaktyka chorób zakaźnych, w tym odzwierzęcych - prowadzono dystrybucję ulotki dotyczącej profilaktyki choroby odzwierzęcej Toksokarozy. Odbyły się pogadanki, rozmowy indywidualne, udzielano porad, prowadzono narady z partnerami w 36 podmiotach, zadaniem objęto 4800 osób,

- akcja „Barszcz Sosnowskiego – jak się ustrzec przed poparzeniem”- na stronie internetowej PSSE w Zawierciu zamieszczono informację na temat barszczu Sosnowskiego, jak ustrzec się przed poparzeniem, prowadzono dystrybucję broszury, odbyły się pogadanki, udzielano porad, prowadzono narady z partnerami w 50 podmiotach, zadaniem objęto 7000 osób,

- akcja Lekki Tornister, w ramach profilaktyki układu ruchu - przesłano pisma do samorządów lokalnych informujące o wdrożeniu programu edukacyjnego z zakresu profilaktyki pierwszorzędowych wad postawy, jak również zwrócenie uwagi dzieciom, ich rodzicom, opiekunom i nauczycielom na problem przeciążonych plecaków, będących przyczyną wad postawy, zachęcające do włączenia się w realizację działań projektu, prowadzono narady z dyrektorami szkół podstawowych w 3 podmiotach, zadaniem objęto 1000 osób,

- profilaktyka zatruc grzybami - na stronie internetowej PSSE w Zawierciu zamieszczano ulotkę informującą o „Podstawowych zasadach bezpiecznego grzybobrania”. Podczas akcji profilaktycznych prowadzono dystrybucję ulotki, odbyły się pogadanki, rozmowy indywidualne, prowadzono narady z partnerami w 56 podmiotach, zadaniem objęto 7500 osób,

- wirusowe zapalenie wątroby typu A (WZW A) - potocznie zwane żółtaczką pokarmową lub chorobą brudnych rąk jest schorzeniem wywoływanym przez wirus A zapalenia wątroby (HAV).

Na stronie internetowej PSSE w Zawierciu zamieszczano ulotkę „Wirusowe zapalenie wątroby typu A”. Przekazano do samorządów lokalnych i zakładów opieki zdrowotnej

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

opracowaną ulotkę edukacyjno – informacyjną w zakresie profilaktyki zakażeń wirusem HAV. Zadaniem objęto 7500 osób w 56 podmiotach.

- projekt „Szkoła promująca zalecenia Europejskiego Kodeksu walki z rakiem” - projekt ma na celu budowanie świadomości onkologicznej i poprawę jakości życia dzieci i młodzieży przez propagowanie wśród nich zdrowego trybu życia związanego z zapobieganiem nowotworom, prowadzono rozmowy z partnerami zapraszając do udziału w projekcie, przekazano podręcznik metodyczny dla nauczycieli, zadaniem objęto 3700 osób w 49 podmiotach,

W 2017 roku w zakresie działalności oświatowo-zdrowotnej i promocji zdrowia realizowano interwencje programowe i nieprogramowe zgodnie z planem pracy i procedurami systemu jakości. Realizowane przedsięwzięcia uwzględniały aktualne potrzeby społeczności lokalnej. Realizowano 12 interwencji programowych (liczba odbiorców – 71506 osób) i 25 interwencji nieprogramowych (liczba odbiorców - 257954 osób). Ogólna liczba odbiorców interwencji wynosiła 329460 osób.

Programy edukacyjne koordynowane w roku szkolnym 2016/2017 przez PSSE w Zawierciu realizowane były przez uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i dzieci przedszkolne. W nadzorowanych jednostkach przeprowadzono 61 wizytacji. W zadaniach programowych uczestniczyli rodzice i opiekunowie. Adresaci akcji profilaktycznych, kampanii, imprez plenerowych to dzieci przedszkolne, młodzież, osoby dorosłe.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14.03.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu sprawował zapobiegawczy nadzór sanitarny polegający w szczególności na:

- uzgadnianiu zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
- opiniowaniu projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- uzgadnianiu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu planowanych przedsięwzięć pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- wydawaniu opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – również co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko;
- opiniowaniu w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;

Ponadto dokonywano odbiorów przekazywanych do użytkowania obiektów budowlanych i wydawano opinie sanitarne dotyczące zgodności wykonania obiektów i przedsięwzięć z projektem budowlanym.

W wyżej wymienionym zakresie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu w 2017 roku wydano 90 uzgodnień i opinii sanitarnych.

Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego miała na celu zapewnienie właściwego stanu higienicznego i zdrowotnego w nowo realizowanych obiektach takich jak:

- obiekty służby zdrowia i obiekty obrotu środkami farmaceutycznymi,
- obiekty handlowo-usługowe,
- obiekty żywnościowe,
- zakłady pracy (obiekty produkcyjne i usługowe) oraz inne obiekty użyteczności publicznej,
- obiekty infrastruktury technicznej,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017**

a także ochronę zdrowia ludzi, miejsc ich zamieszkania i przebywania przed niekorzystnym oddziaływaniem uciążliwych obiektów przemysłowych i komunalnych oraz dróg.

Począwszy od etapu opiniowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko a także w postępowaniu dotyczącym przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko – w wydawanych opiniach i rozstrzygnięciach zawierano i określano warunki dotyczące ochrony powierzchni ziemi, wód powierzchniowych i podziemnych, ochrony powietrza atmosferycznego, zapewnienia ochrony akustycznej i innych mających na celu wyeliminowanie negatywnych oddziaływań i ewentualnych zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi oraz warunków ich zamieszkania.

Przy opiniowaniu przedsięwzięć, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko zwracano uwagę na zasięg potencjalnego oddziaływania przedsięwzięcia w celu wyeliminowania przekroczeń standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący inwestycję ma tytuł prawny.

Jednym z ważniejszych elementów w działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko pod kątem wpływu projektowanego sposobu zagospodarowania terenu na takie elementy jak: powietrze, wodę, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne, krajobraz, rośliny, zwierzęta oraz ludzi we wzajemnym ich powiązaniu. Podstawą ich uzgodnień są opracowania zawierające analizy i oceny oddziaływania na środowisko tzw. prognozy oddziaływania na środowisko, w tym na zdrowie ludzi.

Mając na uwadze szeroko rozumianą ochronę zdrowia publicznego w przeprowadzanej strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko zwracano szczególną uwagę na:

- właściwą gospodarkę wodno-ściekową, w tym zaopatrzenie ludności w wodę do picia o odpowiedniej jakości i ilości,
- prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów,
- ochronę ludności przed nadmiernym hałasem oraz zanieczyszczeniem powietrza,
- prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań skumulowanych, wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia środowiska przy realizacji postanowień opracowywanego planu.

Ponadto w celu ograniczenia niekorzystnego oddziaływania zabudowy przemysłowej na otoczenie zwracano uwagę na oddzielenie obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe od obszarów przemysłowych, szczególnie intensywnie wykorzystywanych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017**

W 2017 roku w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokonano uzgodnień 8 dokumentacji planistycznych (miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego) po wcześniejszym uzgodnieniu na wniosek organów zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, sporządzanej do projektowanych planów oraz studiów. Opiniowane dokumenty dotyczyły gminy Kroczyce, gminy Włodowice, miasta Zawiercie oraz gminy Irządze. W jednym przypadku odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (miasto Zawiercie).

W przedłożonych do zaopiniowania w roku 2017 dokumentach planistycznych, dotyczących zarówno miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jak i studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w roku 2017, dało się zauważyć trend do porządkowania sytuacji planistycznej, zwiększania jednocześnie powierzchni zabudowy poprzez wskazanie nowych terenów pod zabudowę, poszerzania funkcji terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz dostosowania polityki przestrzennej miast i gmin do potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców, domagających się zmiany kierunku zagospodarowania terenu w celu prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej.

Decyzje o przystąpieniu do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego niejednokrotnie miały swoje uzasadnienie w związku z potrzebą dostosowania dokumentów do nowych wymagań ochrony przeciwpowodziowej. Celem zmiany studiów było także uwzględnienie zapisów nowo uchwalonych dokumentów szczebla wojewódzkiego, zarówno planistycznych jak i strategicznych.

Zadania postulowane do uwzględnienia w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jednostek, wynikające z ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, to przede wszystkim rewitalizacje, modernizacje i poprawa stanu technicznego linii kolejowych, budowa i remonty dróg powiatowych, remonty istniejących wiaduktów i mostów, modernizacja i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej, w tym budowa i rozbudowa sieci monitoringu, w szczególności na newralgicznych skrzyżowaniach dróg powiatowych, rozbudowa oraz unowocześnienie sieci gazowniczej i ciepłowniczej, sporządzanie opracowań ekofizjograficznych i dokumentacji form ochrony przyrody, ochrona najcenniejszych przyrodniczo obszarów powiatu: ustanowienie użytkami ekologicznymi źródeł Czarnej Przemszy, źródłowego odcinka Warty oraz stawu Łakotnik w gminie Zawiercie, rewitalizacja terenów zdegradowanych ekologicznie, zagospodarowanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej, nieprzydatnych rolniczo, prewencyjne działania przeciwpowodziowe: budowa przeciwpowodziowych zbiorników retencyjnych, wyznaczanie i zagospodarowanie rekreacyjnych szlaków

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017**

turystycznych, rozbudowa infrastruktury turystycznej: bazy noclegowej i gastronomicznej, w szczególności przy głównych drogach powiatowych, tworzenie podstaw do realizacji polityki klastrowej w wyznaczonych gałęziach gospodarki, w tym w przemyśle: odlewniczym, metalowym, materiałów budowlanych, ceramiki, szkła i przetwórstwa rolno-spożywczego poprzez stworzenie stref aktywności gospodarczej.

W przesyłanych dokumentach uwzględniane i wskazywane były również priorytety ekologiczne traktowane jako cele nadrzędne w rozwoju gospodarczym zarówno miasta Zawiercie jak i pozostałych jednostek samorządowych. Przyjęte cele były zgodne z założeniami polityki ekologicznej Państwa oraz z celem nadrzędnym określonym w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do 2024 roku.

Cele długookresowe zakładały między innymi kontynuację działań związanych z poprawą jakości powietrza, ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, ochronę jakości wód podziemnych oraz przywrócenie dobrej jakości wód powierzchniowych.

W 2017 roku wydano 15 opinii o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla przedsięwzięć zlokalizowanych na terenach, dla których brak jest planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego. Opinie dotyczyły: stawów rybnych, budynków produkcyjno-magazynowych, budynków handlowo-usługowych, rozbudowy budynku mieszkalnego jednorodzinnego w granicy strefy sanitarnej cmentarza, zabudowy jednorodzinnej z częścią usługową (warsztatem samochodowym), zabudowy usługowo-mieszkaniowej, budynków inwentarskich (dla krów i trzody chlewnej) w zabudowie zagrodowej oraz innych budowli rolniczych.

W 2017 roku na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dokonano 6 uzgodnień przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Uzgadniane przedsięwzięcia to między innymi:

- budowa hal magazynowo-produkcyjnych z zapleczem socjalno-biurowym w strefie aktywności gospodarczej w Zawierciu,
- prace na linii kolejowej nr 1 na odcinku Częstochowa–Zawiercie,
- rewitalizacja i odbudowa częściowo nieczynnej linii kolejowej nr 182 Tarnowskie Góry–Zawiercie,
- zabudowa nowoczesnego pieca topialnego o wydajności powyżej 20 Mg wytopu na dobę w Zawierciu,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

- budowa przemiałowni dolomitu w miejscowości Chruszczobród, gmina Łazy.

W ramach prowadzonego postępowania na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dotyczącego opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – wydano 24 opinie sanitarne. Dwie z opinii nakładały obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

Przesłane wnioski dotyczyły:

- budowy sieci infrastruktury technicznej na terenach strefy aktywności gospodarczej w Zawierciu,
- budownictwa drogowego w zakresie przebudowy i modernizacji dróg, budowy mostów i wiaduktów,
- budownictwa przemysłowego, w tym inwestycje infrastrukturalne i produkcyjne (modernizacje linii technologicznych) na terenie Huty Zawiercie i innych zakładów produkcyjnych,
- budownictwa inwentarskiego na terenie gmin powiatu zawierciańskiego,
- modernizacji istniejących oczyszczalni ścieków,
- centrów handlowo-usługowych.

Na ww. etapach postępowania, w ramach prowadzonej oceny, zwracano szczególną uwagę na zapewnienie odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych w miejscu zamieszkania i przebywania ludzi na terenach bezpośrednio sąsiadujących lub będących w strefie oddziaływania przedsięwzięć, w zakresie:

- wyboru optymalnego wariantu realizacji inwestycji i określenia warunków realizacyjnych przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- stosowania stref buforowych – pasów zieleni izolującej, oddzielających tereny przemysłowe od terenów chronionych,
- zabezpieczenia ludności przed ewentualnymi uciążliwościami związanymi z emisją hałasu (zakłady przemysłowe i usługowe itp.),
- zabezpieczenia ludności przed wpływem i oddziaływaniem emisji zanieczyszczeń do powietrza przez uciążliwe zakłady poprzez zastosowanie odpowiednich emitorów i urządzeń pochłaniających substancje szkodliwe dla zdrowia (redukcja emisji),
- zapewnienia odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych przebywania ludzi w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi poprzez zastosowanie odpowiednich materiałów i wyrobów budowlanych, a także zapewnienia prawidłowej funkcji oraz odpowiedniego programu pomieszczeń.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017**

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 27 kontroli sanitarnych, związanych z uczestnictwem w dopuszczeniu do użytkowania zrealizowanych obiektów budowlanych lub pomieszczeń w obiektach budowlanych. Kontrole obiektów były przeprowadzane, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zgodność wykonania inwestycji z zatwierdzonym projektem budowlanym oraz pod kątem stosowania materiałów i wyrobów, posiadających stosowne atesty i certyfikaty higieniczne.

Kontrole dotyczyły między innymi:

- ogólnodostępnego budynku sanitarnego z zapleczem na terenie turystycznym,
- obiektów żywnościowo-żywieniowych takich jak sklepy, ciastkarnie i lokale gastronomiczne,
- centrum medycznego, gabinetu stomatologicznego,
- budynków i lokali usługowych,
- stacji diagnostycznej z myjnią samochodową
- budynków magazynowo-składowych,
- zakładów produkcyjnych, hal produkcyjnych, produkcyjno-magazynowych, pomieszczeń socjalnych,
- warsztatów,
- przedszkoli publicznych,
- budynku gimnazjum,
- oczyszczalni ścieków przemysłowych,
- aptek ogólnodostępnych,
- gabinetu kosmetycznego,
- innych.

Na etapie uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych prowadzona jest współpraca z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w przypadku obiektów wytwarzających środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego.

Kontrole obiektów przeprowadzane były wspólnie z pracownikami poszczególnych sekcji nadzoru sanitarnego PSSE w Zawierciu. Kopie wydawanych opinii sanitarnych przekazywane były do odpowiedniej sekcji nadzoru, uczestniczącego w odbiorze.

W ramach pracy zapobiegawczego nadzoru sanitarnego prowadzona jest stała współpraca z regionalną dyrekcją ochrony środowiska, organami inspekcji weterynaryjnej, nadzoru budowlanego, organami samorządu terytorialnego. Szczególnie dotyczy to rozpatrywania spraw na etapie sporządzania i uzgadniania dokumentów planistycznych związanych

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

z zagospodarowaniem przestrzennym miast i gmin oraz uzgadniania uwarunkowań środowiskowych planowanych przedsięwzięć.

W trakcie rozpatrywania spraw zwracano szczególną uwagę na przystosowanie obiektów budowlanych i pomieszczeń w zakresie dostępności (pochylnie, windy) i możliwości korzystania (odpowiedniej szerokości drzwi, toalety wyposażone w uchwyty i pochwyty przy przyborach sanitarnych) przez osoby niepełnosprawne.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2017

Osoby odpowiedzialne za opracowanie:

Epidemiologia	Beata Lipa
Higiena Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku	Dorota Pala
Higiena Komunalna i Środowiska	Małgorzata Machura
Higiena Dzieci i Młodzieży	Małgorzata Superson
Higiena Pracy	Witold Walczak
Oświata Zdrowotna	Maria Nocek
Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	Urszula Krzosa
Koordinacja całości, sprawdzenie i akceptacja	Wiesława Hamerlik